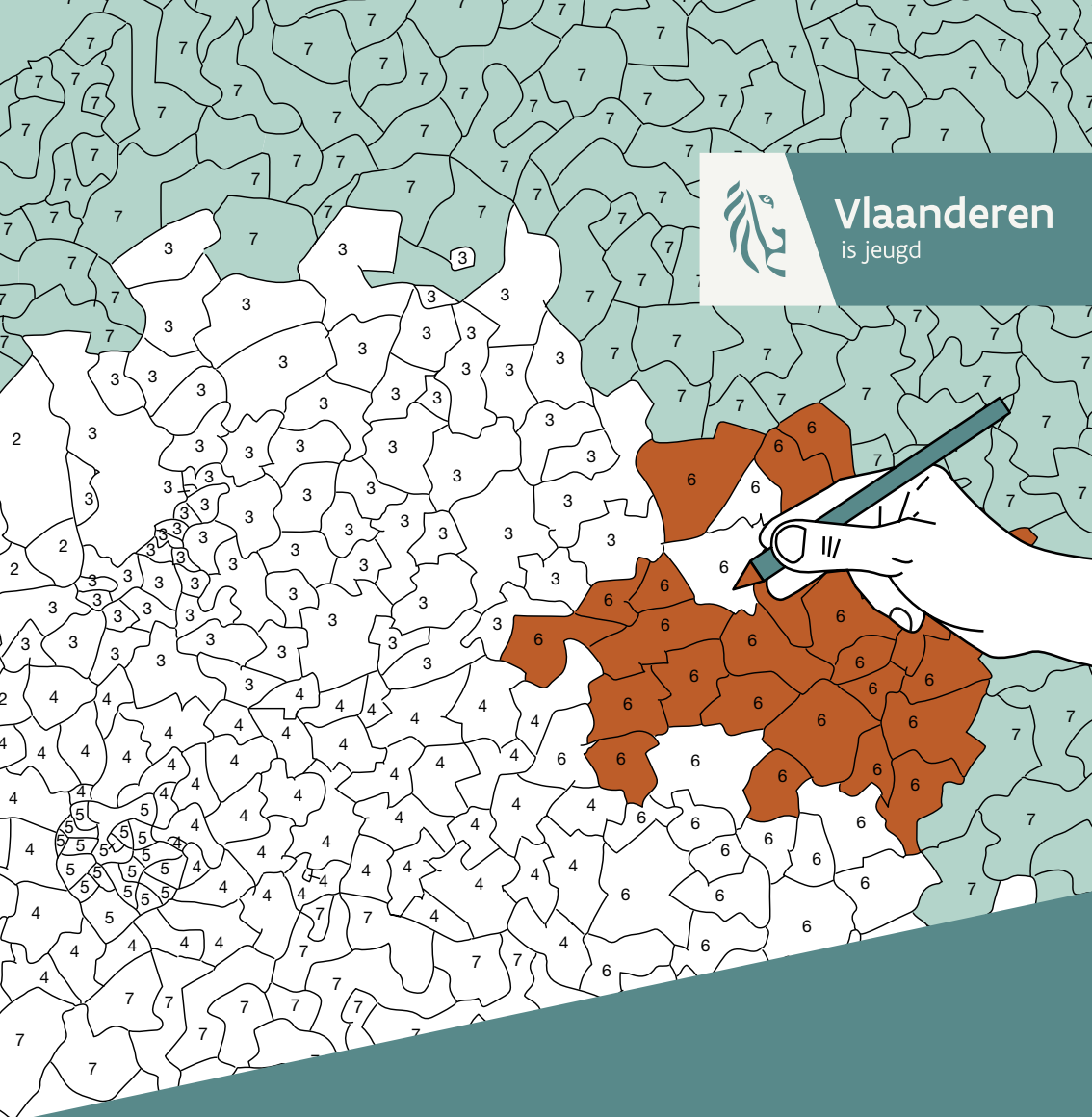

Vlaanderen
is jeugd

CIJFERBOEK

lokaal
jeugdbeleid
2014-2015

DEPARTEMENT
CULTUUR, JEUGD,
SPORT & MEDIA

Lijst van tabellen	4
Lijst van grafieken	6
Lijst van figuren	7
1 Inleiding	11
Over Atlassen, Zoekboeken en Cijferboeken	12
Oorsprong van de gegevens	14
Weergave van de gegevens	15
Respons	
Een gezamenlijke aanpak	19
Referentiekader van het lokaal jeugdbeleid	19
Gemeentelijk jeugdbeleid: een ruime definitie	
Het cijferboek in vogelvlucht	21
2 Bestuurlijke organisatie van het gemeentelijk jeugdbeleid	23
Schepenen bevoegd voor jeugd	24
Vlaams Gewest	
Brussels Hoofdstedelijk Gewest	
Gemeentelijke jeugddiensten	25
Personeel belast met jeugdzaken	
Statuut	
Verhouding mannen-vrouwen	
Functie en aanwervingsniveau	
Tijdelijk personeel zomervakantie	
Verzelfstandiging	35
Intergemeentelijke samenwerking	38
3 Interactief bestuur	43
Wat is de jeugdraad?	44
Structuur jeugdraad	44
Samenstelling jeugdraad	45
Adviezen jeugdraad	49
Activiteiten jeugdraad	51
Vlaams Gewest	
Brussels Hoofdstedelijk Gewest	
Andere participatie-instrumenten	54

4 Jeugdwerkbeleid	59
Wat is jeugdwerk?	60
De definitie	
De aard van het jeugdwerk	
De initiatiefnemer: privaat versus publiek	
Jeugdwerkinitiatieven	
Gemeentelijk jeugdwerkenaanbod	63
Gemeentelijke jeugdwerkinitiatieven	
Gemeentelijke jeugdwerkprojecten	
Het particuliere jeugdwerk	69
Aantal en soorten lokale particuliere jeugdwerkinitiatieven	
De evolutie van het aantal lokale particuliere jeugdwerkinitiatieven tussen 1998 en 2014	
Ondersteuning door de gemeente	
Jeugdwerkindex	78
Wat is de jeugdwerkindex	
Hoe de jeugdwerkindex gebruiken en toepassen	
De jeugdwerkindex toegepast	
Jeugdwerkinfrastructuur	86
Jeugdwerkbeleid in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest	88
5 Gemeentelijk jeugdbeleid	93
Jeugdruimte	94
Gemeentelijk jeugdcentrum of polyvalent centrum	
Andere gemeentelijke jeugdwerkinfrastructuur	
Fuiven	
Speelbossen	
Informatie en communicatie	100
Websites	
Tijdschriften en nieuwsbrieven	
Andere informatie-instrumenten	
Samenwerking met andere beleidsdomeinen	104
6 Bijlagen	109
Colofon	112

Lijst van tabellen

- 16 **TABEL 1.1** Aantal gemeenten en inwoners
- 17 **TABEL 1.2** Gemeenten van het Vlaamse Gewest, opgedeeld naar inwonersklassen
- 18 **TABEL 1.3** Gemeenten van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, opgedeeld naar inwonersklassen
- 19 **TABEL 1.4** Respons, opgedeeld naar provincie en inwonersklassen
-
- 24 **TABEL 2.1** Politieke familie van de schepenen van Jeugd, Vlaams Gewest
- 25 **TABEL 2.2** Politieke familie van de schepenen van Jeugd, Brussels Hoofdstedelijk Gewest
- 26 **TABEL 2.3** Evolutie van de samenstelling van de jeugddiensten, Vlaams Gewest
- 27 **TABEL 2.4** Evolutie van de samenstelling van de jeugddiensten, opgedeeld naar provincie
- 28 **TABEL 2.5** Evolutie van de samenstelling van de jeugddiensten, opgedeeld naar inwonersklassen
- 29 **TABEL 2.6** Evolutie van het tewerkstellingsstatuut van de personeelsleden van de jeugddiensten
- 29 **TABEL 2.7** Evolutie van de functies binnen de jeugddiensten, opgedeeld naar geslacht
- 30 **TABEL 2.8** Overzicht van de aanwervingsniveaus
- 31 **TABEL 2.9** Personeelsleden van de jeugddiensten, opgedeeld naar aanwervingsniveau
- 34 **TABEL 2.10** Gemiddeld aantal personeelsleden en gepresteerde uren in tijdelijke tewerkstellingscontracten
- 35 **TABEL 2.11** Evolutie van de verzelfstandiging volgens inwonersklassen
- 36 **TABEL 2.12** Evolutie van de vormen van verzelfstandiging
- 37 **TABEL 2.13** Evolutie van de verzelfstandigde initiatieven voor kinderen en jongeren
- 38 **TABEL 2.14** Evolutie van de intergemeentelijke samenwerking op vlak van jeugdbeleid
- 39 **TABEL 2.15** Evolutie van de vormen van intergemeentelijke samenwerking
-
- 45 **TABEL 3.1** Evolutie van de gemiddelde samenstelling van de jeugdraad
- 46 **TABEL 3.2** Gemiddelde samenstelling van de jeugdraad, opgedeeld naar inwonersklassen
- 46 **TABEL 3.3** Evolutie van de gemiddelde samenstelling van de jeugdraad naar achtergrondkenmerken leden
- 47 **TABEL 3.4** Evolutie van het gemiddeld aantal bijeenkomsten van de jeugdraad
- 47 **TABEL 3.5** Evolutie van de gemiddelde samenstelling van het dagelijks bestuur van de jeugdraden
- 47 **TABEL 3.6** Evolutie van het gemiddeld aantal bijeenkomsten van het dagelijks bestuur van de jeugdraden
- 49 **TABEL 3.7** Evolutie van adviezen van de jeugdraad, opgedeeld naar onderwerp
- 50 **TABEL 3.8** Overzicht van de belangrijkste thema's waarover de jeugdraden advies formuleren
- 51 **TABEL 3.9** Thema's adviezen breder jeugdbeleid

- 52 **TABEL 3.10** Evolutie van het aandeel jeugdleden dat zelf activiteiten organiseert, opgedeeld naar provincie
- 53 **TABEL 3.11** Overzicht van activiteiten georganiseerd door de jeugdleden, opgedeeld naar provincie
- 55 **TABEL 3.12** Evolutie van het aantal gemeenten met andere participatie-instrumenten
- 56 **TABEL 3.13** Percentage gemeenten dat gebruik maakt van andere participatie-instrumenten
- 64 **TABEL 4.1** Evolutie van het percentage gemeenten met gemeentelijke jeugdwerkinitiatieven
- 66 **TABEL 4.2** Gemiddeld aantal initiatieven per gemeente, opgedeeld naar type en inwonerscategorie
- 67 **TABEL 4.3** Gemeentelijk doelgroepspecifiek aanbod
- 67 **TABEL 4.4** Evolutie van het gemiddeld aantal gemeentelijke doelgroepspecifieke initiatieven
- 68 **TABEL 4.5** Gemeenten opgedeeld naar inwonersklassen en aantal jeugdwerkprojecten in 2014
- 68 **TABEL 4.6** Evolutie van het aantal jeugdprojecten georganiseerd in de gemeenten
- 70 **TABEL 4.7** Evolutie van het gemiddeld aantal particuliere jeugdwerkinitiatieven per gemeente
- 71 **TABEL 4.8** Evolutie van het lokaal particulier jeugdwerk opgedeeld naar werksoorten
- 72 **TABEL 4.9** Aantal lokale afdelingen van Vlaamse jeugdbewegingen per provincie
- 73 **TABEL 4.10** Evolutie van het aantal lokale particuliere jeugdwerkinitiatieven opgedeeld naar werkvormen
- 75 **TABEL 4.11** Evolutie van de financiële ondersteuning van lokale particuliere jeugdwerkinitiatieven
- 77 **TABEL 4.12** Evolutie van het aanbod aan materiële ondersteuning door gemeenten
- 78 **TABEL 4.13** Evolutie van materiële ondersteuning door gemeenten sinds 1998
- 81 **TABEL 4.14** Berekening van de jeugdwerkindex
- 83 **TABEL 4.15** Evolutie van de jeugdwerkindex voor de meest voorkomende jeugdwerkvormen
- 84 **TABEL 4.16** Evolutie van de particuliere jeugdwerkindex per inwonersklasse
- 85 **TABEL 4.17** Jeugdwerkindex voor de meest voorkomende particuliere jeugdwerkinitiatieven per inwonersklasse
- 85 **TABEL 4.18** Evolutie van de particuliere jeugdwerkindex opgedeeld naar provincie
- 86 **TABEL 4.19** Jeugdwerkindex van de meest voorkomende particuliere jeugdwerkvormen opgedeeld naar provincie
- 87 **TABEL 4.20** Evolutie van de acties in het kader van de beleidsprioriteit jeugdinfrastructuur
- 88 **TABEL 4.21** Geplande en uitgevoerde acties rond brandveiligheid
- 89 **TABEL 4.22** Aanbod jeugdwerkinitiatieven per gemeente, Brussels Hoofdstedelijk Gewest
- 90 **TABEL 4.23** Evolutie van het aanbod van jeugdwerkinitiatieven in gemeenten, Brussels Hoofdstedelijk Gewest
- 94 **TABEL 5.1** Gemeentelijk jeugdcentrum of polyvalent centrum met jeugdfuncties
- 96 **TABEL 5.2** Evolutie van de gemeentelijke jeugdinfrastructuur (buiten jeugdcentrum)

- 96 **TABEL 5.3** Aantal gemeenten met accommodatie voor kinderen en jongeren, Brussels Hoofdstedelijk Gewest
- 97 **TABEL 5.4** Evolutie van het gemiddeld aantal speelstraten per gemeente, opgedeeld naar inwonersklasse
- 98 **TABEL 5.5** Evolutie van het gemiddeld aantal fuifzalen per gemeente, opgedeeld naar inwonersklasse
- 100 **TABEL 5.6** Evolutie van het percentage gemeenten met een gemeentelijke website voor jeugd en jeugdwerk
- 101 **TABEL 5.7** Evolutie van het type gemeentelijke website voor jeugd en jeugdwerk
- 102 **TABEL 5.8** Evolutie van het percentage gemeenten met een elektronische en/of gedrukte nieuwsbrief of tijdschrift
- 103 **TABEL 5.9** Evolutie van het percentage gemeenten dat gebruik maakt van andere informatie-instrumenten
- 105 **TABEL 5.10** Overzicht van thema's en projecten waarrond de jeugddienst samenwerkt met andere diensten

Lijst van grafieken

- 31 **GRAFIEK 2.1** Evolutie van het aanwervingsniveau in de jeugddiensten
- 34 **GRAFIEK 2.2** Evolutie van het tijdelijk personeel tijdens de zomervakantie

- 48 **GRAFIEK 3.1** Evolutie van het gemiddeld aantal vertegenwoordigers in de jeugdramen

- 72 **GRAFIEK 4.1** Procentuele verhouding van de lokale afdelingen van Vlaamse jeugdbewegingen
- 81 **GRAFIEK 4.2** Evolutie van de jeugdwerkindex

- 95 **GRAFIEK 5.1** Evolutie van het percentage gemeenten met een gemeentelijk jeugdcentrum
- 98 **GRAFIEK 5.2** Evolutie van het percentage gemeenten zonder fuifzaal, opgedeeld naar inwonersklasse
- 99 **GRAFIEK 5.3** Evolutie van het percentage gemeenten met een feestloket
- 102 **GRAFIEK 5.4** Evolutie van het percentage gemeenten met gedrukte en/of elektronische nieuwsbrief of tijdschrift
- 104 **GRAFIEK 5.5** Percentage gemeenten met een samenwerking tussen jeugddienst en andere diensten
- 106 **GRAFIEK 5.6** Samenwerkingsprojecten tussen jeugddienst en andere diensten

Lijst van figuren

- 20 **FIGUUR 1.1** Jeugdwerkbeleid als beleidskruispunt in het overheidsbeleid
- 64 **FIGUUR 4.1** Gemeenten met gemeentelijke speelpleinwerking
- 65 **FIGUUR 4.2** Gemeenten met grabbelpas
- 65 **FIGUUR 4.3** Gemeenten met SWAP of andere tienerwerking
- 82 **FIGUUR 4.4** Kaart van de algemene jeugdwerkindex
- 100 **FIGUUR 5.1** Geografische spreiding van de gemeenten met een speelbos
- 110 **FIGUUR 6.1** Indeling van de gemeenten naar provincie en gewest
- 111 **FIGUUR 6.2** Indeling van de gemeenten volgens inwonersklasse

In 2014 gaf de afdeling Jeugd van het Departement, Cultuur, Jeugd, Sport en Media de opdracht aan de Artesis Plantijn Hogeschool Antwerpen voor het ontwikkelen van het Cijferboek Lokaal Jeugdbeleid 2014-2015.

In het Cijferboek vindt u gegevens over het gemeentelijk jeugdbeleid. Op basis van een omvangrijke enquête bij de jeugddiensten werden de cijfers, getallen en aantallen verzameld. Dit levert heel wat kwantitatieve gegevens op in verband met het gemeentelijk jeugdbeleid, die waar mogelijk worden toegelicht en in verband worden gebracht met maatschappelijke beleidsontwikkelingen. Op deze manier wil het Cijferboek een bijdrage leveren aan de verdere uitbouw van het lokaal jeugdbeleid.

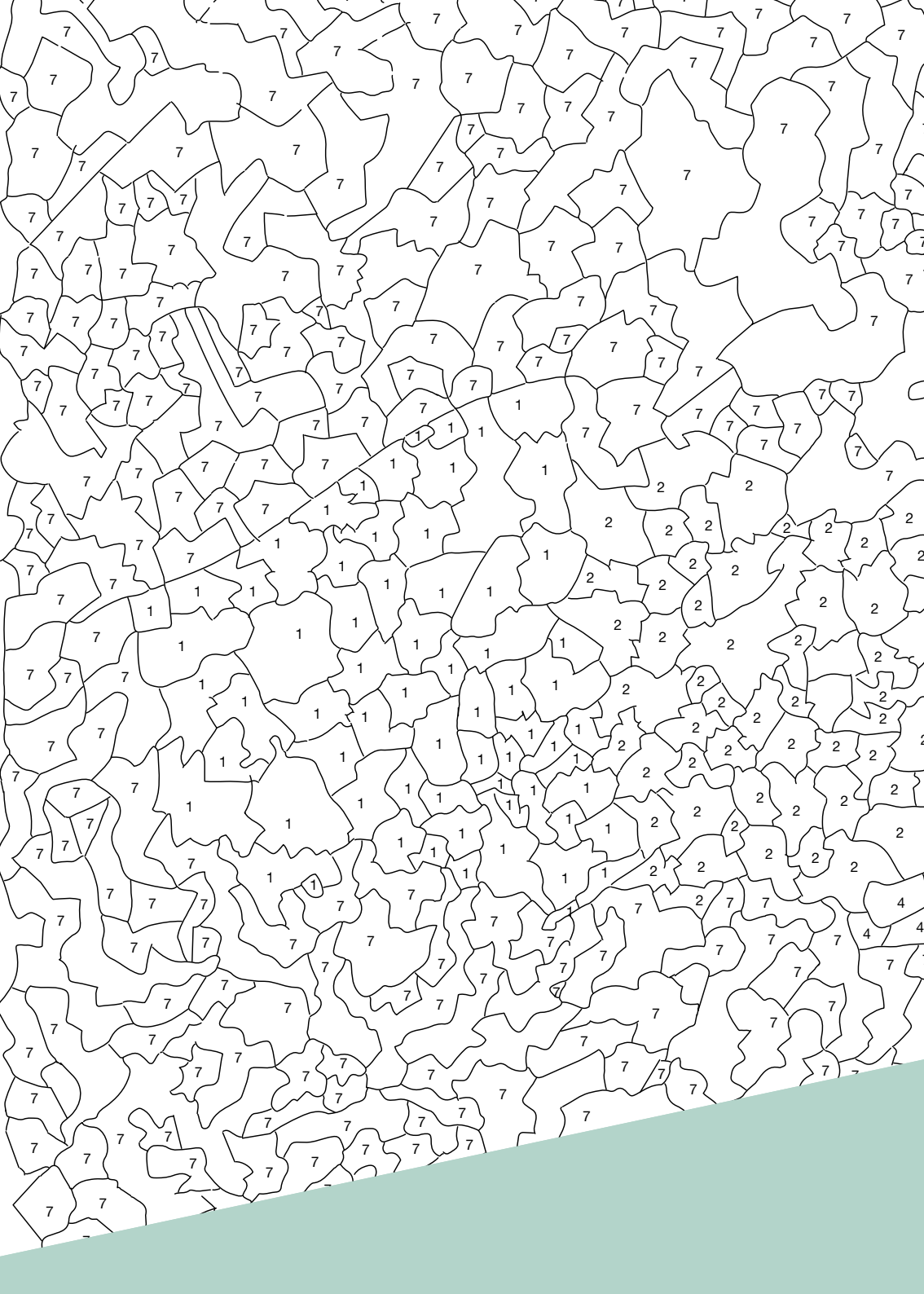
In een eerste hoofdstuk staat dit boek stil bij de bestuurlijke organisatie van de gemeente, met een analyse van de politieke verantwoordelijken, het personeelsbestand, verzelfstandiging en intergemeentelijke samenwerking.

Vervolgens komt interactief bestuur aan bod als een van de hoekstenen van het gemeentelijk jeugd- en jeugdwerkbeleid. Voornamelijk de werking van de lokale jeugdraden wordt onder de loep genomen. Zijdelings wordt ook gekeken naar andere participatie-instrumenten.

Een derde deel is volledig gewijd aan het jeugdwerkbeleid van de Vlaamse gemeentebesturen en de Vlaamse Gemeenschapscommissie in Brussel. Ondersteuningsvormen, het gemeentelijk jeugdwerkeraanbod en het particuliere aanbod worden toegelicht. Ook de jeugdwerkindex en de jeugdwerkinfrastructuur komen aan bod.

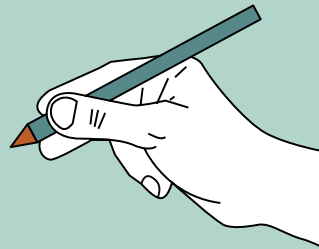
In het afsluitende hoofdstuk volgen de aspecten van het gemeentelijk jeugdbeleid met aandacht voor jeugdruimte, informatie en communicatie, en de samenwerking met andere sectoren binnen het gemeentebestuur.

1 Inleiding

Kleur alle gemeenten met het nummer 1 in de kleur oranje.

Over Atlassen, Zoekboeken en Cijferboeken

In 1989 publiceerden de toenmalige Dienst Jeugdwerk van het Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap en de Vereniging voor Vlaamse Jeugddiensten en -consulenten voor het eerst de **Atlas Gemeentelijk Jeugdbeleid**. Aan de basis daarvan lag een uitgebreide enquête bij de gemeenten over het bestaan van lokale instrumenten voor het jeugd(werk)beleid.

De Atlas werd opgebouwd rond gemeentelijke steekkaarten met demografische gegevens, de coördinaten van de schepenen van Jeugd en jeugdamtbanen, een beschrijving van ondersteuningssystemen en eigen gemeentelijke initiatieven en een opsomming van het verenigingsleven naar aantal en diversiteit. Deze Atlas Gemeentelijk Jeugdbeleid werd een driejaarlijkse publicatie.

Met de invoering van het decreet 'houdende de subsidiëring van gemeentebesturen en de Vlaamse Gemeenschapscommissie inzake het voeren van een jeugdwerkbeleid' van 9 juni 1993 werd op lokaal niveau steeds meer informatie over het particulier jeugdwerk en het gemeentelijk jeugdwerkbeleid verzameld. Aanleiding hiertoe was de decretale verplichting tot het opmaken van een jeugd(werk)beleidsplan. Door deze jeugd(werk)beleidsplannen werden gegevens over jeugd(werk)beleid veel nauwkeuriger en betrouwbaarder dan voordien en werden heel wat nieuwe initiatieven georganiseerd¹. Dit heeft ertoe geleid dat de Atlas Gemeentelijk Jeugdbeleid werd aangevuld met een **Cijferboek Lokaal Jeugdbeleid**. In het Cijferboek werd deze inventaris van gegevens statistisch verwerkt in tabellen en grafieken.

¹ Zie o.a. Van Nieuwenhove, K. (2003) Korte termijn-onderzoek met betrekking tot de implementatie van het decreet op het lokale jeugd- en jeugdwerkbeleid

In 1995 kregen ook Cultuur en Sport een eigen Atlas, naar analogie met de Atlas Gemeentelijk Jeugdbeleid. Voor Cultuur en Sport bleef het echter beperkt tot de Atlas en bleek het een eenmalig initiatief. Voor Jeugd werd de Atlas in 1998 omgedoopt tot 'Zoekboek Jeugdwerk', waarin enkel nog de basisgegevens van het gemeentelijk jeugdwerk werden opgenomen.

Pas in 2008 werd voor Cultuur en Sport de draad terug opgepakt. Er werd opnieuw een enquête verspreid onder de gemeenten over het lokale cultuur- en sportbeleid, vergelijkbaar met de bestaande bevraging rond lokaal jeugdbeleid. Doelstelling hiervan is het systematisch verzamelen van de initiatieven van de gemeentebesturen op het vlak van gemeentelijk cultuur- jeugd- en sportbeleid. Dit heeft geleid tot de publicatie van drie cijferboeken met hetzelfde basisconcept, maar elk met een eigen actieradius.

De basisgegevens over het lokale cultuur-, jeugd- en sportbeleid werden bovendien vrij toegankelijk gemaakt via een website. Hierdoor werd het Zoekboek verder gereduceerd tot een 'Adresboekje'.

In 2012 publiceerden zowel Jeugd als Sport opnieuw een Cijferboek voor de periode 2011-2013. De gedrukte versie van het Adresboekje viel weg omwille van een dalende behoefte en een meer efficiënt digitaal adressenbestand.

1989	Eerste Atlas Gemeentelijk Jeugdwerkbeleid
1992	Tweede Atlas Gemeentelijk Jeugdwerkbeleid
1993	Eerste Cijferboek Gemeentelijk Jeugdwerkbeleid
1995	Derde Atlas Gemeentelijk Jeugdwerkbeleid Eerste Atlas Gemeentelijk Sportbeleid Eerste Atlas Gemeentelijk Cultuurbeleid
1996	Tweede Cijferboek Gemeentelijk Jeugdwerkbeleid
1998	Eerste Zoekboek Jeugdwerk
1999	Derde Cijferboek Gemeentelijk Jeugdwerkbeleid
2001	Tweede Zoekboek Jeugdwerk
2002	Vierde Cijferboek Gemeentelijk Jeugdwerkbeleid
2004	Derde Zoekboek Jeugdwerk
2005	Vijfde Cijferboek Gemeentelijk Jeugdwerkbeleid
2009	Adresboekje 2009 Lokaal Sportbeleid Adresboekje 2009 Lokaal Cultuurbeleid Adresboekje 2009 Lokaal Jeugdbeleid
2009	Zesde Cijferboek Lokaal Jeugdbeleid Eerste Cijferboek Lokaal Sportbeleid Eerste Cijferboek Lokaal Cultuurbeleid
2012	Zevende Cijferboek Lokaal Jeugdbeleid Tweede Cijferboek Lokaal Sportbeleid
2015	Achtste Cijferboek Lokaal Jeugdbeleid

In 2014 werd opnieuw een enquête gehouden bij de gemeenten, wat voor Jeugd heeft geleid tot deze achtste editie van het Cijferboek Lokaal Jeugdbeleid. Dit achtste Cijferboek is het laatste in zijn soort. De invoering van de beleids- en beheercyclus op 1 januari 2014 betekende een drastische verandering van de plannen en rapporteringsverplichtingen voor de lokale gemeenten. De doelstellingen van het gemeentelijk jeugdbeleid werden opgenomen binnen een breed gemeentelijk meerjarenplan en gelijkaardige rapportering. Dit Cijferboek is gebaseerd op de situatie van de gemeenten bij de start van deze hervorming. Het geeft voor de laatste keer de situatie in gemeenten weer zoals deze vorm heeft gekregen in de voorbije 20 jaar lokaal jeugdbeleid.

Oorsprong van de gegevens

Naar analogie met de voorgaande versies van het Cijferboek Jeugd werd een uitgebreide bevraging opgezet van de jeugddiensten van de Vlaamse gemeenten en de 19 gemeenten van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest. Inhoudelijk werd verder gebouwd op de vragenlijst van het cijferboek 2011-2013. De meerderheid van de vragen werden behouden in de vorm zoals ze ook toen aan de jeugddiensten werden voorgelegd. Sommige vragen verdwenen of werden aangepast. Er werden enkele specifieke vragen toegevoegd omwille van veranderde situaties in het lokaal beleid (o.a. vragen i.v.m. GAS-boete).

Ook voor deze editie werd de bevraging georganiseerd aan de hand van een online enquête. De technische aanpak verschilde van de vorige edities, vooral in opmaak en toegang tot de vragenlijst. Na heel wat interne en externe testrondes werd de vragenlijst op 11 september 2014 voltooid en online geplaatst. Elke jeugddienst kreeg per e-mail een unieke link doorgestuurd, waardoor ze op een beschermde website de gegevens van hun gemeente konden invullen. Omwille van de uitgebreidheid van de vragenlijst, werd de mogelijkheid ingebouwd om het invullen van de vragenlijst te spreiden over meerdere momenten. In tegenstelling tot de vorige edities was het evenwel niet mogelijk om onderdelen over te slaan. Een aantal verplichte vragen in de vragenlijst zorgden ervoor dat de vragen in volgorde dienden ingevuld te worden. Een onvolledig ingevulde enquête betekent dus dat de jeugddienst niet tot het einde van de vragenlijst is geraakt.

De jeugddiensten kregen de tijd tot 30 oktober 2014 om de vragenlijst in te vullen. Er werd twee keer met de datum geschoven om jeugddiensten de mogelijkheid te geven om de vragenlijst toch nog in te vullen. Uiteindelijk werd op 30 november 2014 de online enquête afgesloten. Een reminder via e-mail, een telefonische reminder, een oproep tot deelname in Kadans (VVSG) en Lopend Vuur (VVJ) en een laatste telefonische motivatie door de Adeling Jeugd van het Departement Cultuur, Jeugd, Sport en Media om de laatste achterblijvers te motiveren, heeft uiteindelijk geleid tot een respons van 90%. Maar liefst 81% van de jeugddiensten heeft de vragenlijst volledig ingevuld. Slechts 35 jeugddiensten (10%) openden de vragenlijst niet of beantwoordden minder dan 10% van de vragen.

De bevroegde gegevens hebben – tenzij anders vermeld – steeds betrekking op de situatie op 1 september 2014. De demografische gegevens zijn afkomstig van de FOD economie, Algemene Directie Statistiek – Statistics Belgium en dateren van 1 januari 2014.

Wanneer verwezen wordt naar de cijfers van 2010 of 2011, dan worden de gegevens van het Cijferboek 2011-2013 bedoeld. Verwijzingen naar de cijfers van 2007 hebben betrekking op het Cijferboek 2008-2010.

Aan de hand van de online enquête werden heel wat gegevens over het lokale jeugdbeleid in de gemeenten van het Vlaams en Brussels Hoofdstedelijk Gewest verzameld. Voor we de resultaten hiervan presenteren, willen we toch op een drietal beperkingen van de data wijzen.

1. In de online enquête werd gepeild naar de lokale situatie van de gemeenten met betrekking tot het jeugdbeleid. De gegevens werden meestal door één persoon ingevuld. Dit betekent dat ze steunen op de perceptie van één medewerker. Voor de meerderheid van de gemeenten werd de vragenlijst ingevuld door een functioneel gespecialiseerde ambtenaar (jeugdconsultent, diensthoofd, medewerker jeugddienst,...). Dit geeft hen een beroepsbekwaamheid, een vertrouwdsheid met de sector waardoor de eigen perceptie zeer nauw aanleunt bij de realiteit. In sommige gemeenten werd de vragenlijst echter ingevuld door iemand die beroepshalve minder nauw betrokken is bij het lokale jeugdbeleid (cultuurcoördinator, consultant vrije tijd,...) waardoor de ingevulde gegevens mogelijk minder accuraat zijn.
2. In het Cijferboek worden aantallen weergegeven, maar deze verhullen de kwaliteit die hier achter schuilgaat.
3. Bepaalde begrippen kunnen niet eenduidig gedefinieerd worden, waardoor de aantallen in dit Cijferboek vooral als indicatie van tendensen moeten gelezen worden.

Weergave van de gegevens

Zoals ook in het Cijferboek 2011-2013, zal bij de bespreking van de resultaten onderscheid gemaakt worden tussen het Vlaams Gewest en het Brusselse Hoofdstedelijk Gewest. Het verschil in respons is te groot en de lokale situatie te verschillend om dit onderscheid niet te maken. Het decreet lokaal jeugdbeleid is niet van toepassing binnen het Brusselse Hoofdstedelijk Gewest en heeft dan ook geen rechtstreekse invloed op de Brusselse gemeentebesturen. Dit wil evenwel niet zeggen dat de Vlaamse Overheid geen impulsen geeft aan de ontwikkeling van een jeugd(werk)beleid binnen dit gewest. Het ontwikkelen van een jeugdbeleid aangepast aan de specifieke Brusselse situatie is de taak van de Vlaamse Gemeenschapscommissie (VGC), die op basis van het decreet financieel ondersteund wordt. De VGC wordt aangemoedigd in de mate van het mogelijke samen te werken met de 19 lokale besturen binnen het tweetalig Brusselse Hoofdstedelijk Gewest.

Omdat niet elke gemeente het einde van de vragenlijst heeft gehaald, zal per besproken onderwerp aangegeven worden op hoeveel gemeenten de resultaten gebaseerd zijn (n=...).

Naargelang de relevantie, zullen de resultaten verder opgesplitst worden naar provincie en bevolkingsaantal.

In **TABEL 1.1** wordt het aantal gemeenten per provincie weergegeven. Het jeugd-beleid is een bevoegdheid van de Vlaamse overheid en richt zicht dus uitsluitend op de Nederlandstalige bevolking in het Brusselse Hoofdstedelijk Gewest. Daarom wordt in de tabel de Brusselnorm gehanteerd. Dit houdt in dat de Vlaamse regering 30% van de Brusselse bevolking beschouwt als haar doelgroep voor het Vlaams beleid.

TABEL 1.1 AANTAL GEMEENTEN EN INWONERS IN DE PROVINCIES VAN HET VLAAMS GEWEST EN HET BRUSSELS HOOFDSTEDELIJK GEWEST

Provincie	aantal gemeenten		aantal inwoners	
	aantal	%	aantal	%
Vlaams Gewest	308	94,2	6.410.705	94,8
Antwerpen	70	21,4	1.802.719	26,7
Vlaams-Brabant	65	19,9	1.107.266	16,4
Oost-Vlaanderen	65	19,9	1.468.932	21,7
West-Vlaanderen	64	19,6	1.175.508	17,4
Limburg	44	13,5	856.280	12,7
Brussels Hoofdstedelijk Gewest (Nederlandstalig)	19	5,8	349.046*	5,2
Totaal	327	100,0	6.759.751	100,0

Bron: FOD economie, Algemene Directie Statistiek – Statistics Belgium, 1 januari 2014

* Brusselnorm: de Vlaamse regering beschouwt 30% van de Brusselse bevolking als haar doelgroep voor het Vlaams beleid

Naast een indeling in provincies, zullen gemeenten ook ingedeeld worden op basis van inwonersaantal. Voor de bepaling van deze inwonersklassen, werd de indeling van de voorgaande Cijferboeken gehanteerd, zodat gegevens over de tijd vergeleken kunnen worden.

TABEL 1.2 toont aan dat het aantal gemeenten met minder dan 10.000 inwoners gedaald is ten opzichte van 4 jaar geleden. Het aandeel gemeenten in de inwonersklasse 30.001 tot 50.000 is met bijna 2% gestegen. In **TABEL 1.3** worden de Brusselse gemeenten weergegeven naar inwonersklasse. De helft van de Brusselse gemeenten heeft tussen de 50.001 en 200.000 inwoners.

TABEL 1.2 GEMEENTEN VAN HET VLAAMS GEWEST, OPGEDEELD NAAR INWONERSKLASSEN

Inwonersklasse	2010		2014	
	aantal	%	aantal	%
<10.000	89	28,9	82	26,6
10.000 – 15.000	83	26,9	82	26,6
15.001 – 20.000	54	17,5	53	17,2
20.001 – 30.000	43	14,0	44	14,3
30.001 – 50.000	30	9,7	35	11,4
50.001 – 200.000	10	3,2	10	3,2
>200.000	2	0,6	2	0,6
Totaal Vlaamse gemeenten	308	100,0	308	100,0

Bron: FOD economie, Algemene Directie Statistiek – Statistics Belgium, 1 januari 2010 en 1 januari 2014

TABEL 1.3 GEMEENTEN VAN HET BRUSSELS HOOFDSTEDELIJK GEWEST, OPGEDEELD NAAR INWONERSKLASSEN

Inwonersklasse	aantal	%
<10.000	0	0,0
10.000 – 15.000	0	0,0
15.001 – 20.000	0	0,0
20.001 – 30.000	5	26,3
30.001 – 50.000	4	21,1
50.001 – 200.000	10	52,6
>200.000	0	0,0
Totaal Brusselse gemeenten	19	100,0

Bron: FOD economie, Algemene Directie Statistiek – Statistics Belgium, 1 januari 2014

Respons

Traditie en een aantal extra inspanningen om de respons te verhogen, hebben geleid tot een respons op de online vragenlijst die vergelijkbaar is met de voorgaande edities van het Cijferboek. Dit maakt de vergelijking over de tijd betrouwbaar.

In **TABEL 1.4** wordt een overzicht gegeven van de respons opgedeeld naar provincie en inwonersklasse. Tussen de Vlaamse provincies is weinig verschil in respons. Bijna vier op vijf Vlaamse gemeenten vulden de vragenlijst volledig in. Voor het Vlaams Gewest ligt de non-respons op 9%. Dit betekent dat meer dan 90% van de Vlaamse gemeenten de vragenlijst geheel of gedeeltelijk invulde. Opgedeeld naar provincie ligt enkel in Limburg en Vlaams-Brabant de non-respons boven het Vlaams gemiddelde (respectievelijk 11% en 15%). Van de 19 randgemeenten in Vlaams-Brabant vulden 7 de vragenlijst niet in. Dit verklaart deels de hogere non-respons voor deze provincie.

De respons bij de gemeenten van het Brusselse Hoofdstedelijk Gewest ligt opmerkelijk lager. Slechts 37% van de gemeenten vulde de vragenlijst volledig in, 32% opende de vragenlijst niet. Toch kan een positieve evolutie vastgesteld worden ten aanzien van de bevraging in 2011. Toen werd de vragenlijst enkel door Anderlecht ingevuld. Dit jaar vulden naast Anderlecht nog 6 andere gemeenten de vragenlijst volledig in en beantwoordden 6 Brusselse gemeenten de vragenlijst gedeeltelijk.

De opdeling van de respons naar inwonersklassen toont aan dat elke klasse voldoende vertegenwoordigd is in de resultaten. Wel kan worden vastgesteld dat grotere gemeenten vaker het einde van de vragenlijst niet haalden. Mogelijk is dit te wijten aan de omvang van de vragenlijst en het daarmee gepaard gaande onderzoekwerk voor de jeugdinstellingen.

TABEL 1.4 RESPONS, OPGEDEELD NAAR PROVINCIE EN INWONERSKLASSEN

Provincie	100% ingevuld		50% en meer ingevuld		minder dan 50% ingevuld		niets ingevuld		Aantal
	aantal	%	aantal	%	aantal	%	aantal	%	
Antwerpen	62	88,6	5	7,1	0	0,0	3	4,3	70
Limburg	37	84,1	2	4,5	0	0,0	5	11,4	44
Oost-Vlaanderen	50	76,9	6	9,2	3	4,6	6	9,2	65
Vlaams-Brabant	51	78,5	1	1,5	3	4,6	10	15,4	65
West-Vlaanderen	59	92,2	1	1,6	1	1,6	3	4,7	64
Brussels Hoofdstedelijk Gewest	7	36,8	2	10,5	4	21,1	6	31,6	19
inwonersklassen									
<10.000	66	80,5	4	4,9	1	1,2	11	13,4	82
10.000-15.000	69	84,1	4	4,9	2	2,4	7	8,5	82
15.001-20.000	45	84,9	3	5,7	1	1,9	4	7,5	53
20.001-30.000	44	89,8	0	0,0	2	4,1	3	6,1	49
30.001-50.000	32	82,1	3	7,7	1	2,6	3	7,7	39
50.001-200.000	9	45,0	2	10,0	4	20,0	5	25,0	20
>200000	1	50,0	1	50,0	0	0,0	0	0,0	2
Totaal	266	81,3	17	5,2	11	3,4	33	10,1	327

Met dit cijferboek trachten we opnieuw de vergelijking over de tijd mogelijk te maken door de indeling en aanpak van de vorige edities te behouden. Het onderzochte werkveld is evenwel in alle opzichten dynamisch en beweeglijk. Dit maakte (kleine) aanpassingen in de vragenlijst noodzakelijk. Hierdoor worden vergelijkingen over de tijd soms moeilijker.

Een gezamenlijke aanpak

Dit Cijferboek kwam er in opdracht van de Afdeling Jeugd van het Departement Cultuur, Jeugd, Sport en Media. Het werd gerealiseerd door Ellen Schryvers van de AP Hogeschool. Het onderzoek verliep in nauw overleg en samenwerking met de opdrachtgever.

Het verloop van het onderzoek werd opgevolgd door een stuurgroep, die vooral een adviserende en superviserende rol vervulde. Op regelmatige tijdstippen tijdens het onderzoeksproces werden overlegmomenten gepland. De leden werden zo gekozen dat ze elk vanuit hun specifieke deskundigheid een zinvolle bijdrage konden leveren aan (deel)aspecten van het onderzoek. Tot de stuurgroep behoorden: Bert Bijloos (Vlaamse Gemeenschapscommissie), Chris Peeters (Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten), Ilse Holvoet (Vereniging Vlaamse Jeugddiensten), Griet Willems (vertegenwoordiging Vlaamse provincies), Simon Kenens (De Ambrassade), Guy Pauwels (Studiedienst van de Vlaamse Regering), Ann Vandenbussche en Kristof Gaublomme (Departement Cultuur Jeugd, Sport en Media, Afdeling Jeugd).

Referentiekader van het lokaal jeugdbeleid

Het decreet van 14 februari 2003 houdende de ondersteuning en stimulering van het gemeentelijk, het intergemeentelijk en het provinciaal jeugd- en jeugdwerkbeleid, zoals gewijzigd bij de decreten van 23 december 2005, 15 december 2006 en het nieuwe decreet van 6 juli 2012 vormt het belangrijkste wettelijke kader om het jeugdbeleid op gemeentelijk niveau te organiseren.

Sinds 1993 worden gemeenten verplicht een jeugd(werk)beleidsplan in te dienen om subsidies te krijgen voor jeugd(werk). Met de invoering van de Beleids- en beheerscyclus (BBC) is een einde gekomen aan de jeugdbeleidsplannen zoals de gemeenten ze 20 jaar gekend hebben. Vanaf 2014 wordt nog slechts één meerjarenplanning opgemaakt, waarin alle beleidsdomeinen aan bod komen. Dit betekent dat de jeugdbeleidsplannen 2011-2013 de laatste in hun soort zijn. Dit cijferboek is gebaseerd op deze laatste beleidsperiode.

Slechts 8 van de 308 Vlaamse gemeenten dienden voor de periode 2011-2013 geen jeugdbeleidsplan in. Het betreft de 6 faciliteitengemeenten rond Brussel (Drogenbos, Kraainem, Linkebeek, Sint-Genesius-Rode, Wemmel en Wezenbeek-Oppem) en de twee faciliteitengemeenten Bever en Herstappe. De andere 4 faciliteitengemeenten (Mesen, Ronse, Spiere-Helkijn en Voeren) dienden samen met 296 Vlaamse gemeenten wel een jeugdbeleidsplan in. Alle 300 ingediende jeugdbeleidsplannen werden door de minister aanvaard voor subsidiëring.

De Vlaamse Gemeenschapscommissie (VGC) diende voor het tweetalig Brussels Hoofdstedelijk Gewest een beleidsplan in voor de (afwijkende) periode 2011-2015.

Voor de lopende periode (2014-2019) hadden de gemeenten de keuze om binnen het meerjarenplan een subsidieaanvraag in te dienen voor jeugd. Opnieuw vroegen 300 gemeenten deze subsidie aan.

Gemeentelijk jeugdbeleid: een ruime definitie

Het decreet van 14 februari 2003 houdende de ondersteuning en de stimulering van het gemeentelijk, het intergemeentelijk en het provinciaal jeugd- en jeugdwerkbeleid omschrijft het gemeentelijk jeugdbeleid als 'het geheel van beleidsmaatregelen van het gemeentebestuur ten aanzien van alle levenssituaties van kinderen en jongeren'. Deze omschrijving toont dat 'jeugdbeleid' een zeer brede invulling heeft aangezien 'alle levenssituaties' veel verder gaat dan het jeugdwerkbeleid of het vrijetijdsbeleid voor kinderen en jongeren.

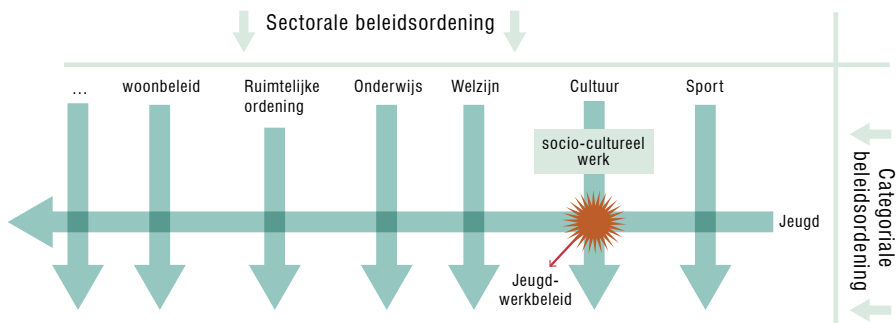
Een gemeentebestuur kan ernaar streven een jeugdbeleid te voeren dat aansluit bij alle mogelijke beleidssectoren, omdat kinderen en jongeren nu eenmaal met al deze sectoren in aanraking (kunnen) komen. Dit is wat men noemt het 'geïntegreerde jeugdbeleid'. We spreken van integraal jeugdbeleid wanneer er een expliciet beleid gevoerd wordt om alle kinderen en jongeren te betrekken. Speciale aandacht gaat onder andere naar de betrokkenheid van kinderen en jongeren in maatschappelijk kwetsbare situaties of met een beperking.

Binnen het bestek van dit cijferboek worden slechts een aantal aspecten van dit brede jeugdbeleid in kaart gebracht.

Met jeugdbeleid wordt de categoriale benadering van het beleid gericht op kinderen en jongeren (tot 30 jaar) bedoeld. Met deze aanpak verschilt het jeugdbeleid met de beleidsaanpak van heel wat andere diensten, die meer sectoraal functioneren, zoals cultuur, sport, zorg, onderwijs,... In een sectorale beleidsbenadering richt men zich niet tot een specifieke bevolkingscategorie, maar tot een afgebakende sector van de samenleving.

Naast het breder jeugdbeleid dat gekenmerkt wordt door een categoriale beleidsbenadering, wordt lokaal ook systematisch en continu aandacht besteed aan het jeugdwerk. Dit jeugdwerkbeleid situeert zich op het kruispunt van het categoriale jeugdbeleid en het sectorale cultuurbeleid, meer bepaald het socio-cultureel werk. Dit wordt visueel voorgesteld in **FIGUUR 1.1** (VVJ, 1985).

FIGUUR 1.1 JEUGDWERKBELEID ALS BELEIDSKRUISPUNT IN HET OVERHEIDSBELEID

Het jeugdwerkbeleid is volgens het decreet van 2003 “Het geheel van beleidsmaatregelen van het gemeentebestuur ten aanzien van het plaatselijk of intergemeentelijk jeugdwerk”. Dit jeugdwerkbeleid omvat dus de ondersteuning van particuliere jeugdwerkinitiatieven, maar ook het organiseren van eigen jeugdwerkprogramma's.

Het decreet somt in artikel 4 ook een aantal functies op die door het jeugdwerk (kunnen) worden vervuld: ontmoeting, groepsvorming, spel en recreatie, creativiteit, amateuristische kunstbeoefening, vorming, kadervorming, dienstverlening en werken aan maatschappelijk en politieke veranderingen. De definitie, samen met deze functies, geven het Vlaamse referentiekader voor wat 'lokaal' jeugdwerk wordt genoemd.

Het cijferboek in vogelvlucht

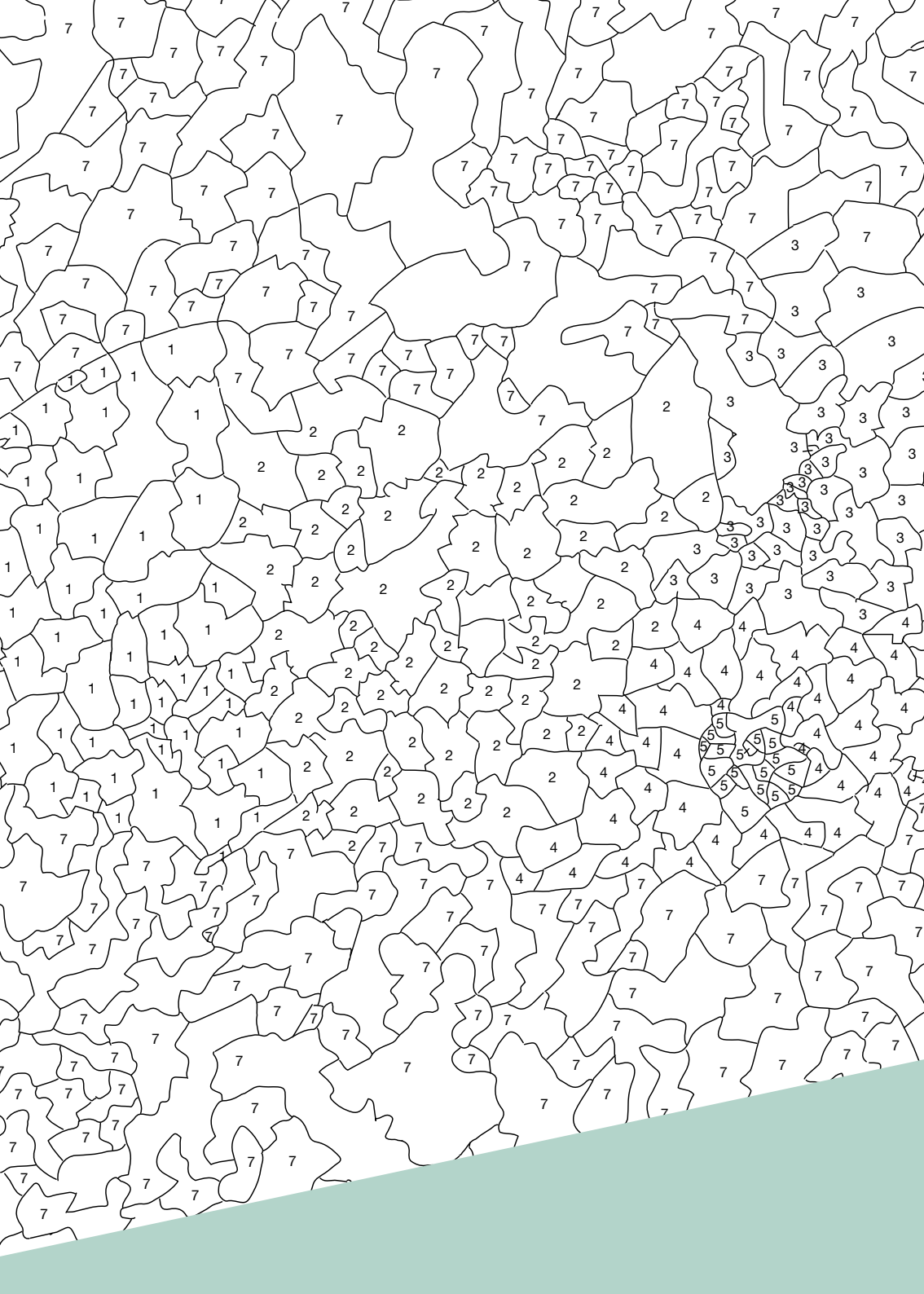
Het Cijferboek Lokaal Jeugdbeleid 2014 bespreekt aan de hand van cijfermateriaal verschillende aspecten die betrekking hebben op het gemeentelijk jeugdbeleid. Om de veelheid aan gegevens hanteerbaar en overzichtelijk te maken, wordt het Cijferboek opgedeeld in vier delen.

In het eerste deel komt de bestuurlijke organisatie van de gemeente aan bod. Onder andere de politieke verantwoordelijken, het personeelsbestand, verzelfstandiging en intergemeentelijke samenwerking worden toegelicht.

In het tweede deel wordt stilgestaan bij het interactief bestuur als één van de hoekstenen van het gemeentelijk jeugd- en jeugdwerkbeleid. Hierin wordt vooral de werking van de lokale jeugdraden belicht, maar ook andere participatie-initiatieven komen aan bod.

Het derde deel is volledig gewijd aan het jeugdwerkbeleid van de Vlaamse gemeenten: ondersteuningsvormen, gemeentelijk jeugdwerkeraanbod en het particuliere aanbod. Ook de jeugdwerkindex wordt in dit deel besproken.

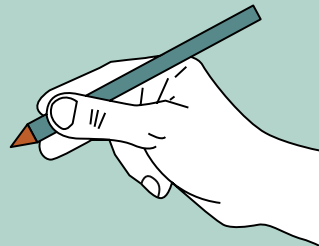
Tot slot komen in het vierde deel een aantal aspecten van het gemeentelijk jeugdbeleid aan bod. Er wordt stilgestaan bij jeugdruimte, informatie en communicatie en de samenwerking met andere sectoren binnen de gemeenten.

2 Bestuurlijke organisatie van het gemeentelijk jeugdbeleid

In dit eerste inhoudelijke hoofdstuk worden verschillende organisatorische aspecten van het bestuur uiteengezet die relevant zijn voor het gemeentelijk jeugd(werk)beleid. Het profiel van de schepen en het gemeentelijk personeel komen daarbij aan bod, waarbij een onderscheid gemaakt wordt tussen vast personeel en tijdelijk personeel dat ingezet wordt tijdens de vakantiewerking. Verder wordt de impact van het gemeentedecreet op de gemeentelijke organisatie en het jeugdbeleid bekeken binnen het kader van de verzelfstandiging en intergemeentelijke samenwerking.

Kleur alle gemeenten met het nummer 2 in de kleur oranje.

Schepenen bevoegd voor jeugd

In de vragenlijst werd gepeild naar de politieke strekking van de schepenen van Jeugd. De meerderheid van de gemeenten die de vragenlijst invulde, beantwoordde deze vraag. Voor een twintigtal Vlaamse gemeenten en gemeenten uit het Brussels Hoofdstedelijk Gewest ontbraken de gegevens over de politieke familie waartoe de schepenen behoort. Voor deze schepenen werd via de gemeentelijke website de politieke strekking opgezocht.

Vlaams Gewest

In **TABEL 2.1** wordt de politieke kleur van de schepenen van Jeugd in de gemeenten van het Vlaams Gewest weergegeven. In 2007 en 2010 hadden nog meer dan de helft van de gemeenten een schepenen van Jeugd uit de christendemocratische familie. Ook in 2014 levert CD&V de meeste schepenen van Jeugd, maar het aandeel is met meer dan 10% gedaald. Deze verschuiving is vrijwel volledig ten voordele van de Vlaams nationalistische familie, die met de laatste verkiezings-overwinning van N-VA heel wat zetels en schepenen heeft binnengehaald. Met bijna 13% van de gemeenten met een N-VA schepenen van Jeugd heeft de Vlaams nationalistische familie eenzelfde vertegenwoordiging binnen het jeugdbeleid als de socialistische en liberale familie.

TABEL 2.1 POLITIEKE FAMILIE VAN DE SCHEPENEN VAN JEUGD – VLAAMS GEWEST

Politieke familie	2007		2010		2014	
	aantal	%	aantal	%	aantal	%
Christendemocratische familie	170	55,2	168	54,4	131	42,7
Socialistische familie	49	15,9	45	14,6	38	12,4
Liberale familie	37	12,0	35	11,3	37	12,1
Groene familie	3	1,0	1	0,3	10	3,3
Vlaams nationalistische familie		0,0	11	3,6	39	12,7
Franstalige nationalistische familie		0,0	1	0,3	0	0,0
Andere	49	15,9	48	15,5	49	16,0
Onbekend					4	1,0
Totaal gemeenten Vlaams Gewest	308	100,0	309*	100,0	308	100,0

* Temse had in 2010 twee schepenen van Jeugd

Brussels Hoofdstedelijk Gewest

In de 19 gemeenten van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest komt 21% van de schepenen van Jeugd uit de liberale familie. Ook hier zien we een verschuiving met 2010, toen de meerderheid van de schepenen van Jeugd (68%) uit andere dan de traditionele politieke families kwam. Het betrof toen voornamelijk verkozenen van de Lijst Burgemeester.

TABEL 2.2 POLITIEKE FAMILIE VAN DE SCHEPENEN VAN JEUGD - BRUSSELS HOOFDSTEDELIJK GEWEST (BHG)

Politieke familie	aantal	%
Christendemocratische familie	2	10,5
Socialistische familie	3	15,8
Liberale familie	4	21,1
Groene familie	3	15,8
Vlaams nationalistische familie	2	10,5
Franstalige nationalistische familie	2	10,5
Andere	3	15,8
Totaal gemeenten BHG	19	100,0

Gemeentelijke jeugddiensten

De 'gemeentelijke jeugddienst' is moeilijk te vatten, omdat jeugddiensten sterk van elkaar kunnen verschillen in organisatie en structuur. Vaak wordt de jeugddienst naar de bevolking toe als een aparte dienst voorgesteld, ook al is die in het organigram van de gemeente vaak ingebed in een ruimere dienst. Binnen de dienst kunnen meerdere personeelsleden actief zijn, bevoegd voor verschillende onderdelen van het jeugdbeleid.

Deze paragraaf brengt de personeelsleden in beeld die een specifieke opdracht hebben binnen het lokale jeugdbeleid, met uitzondering van het personeel voor onderwijs en kinderopvang. De cijfers zijn gebaseerd op de situatie op 1 september 2014.

Personeel belast met jeugdzaken

Op de jeugddienst zijn verschillende bezettingen mogelijk:

- **Jeugdconsulent:** een personeelslid dat belast is met het volledige of een onderdeel van het lokale jeugd- en jeugdwerkbeleid. Gemeenten kunnen meerdere jeugdconsulenten tewerkstellen. De jeugdconsulent is niet automatisch diensthoofd van de jeugddienst en kan onder verschillende contracten aangeworven worden. Bovendien kan hij of zij zowel deel uitmaken van een autonome jeugddienst als van een andere dienst, als gespecialiseerd personeelslid. Het betreft wel uitsluitend personeelsleden die werken rond 'het beleid', niet de personeelsleden die administratieve of logistieke ondersteuning bieden (al kan dit natuurlijk wel een gedeelte van het takenpakket omvatten).
- **Combinatieambtenaar:** een personeelslid dat niet uitsluitend actief is rond jeugdbeleid, maar diverse bevoegdheden heeft. De invulling van de taken van een combinatieambtenaar kan heel erg verschillen per gemeente.
- **Intergemeentelijke jeugdconsulent:** eenzelfde persoon wordt door verschillende gemeenten ingezet als jeugdconsulent.

Op een gemeentelijke jeugddienst kunnen naast een jeugdconsulent nog andere personeelsleden tewerkgesteld zijn, zoals technische medewerkers, administratief personeel, jeugdwerkers, programmatoeren, animatoren,... Deze komen later aan bod.

TABEL 2.3 geeft de verschillende samenstellingen van een jeugddienst weer. De tewerkstellingsvorm waarbij één of meerdere jeugdconsulenten werkzaam zijn in een jeugddienst blijft overheersend in de Vlaamse gemeenten. Maar liefst 68% van de gemeenten geeft op deze manier vorm aan zijn jeugddienst. Daarnaast stijgt het aantal gemeenten dat ervoor kiest om één of meerdere jeugdconsulenten vanuit een andere dienst het jeugdbeleid van de gemeente vorm te laten geven. Ten opzichte van 2010 is het aantal gemeenten met deze tewerkstellingsvorm met één derde gestegen tot 10% van alle Vlaamse gemeenten.

In het Brussels Hoofdstedelijk Gewest daarentegen kiest de helft van de gemeenten (n=12) voor een combinatieambtenaar voor jeugdbeleid en heeft 42% van de gemeenten een eigen jeugddienst waarin één of meerdere gemeenten tewerkgesteld zijn.

TABEL 2.3 EVOLUTIE VAN DE SAMENSTELLING VAN DE JEUGDDIENSTEN - VLAAMS GEWEST

Type jeugddienst	2007		2010		2014	
	aantal	%	aantal	%	aantal	%
Een (of meerdere) jeugdconsulenten werkzaam in een jeugddienst	212	69,1	228	69,9	193	67,7
Een (of meerdere) jeugdconsulenten werkzaam in een andere dienst	12	3,9	19	5,8	28	9,8
Een (of meerdere) combinatieambtenaren	67	21,8	74	22,7	61	21,4
intergemeentelijke jeugdconsulent	4	1,3	2	0,6	1	0,4
Geen personeel belast met jeugdzaken	12	3,9	3	0,9	2	0,7
Totaal aantal gemeenten	308	100,0	326*	100,0	285	100,0

* In 2010 werden meer tewerkstellingsvormen geregistreerd, omdat gemeenten de mogelijkheid hadden meerdere vormen aan te vinken.

In **TABEL 2.4** wordt de evolutie van de tewerkstellingsvormen van de jeugddiensten per Vlaamse provincie weergegeven. Bekeken per provincie blijkt de tewerkstellingsvorm waarbij een jeugdconsulent binnen een andere dienst werkt voor het jeugdbeleid in heel Vlaanderen aan belang te winnen. Met uitzondering van Limburg verdubbelt in bijna elke provincie het aandeel gemeenten met een jeugdconsulent werkzaam in een andere dienst. In Limburg werd deze tewerkstellingsvorm al veel vroeger in een groot aantal gemeenten toegepast, waardoor de stijging nu beperkt blijft.

TABEL 2.4 EVOLUTIE VAN DE SAMENSTELLING VAN DE JEUGDDIENSTEN, OPGEDEELD NAAR PROVINCIE – VLAAMS GEWEST (%)

Type jeugddienst	Jaar	Antwerpen (n=69)	Limburg (n=40)	Oost- Vlaanderen (n=61)	Vlaams- Brabant (n=55)	West- Vlaanderen (n=60)
Een of meerdere jeugdconsulenten werkzaam in een jeugddienst	2007	77,1	65,9	72,3	54,7	73,4
	2010	74,3	67,4	70,8	61,5	76,6
	2014	78,3	67,5	62,3	56,4	71,7
Een of meerdere jeugdconsulenten werkzaam in andere dienst	2007	1,4	6,8	1,5	6,3	4,7
	2010	2,9	9,3	4,6	7,7	4,7
	2014	7,2	10,0	8,2	16,4	8,3
Een (of meerdere) combinatieambtenaren	2007	21,4	14,3	18,6	22,9	18,6
	2010	22,9	25,6	24,6	23,1	18,8
	2014	14,5	22,5	26,2	27,3	18,3
Intergemeentelijke jeugdconsulent	2007	0,0	0,0	3,1	3,1	0,0
	2010	0,0	0,0	0,0	3,1	0,0
	2014	0,0	0,0	1,6	0,0	0,0
Geen personeel belast met jeugdzaken	2014	0,0	4,5	3,1	10,9	1,6
	2007	0,0	0,0	0,0	3,1	0,0
	2014	0,0	0,0	1,6	0,0	1,7

In **TABEL 2.5** wordt de keuze voor tewerkstellingsvormen met betrekking tot jeugdzaken bekeken in functie van het inwonersaantal van de gemeente. In alle gemeenten met meer dan 50.000 inwoners worden jeugdzaken opgevolgd door jeugdconsulenten tewerkgesteld in een jeugddienst. Maar ook in de kleinere gemeenten is dit de meest voorkomende tewerkstellingsvorm voor jeugdzaken. Enkel de kleinste gemeenten met minder dan 10.000 inwoners kiezen vaker voor een combinatieambtenaar die naast jeugdzaken ook andere taken op zich neemt. In 2010 zagen we een sterke stijging van deze tewerkstellingsvorm in middelgrote gemeenten met 30.001 tot 50.000 inwoners, maar deze tendens heeft zich opnieuw gekeerd in het voordeel van de jeugdconsulenten binnen een eigen jeugddienst.

In tegenstelling tot het Vlaams Gewest worden in Brusselse grote gemeenten wel combinatieambtenaren belast met jeugdzaken. Maar gelet op de beperkte bevolkingsgroep waarop dit jeugdbeleid zich richt, is de situatie vergelijkbaar met de kleinere Vlaamse gemeenten, waar ook vaker dan in grote gemeenten gekozen wordt voor een combinatieambtenaar.

TABEL 2.5 EVOLUTIE VAN DE SAMENSTELLING VAN DE JEUGDDIENSTEN, OPGEDEELD NAAR INWONERSKLASSEN – VLAAMS GEWEST (%)

Inwonerscategorie	jaar	jeugdconsulent in jeugddienst	jeugdconsulent in andere dienst	combinatie-ambtenaar	Geen personeel voor jeugdzaken
<10.000 (n=71)	2007	37,1	8,0	44,9	4,5
	2010	48,8	8,3	40,5	2,4
	2014	42,3	9,9	46,5	2,7
10.000-15.000 (n=77)	2007	65,9	2,4	26,8	0,0
	2010	61,5	7,2	30,1	1,2
	2014	57,1	16,9	26,0	0,0
15.001-30.000 (n=89)	2007	84,3	6,7	9,0	0,0
	2010	85,7	3,3	11,0	0,0
	2014	84,3	7,9	7,9	0,0
30.001-50.000 (n=35)	2007	90,9	6,1	0,0	3,0
	2010	84,9	6,1	9,1	0,0
	2014	94,3	2,9	2,9	0,0
50.001-200.000 (n=9)	2007	100,0	0,0	0,0	0,0
	2010	100,0	0,0	0,0	0,0
	2014	100,0	0,0	0,0	0,0
>200.000 (n=2)	2007	100,0	0,0	0,0	0,0
	2010	100,0	0,0	0,0	0,0
	2014	100,0	0,0	0,0	0,0

Statuut

In **TABEL 2.6** wordt het aantal personeelsleden weergegeven, opgedeeld naar tewerkstellingsstatuut. Omwille van een verschil in respons tussen de registratie in 2007, 2010 en 2014 kan een verandering in absolute aantallen niet toegeschreven worden aan een stijging of daling van het aantal personeelsleden. Een andere respons heeft een invloed op het absolute aantal.

Het aandeel vastbenoemde medewerkers op jeugddiensten is sinds 2007 met 8% gestegen. Bijna één op drie is statutair benoemd. Daarnaast steeg ook het aandeel contractuelen met een contract van onbepaalde duur tot 45% van alle medewerkers. Dit is een stijging van 5% ten aanzien van 2010.

Deze stijging is deels toe te schrijven aan de opheffing van het GESCO-statuut en omschakeling naar contracten voor onbepaalde duur. Dit verklaart eveneens de daling van het aantal medewerkers met een GESCO-statuut met 5% ten opzichte van 2010. Vanaf 1 april 2015 zal in de gemeenten niemand meer tewerkgesteld zijn in een GESCO-statuut.

Ook in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest zijn de werknemers van de jeugddiensten voornamelijk statutair benoemd (38%) of contractueel aangesteld voor onbepaalde duur (57%)

TABEL 2.6 EVOLUTIE VAN HET TEWERKSTELLINGSSTATUUT VAN DE PERSONEELSLEDEN VAN DE JEUGDDIENSTEN – VLAAMS GEWEST

Statuut	2007 (n=307)		2010 (n=307)		2014 (n=285)	
	Aantal	%	Aantal	%	Aantal	%
Statutair	208	21,9	239	28,9	246	29,1
Contractueel onbepaalde duur	391	41,1	327	39,5	380	44,9
Contractueel bepaalde duur	112	11,8	64	7,7	66	7,8
GESCO: gesubsidieerd contractueel	181	19,0	170	20,5	125	14,8
Sociale Maribel	37	3,9	28	3,4	19	2,2
Andere	14	1,5	0	0,0	10	1,2
Totaal*	951	100,0	828	100,0	846	100,0

* absolute aantallen kunnen niet met elkaar vergeleken worden omwille van een verschil in respons

Verhouding mannen-vrouwen

Op de jeugddiensten van de Vlaamse gemeenten is het aandeel vrouwen iets groter dan het aandeel mannen (60% versus 40%). Deze verhouding is stabiel sinds de meting van 2007. We stellen daarentegen wel vast dat de leiding van de jeugddiensten net iets vaker door een man wordt opgenomen (53%), en dat ook deze verhouding ongewijzigd is sinds 2007. Ook techniek en onderhoud blijft een mannentaak bij uitstek. Omgekeerd worden administratieve functies vaker door vrouwen ingevuld (73%).

Bij de jeugddiensten in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest is de man-vrouw verhouding zeer gelijklopend met deze van de jeugddiensten uit het Vlaams Gewest. Hoewel de diensten voor 55% 'bemand' worden door vrouwen, zijn meer dan de helft van de diensthoofden mannen (67%).

TABEL 2.7 EVOLUTIE VAN DE FUNCTIES BINNEN DE JEUGDDIENSTEN, OPGEDEELD NAAR GESLACHT – VLAAMS GEWEST (%)

Type jeugddienst	2007 (n=307)		2010 (n=926)		2010 (n=926)	
	% man	% vrouw	% man	% vrouw	% man	% vrouw
Jeugdconsulent	44,1	55,9	38,8	61,2	41,0	59,0
Combinatieambtenaar	30,3	69,7	30,5	69,5	24,2	75,8
Diensthoofd	52,4	47,6	58,2	41,8	52,7	47,3
Administratief	26,9	73,1	20,1	79,9	26,9	73,1
Jeugdanimator/-programmator	52,1	47,9	50,0	50,0	39,7	60,3
Jeugdwelzijnswerker					52,4	47,6
Technisch/onderhoud	63,0	37,0	58,1	41,9	75,0	25,0
Ander					43,4	56,6
Totaal %	41,5	58,5	40,1	59,9	39,2	60,8
Totaal personeelsleden*	394	556	371	555	338	524

* absolute aantallen kunnen niet met elkaar vergeleken worden omwille van een verschil in respons

Functie en aanwervingsniveau

De aanwervingsniveaus van personeelsleden hebben een grote impact op hun werking binnen het gemeentelijk apparaat. Het is dus voor een jeugddienst van belang dat het kader evenwichtig wordt ingevuld. Personeel op A-niveau heeft zijn inbreng op het beleidsniveau (opvolgen van en inspelen op het beleid), personeel op C-niveau zorgt voor de noodzakelijke administratieve ondersteuning. Naarmate de gemeente groter is, is de verhouding en taakverdeling van groter belang.

TABEL 2.8 OVERZICHT VAN DE AANWERVINGSNIVEAUS

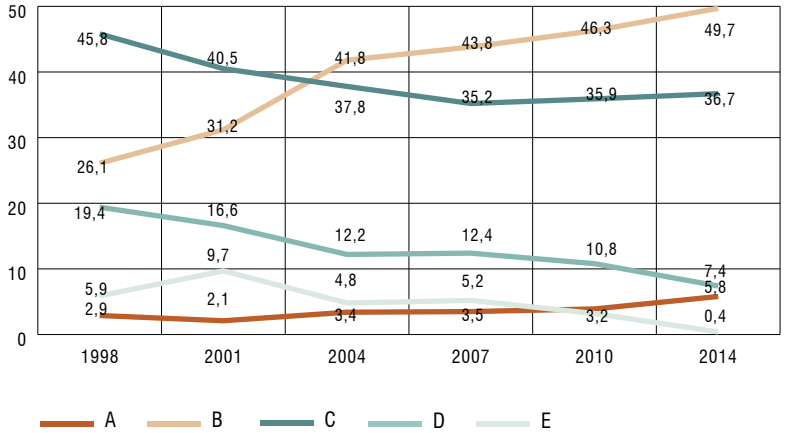
Niveau A	Master diploma Universitair onderwijs en hoger onderwijs van twee cycli gelijkgesteld met universitair niveau
Niveau B	Bachelor diploma Hoger onderwijs van één cyclus of daarmee gelijkgesteld onderwijs
Niveau C	Secundair onderwijs of daarmee gelijkgesteld onderwijs
Niveau D	Lager secundair onderwijs of geen diplomaverplichting
Niveau E	Geen diplomaverplichting

In deze paragraaf wordt een verdeling gegeven van de personeelsleden van de jeugddiensten over de verschillende aanwervingsniveaus. Enkele kleine bemerkingen:

- Hoewel er een grote samenhang is, wordt enkel het aanwervingsniveau en niet het diploma in rekening genomen.
- Binnen de aanwervingsniveaus wordt geen onderscheid gemaakt naar graad. Toch is er zowel naar loon als naar taken en inbreng een groot verschil tussen A1 en A5 of C1 en C4. De hogere graden binnen een niveau duiden op meer leidinggevende bevoegdheid of meer ervaring.

In **GRAFIEK 2.1** wordt de evolutie van de aanwervingsniveaus binnen de jeugddiensten van het Vlaams Gewest weergegeven. Hieruit blijkt een sterke stijging van het aandeel A- en B-niveaus. Het aandeel personeelsleden met een A-niveau is op 15 jaar tijd verdubbeld tot 6%. Ook het aandeel personeelsleden aangeworven op B-niveau verdubbelde in 15 jaar tijd. In 2014 zijn maar liefst de helft van de personeelsleden in de jeugddiensten tewerkgesteld op B-niveau. Omgekeerd kan een sterke daling vastgesteld worden van het aandeel C-, D- en E-niveaus. Mogelijk hangt deze evolutie samen met de veranderde rol van de jeugddiensten, waarbij een grotere beleidsbetrokkenheid verwacht wordt.

GRAFIEK 2.1 EVOLUTIE VAN HET AANWERVINGSNIVEAU IN DE JEUGDDIENSTEN - VLAAMS GEWEST (%)

TABEL 2.9 geeft per functie binnen de jeugddiensten in Vlaanderen de verdeling over de aanwervingsniveaus weer. Maar liefst 85% van de jeugdconsulenten is tewerkgesteld in een B-niveau. Daarnaast is 13% aangeworven op C-niveau en 2% heeft een A-niveau. Van de 75 diensthoofden is 57% aangeworven op B-niveau en 40% op A-niveau. Twee diensthoofden zijn tewerkgesteld op C-niveau, een aanwervingsniveau dat eerder aan administratieve functies gekoppeld wordt. Dit blijkt ook uit de cijfers van de jeugddiensten, waar 81% van het administratief personeel op C-niveau tewerkgesteld is.

TABEL 2.9 PERSONEELSLEDEN VAN DE JEUGDDIENSTEN, OPGEDEELD NAAR FUNCTIE IN AANWERVINGSNIVEAU – VLAAMS GEWEST

Type jeugddienst	A		B		C		D		totaal
	aantal	%	aantal	%	aantal	%	aantal	%	Aantal
Jeugdconsulent	4	1,7	203	84,9	32	13,4	0	0,0	239
Combinatieambtenaar	4	6,5	36	58,1	20	32,3	2	3,2	62
Diensthoofd	30	40,0	43	57,3	2	2,7	0	0,0	75
Administratief	0	0,0	5	2,7	152	81,3	29	15,5	186
Jeugdanimator/-programmator	0	0,0	56	42,7	72	55,0	3	2,3	131
Technisch/onderhoud	0	0,0	0	0,0	7	21,9	23	71,9	30
Jeugdwerkwijzer	0	0,0	15	71,4	6	28,6	0	0,0	21
Ander	11	10,8	64	62,7	21	20,6	6	5,9	102
Totaal	49	5,8	422	49,7	312	36,7	63	7,4	846

De verdeling van de aanwervingsniveaus over de verschillende functies in de jeugddiensten van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest is grotendeels gelijklopend met deze van hun Vlaamse tegenhangers. Jeugdconsulenten worden vooral op B- en C-niveau aangeworven, diensthoofden zijn tewerkgesteld op A- of B-niveau.

Tijdelijk personeel zomervakantie

Heel wat gemeenten werven in de vakantieperioden extra personeel aan voor hun vakantiewerking. Dit personeel wordt in hoofdzaak ingezet voor het gemeentelijk jeugdwerk, zoals speelpleinwerking, grabbelpas, e.d.

In deze paragraaf wordt gekeken naar het tewerkstellingsstatuut en de evolutie van dit tijdelijk personeel. Tijdelijk personeel dat door gemeenten ingeschakeld wordt voor kinderopvang (IBO, kinderdagverblijf), wordt hierbij niet meegerekend. Ook vrijwilligers vallen buiten de registratie. Het betreft enkel personeelsleden met een arbeidscontract, tewerkgesteld tijdens de zomervakantie van 2014.

Drie op vier Vlaamse gemeenten heeft tijdens de zomer van 2014 beroep gedaan op tijdelijk personeel voor de vakantiewerking (209 gemeenten, n=284). Van de 75 gemeenten die geen tijdelijk personeel aanwerven voor de vakantiewerking, geven 49 aan wel over een speelpleinwerking te beschikken, 25 van deze gemeenten organiseren grabbelpasactiviteiten. Dit betekent dat ze hiervoor op vast personeel en/of vrijwilligers kunnen rekenen.

In het Brussels Hoofdstedelijk Gewest geven 5 van de 9 gemeenten aan dat tijdelijk personeel werd aangeworven.

De twee meest voorkomende statuten voor de tewerkstelling van tijdelijk personeel zijn:

- Tijdelijke tewerkstelling in de sociaal-culturele sector (het monitorenstatuut of de 25-dagenregel)
- Arbeidsovereenkomst voor de tewerkstelling van studenten (het studentencontract)

Bij het monitorenstatuut zijn zowel werknemer als werkgever volledig vrijgesteld van RSZ- en solidariteitsbijdragen op basis van artikel 17§1 van het KB van 28/11/1969, als aan alle voorwaarden is voldaan:

- Functie-inhoud: de werknemer is ofwel beheerder, huismeester, monitor of bewaker bij een vakantiekolonie, speelplein of sportkamp tijdens de schoolvakantie (alle schoolvakanties worden erkend), ofwel verstrekt hij/zij als animator socio-culturele vorming en/of sportinitiatie (buiten de normale werk- en schooluren of tijdens de vakantie)
- Maximaal 25 arbeidsdagen per kalenderjaar
- Voorafgaandelijk aan te geven bij de FOD Sociale Zekerheid

Tewerkstelling in het monitorenstatuut valt – net als alle tewerkstelling via gemeentebesturen (ook autonome gemeentebedrijven en nog niet omgevormde paragemeentelijke vzw's) – onder de toepassing van het rechtspositiebesluit en de rechtspositieregeling. Dit betekent dat deze personeelsleden ingeschaald moeten worden op minimum E1/O barema als er geen diplomavereiste is, noch anciënniteit.

Bij het studentencontract betalen zowel de werknemer als de werkgever geen RSZ-bijdrage op basis van artikel 17bis van het KB van 28/11/1969. Wel betalen ze beiden een solidariteitsbijdrage. Sinds 1 januari 2012 is de regelgeving voor studentenarbeid gewijzigd. De solidariteitsbijdrage is nu heel het jaar door dezelfde, namelijk 8,13%. De student draagt daarvan 2,71% bij via inhouding op het brutoloon, de werkgever betaalt bovenop het brutoloon van de student nog een bijdrage van 5,42%.

De voorwaarden om te genieten van vrijstelling van RSZ-bijdragen zijn:

- Een schriftelijke arbeidsovereenkomst die voldoet aan de criteria van een arbeidsovereenkomst voor tewerkstelling van studenten
- Een Dimona-aangifte (de verplichte aangifte door de werkgever bij de centrale administratie)
- Vanaf 2012 maximaal 50 dagen werken per jaar met vrijstelling van RSZ. Deze dagen mogen de studenten vrij doorheen het jaar presteren, dus ook volledig in vakantieperiodes

De dagen tewerkgesteld in het monitorenstatuut tellen niet mee om de 50 dagen studentenarbeid te berekenen. Studenten mogen beide statuten combineren. Een student mag dus:

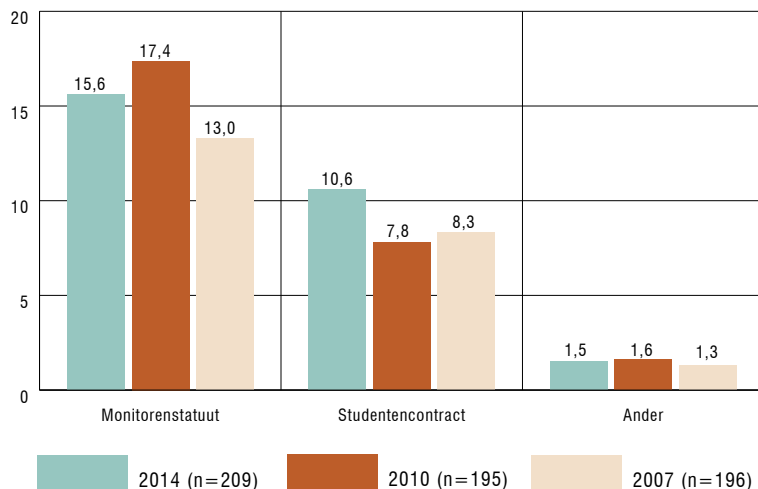
- 25 dagen in de vakantieperiodes als animator werken in het monitorenstatuut met vrijstelling op basis van artikel 17§1
- 50 dagen werken met een studentencontract met vrijstelling RSZ, maar wel met solidariteitsbijdrage

Dit betekent dat een gemeente een student tot 75 dagen op een voordelige wijze tewerk kan stellen, op voorwaarde dat er twee duidelijk onderscheiden schriftelijke arbeidsovereenkomsten zijn en dat voor elke overeenkomst aan de specifieke wettelijke voorwaarden wordt voldaan.

In **GRAFIEK 2.2** wordt de evolutie weergegeven van de tewerkstellingsstatuten van het tijdelijk personeel tijdens de zomervakantie. Om het gemiddelde per gemeente te berekenen werd het totaal aantal personeelsleden aangeworven als tijdelijke arbeidskracht, gedeeld door het aantal gemeenten dat aangaf gebruik te maken van tijdelijk personeel tijdens de zomervakantie.

Het gemiddeld aantal tijdelijke personeelsleden in een monitorenstatuut per gemeente is sinds 2010 met meer dan 4 gedaald tot 13. Toch blijft dit het meest voorkomende tewerkstellingsstatuut voor het tijdelijk personeel tijdens de zomervakanties. Doordat werknemer en werkgever vrijgesteld zijn van RSZ-bijdragen én solidariteitsbijdrage, is dit statuut voordeliger. Daarnaast heeft het monitorenstatuut een zeer specifieke taakomschrijving, en geeft het studenten de mogelijkheid om daarnaast nog 50 dagen tewerkgesteld te worden in een studentencontract, wat eveneens de keuze voor een monitorenstatuut boven een studentencontract voor vakantiewerking beïnvloedt.

GRAFIEK 2.2 EVOLUTIE VAN HET TIJDELIJK PERSONEEL TIJDENS DE ZOMERVAKANTIE, GEMIDDELD AANTAL PER TEWERKSTELLINGSSTATUUT – VLAAMS GEWEST

TABEL 2.10 toont aan dat het aantal personeelsleden in tijdelijke tewerkstellingscontracten stijgt met het inwonersaantal van de gemeente. Hoe groter de gemeente, hoe meer tijdelijk personeel in dienst genomen wordt tijdens de vakantieperiode. Ook het aantal uren dat door tijdelijk personeel gepresteerd wordt, stijgt evenredig met het inwonersaantal. Opvallend is het grote verschil met betrekking tot tijdelijk personeel tussen de twee grote Vlaamse steden (meer dan 200.000 inwoners) en de andere gemeenten. We stellen een verdubbeling van het tijdelijk personeel vast ten opzichte van de gemeenten met 50.001 tot 200.000 inwoners.

TABEL 2.10 GEMIDDELD AANTAL PERSONEELSLEDEN EN GEPRESTEERDE UREN IN TIJDELIJKE TEWERKSTELLINGSCONTRACTEN TIJDENS ZOMERVAKANTIE 2014, OPGEDEELD NAAR INWONERSCATEGORIE – VLAAMS GEWEST

Inwonersklasse	2010	2014
<10.000	6	12
10.000-15.000	13	19
15.001-20.000	38	19
20.001-30.000	19	23
30.001-50.000	24	36
50.001-200.000	44	49
>200.000	67	108

Verzelfstandiging

In gemeenten kunnen bepaalde vormen van verzelfstandiging bestaan met opdrachten die te maken hebben met het lokaal jeugdbeleid. Het kan gaan om een intern verzelfstandigd agentschap (IVA), een autonoom gemeentebedrijf (AGB), een vereniging zonder winstoogmerk (vzw),...

Met een daling van 3% zet de neerwaartse tendens met betrekking tot verzelfstandiging in Vlaamse gemeenten zich verder. Nog slechts 16,5% van de Vlaamse gemeenten geeft aan over een vorm van verzelfstandiging te beschikken met betrekking tot opdrachten in het lokaal jeugdbeleid. In 2007 beschikte nog één op vier gemeenten over een vorm van verzelfstandiging. Een opdeling naar inwonersklassen (TABEL 2.11) toont aan dat vooral in grotere gemeenten nog vormen van verzelfstandiging bestaan met opdrachten die te maken hebben met jeugdbeleid. De twee grootste Vlaamse steden beschikken in 2014 echter niet meer over een vorm van verzelfstandiging.

In de gemeenten van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest kan eenzelfde samenhang vastgesteld worden met betrekking tot inwonersklasse en verzelfstandiging. Eén op drie grotere gemeenten beschikt over een vorm van verzelfstandiging.

TABEL 2.11 EVOLUTIE VAN DE VERZELFSTANDIGING VOLGENS INWONERSKLASSEN – VLAAMS GEWEST (%)

Inwonersklasse	jaartal	ja	nee	n
<10.000	2007	10,1	89,89	89
	2010	6,41	93,59	78
	2014	4,1	95,9	73
10.000-15.000	2007	18,3	81,7	82
	2010	10,8	89,2	74
	2014	11,7	88,3	77
15.001-20.000	2007	27,5	72,6	51
	2010	19,6	80,4	46
	2014	16,3	83,7	49
20.001-30.000	2007	41,9	58,1	43
	2010	29,3	70,7	41
	2014	22,5	77,5	45
30.001-50.000	2007	43,3	56,7	30
	2010	48,4	51,6	31
	2014	34,3	65,7	37
50.001-200.000	2007	50,0	50,0	10
	2010	40,0	60,0	10
	2014	66,7	33,3	15
>200.000	2007	100,0	0,0	2
	2010	100,0	0,0	2
	2014	0,0	100,0	2
Totaal	2007	24,8	75,2	307
	2010	19,5	80,5	282
	2014	16,5	83,5	298

Bij decreet werd de deadline voor het in overeenstemming brengen van alle bestaande gemeentelijke vzw's met de bepalingen over verzelfstandiging in het gemeentedecreet op 1 januari 2014 gelegd. Dit betekent dat de bestaande gemeentelijke vzw's op 1 januari 2014 omgezet werden naar een nieuwe vorm van verzelfstandiging ofwel opgenomen in de gemeentelijke werking. Dit verklaart mogelijk de daling van het aandeel vzw's (TABEL 2.12). In 2007 gebeurde in 22,5% van de gemeenten de verzelfstandiging in de vorm van een vzw, stichting of vennootschap. In 2014 is dit aandeel in Vlaanderen gehalveerd tot 10%. Toch blijft dit nog veruit de meest voorkomende vorm van verzelfstandiging. Gemeenten in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest die aangaven te beschikken over een vorm van verzelfstandiging passen deze enkel toe in de vorm van een privaatrechtelijke EVA.

TABEL 2.12 EVOLUTIE VAN DE VORMEN VAN VERZELFSTANDIGING – VLAAMS GEWEST

Vorm	Jaar	Aantal	%
Vzw, stichting of vennootschap (privaatrechtelijke EVA)	2007	69	22,5
	2010	44	15,6
	2014	29	10,2
Autonoom gemeentebedrijf (AGB) (publiekrechtelijke EVA)	2007	14	4,6
	2010	16	5,7
	2014	16	5,6
Intern Verzelfstandigd Agentschap (IVA)	2007	1	0,3
	2010	1	0,4
	2014	2	0,7
Budgethouderschap	2007	-	-
	2010	-	-
	2014	1	0,4
Geen verzelfstandiging	2007	231	75,2
	2010	227	80,5
	2014	238	83,5
Totaal gemeenten (n)	2007	307	100
	2010	282	100
	2014	285	100

TABEL 2.13 geeft voor alle gemeenten met verzelfstandiging een overzicht van verzelfstandigde initiatieven voor kinderen en jongeren. Ten opzichte van 2010 is er een daling van het aantal verzelfstandigde jeugdcentra in de Vlaamse gemeenten. Omgekeerd is de verzelfstandiging van jeugdwerkprojecten voor maatschappelijk kwetsbare kinderen en jongeren in de voorbije 7 jaar gestegen. In 15% van de gemeenten zijn de jeugdhuizen verzelfstandigd in 2014.

TABEL 2.13 EVOLUTIE VAN DE VERZELFSTANDIGDE INITIATIEVEN VOOR KINDEREN EN JONGEREN - VLAAMS GEWEST

Initiatief	Jaar	Aantal	%
Gemeentelijke speelpleinwerking	2007	30	39,5
	2010	21	38,2
	2014	20	42,6
SWAP- en Grabbelpas*	2007	-	-
	2010	-	-
	2014	9	19,1
Gemeentelijke jeugdwerkprojecten voor maatschappelijk kwetsbare kinderen en jongeren	2007	7	9,2
	2010	9	16,4
	2014	9	17,0
Koepelorgaan gemeentelijk jeugdwerk	2007	10	13,2
	2010	6	10,9
	2014	2	4,3
Gemeentelijk jeugdcentrum	2007	29	38,2
	2010	21	38,2
	2014	14	29,8
Gemeentelijke uitleendienst	2007	13	17,1
	2010	9	16,4
	2014	5	10,6
Gemeentelijk lokalenbeleid	2007	13	17,1
	2010	17	30,9
	2014	8	17,0
Jeugthuizen*	2007	-	-
	2010	-	-
	2014	7	14,9
Andere	2007	35	46,1
	2010	21	38,2
	2014	15	31,9
Totaal gemeenten met verzelfstandiging	2007	76	100
	2010	55	100
	2014	47	100

* werd niet bevraagd in 2007 en 2010

Intergemeentelijke samenwerking

Intergemeentelijke samenwerking werd decretaal bepaald in het decreet van 6 juli 2001 'houdende de intergemeentelijke samenwerking'. Daarnaast wordt in meerdere decreten gewezen op de mogelijkheid tot intergemeentelijke samenwerking.

In deze paragraaf wordt niet enkel ingegaan op de formele samenwerkingsverbanden in het kader van het decreet van 6 juli 2001, maar komen ook de informele samenwerkingsverbanden aan bod.

De intergemeentelijke samenwerking kan volgens het decreet 'houdende de intergemeentelijke samenwerking' verschillende vormen aannemen (Agentschap voor Binnenlands Bestuur, 2008):

1. Interlokale vereniging

Samenwerkingsvorm zonder rechtspersoonlijkheid en zonder beheeroverdracht. Een overeenkomst tussen de partners, die tezelfdertijd de statuten omvat, vormt de basis. De interlokale vereniging dient vooral voor de realisatie van in omvang beperkte projecten.

2. Projectvereniging

Samenwerkingsvorm met rechtspersoonlijkheid met een sterk vereenvoudigde structuur. Ook hier is er geen beheeroverdracht. De statuten bepalen de werking en worden goedgekeurd door de partners. De projectvereniging is opnieuw bedoeld voor kleinschalige projecten, maar kan wel optreden als afzonderlijke rechtspersoon, met alle implicaties die eraan verbonden zijn (bv. de mogelijkheid eigen personeel te hebben).

3. Dienstverlenende vereniging

Samenwerkingsvorm met rechtspersoonlijkheid, zonder beheersovereenkomst en met door alle partners goedgekeurde statuten. De dienstverlenende vereniging wil voornamelijk activiteiten ontwikkelen voor de aangesloten gemeenten, op domeinen waarvoor deze geen overdracht van hun beheer-voegdheid kunnen of willen toestaan.

4. Opdrachthoudende vereniging

Samenwerkingsvorm met rechtspersoonlijkheid en met een beheeroverdracht die statutair is vastgelegd. Daardoor doen de gemeenten afstand van het recht om zelfstandig de opdrachten uit te voeren waarvan de realisatie op grond van hun eigen beslissing toevertrouwd is aan het samenwerkingsverband.

TABEL 2.14 geeft de evolutie weer van het aandeel gemeenten met intergemeentelijke samenwerking per provincie. Bijna de helft van de Vlaamse gemeenten heeft een vorm van intergemeentelijke samenwerking op vlak van jeugdbeleid (48%). Dit is een daling met 10% ten opzichte van 2010. Op provinciaal niveau volgen Antwerpen, Limburg en Vlaams-Brabant deze neerwaartse trend. In Oost- en West-Vlaanderen daarentegen stijgt het aandeel gemeenten met een intergemeentelijke samenwerking ten aanzien van 2010.

Slechts 2 van de 13 gemeenten van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest die deze vraag beantwoordden, gaven aan deel uit te maken van een intergemeentelijke samenwerking (15%). Brusselse gemeenten hebben minder traditie op vlak van samenwerken. Mogelijk kan dit verklaard worden doordat ze zelf voldoende dienstverlening kunnen aanbieden en omdat ze hun (historische) eigenheid willen bewaren. Verder is het voor een Vlaamse schepen niet altijd gemakkelijk om binnen zijn eigen gemeentebestuur medewerking te krijgen voor Nederlandstalige initiatieven, laat staan voor Nederlandstalige intergemeentelijke samenwerkingen. Dit belet de VGC echter niet om informeel alle mogelijkheden te benutten om gemeentelijke beleidsverantwoordelijken samen te brengen en tot samenwerking aan te zetten.

TABEL 2.14 EVOLUTIE VAN DE INTERGEMEENTELIJKE SAMENWERKING OP VLAK VAN JEUGDBELEID - VLAAMS GEWEST

Provincie	Jaar	Aantal	%	N
Antwerpen	2007	49	70,0	70
	2010	45	68,2	66
	2014	39	56,5	69
Limburg	2007	23	52,3	44
	2010	21	50,0	42
	2014	13	32,5	40
Oost-Vlaanderen	2007	24	37,5	64
	2010	28	50,9	55
	2014	17	30,9	55
Vlaams-Brabant	2007	37	57,8	64
	2010	43	72,9	59
	2014	39	65,0	60
West-Vlaanderen	2007	37	57,8	64
	2010	43	72,9	59
	2014	39	65,0	60
Totaal gemeenten met intergemeentelijke samenwerking	2007	158	51,5	307
	2010	165	58,1	284
	2014	145	48,0	298

Twee op drie intergemeentelijke samenwerkingsverbanden zijn gebaseerd op informele overeenkomsten. Eén op vier samenwerkingsverbanden tussen gemeenten wordt vastgelegd in een interlokale vereniging. Deze verhouding is de voorbije jaren niet gewijzigd (TABEL 2.15).

TABEL 2.15 EVOLUTIE VAN DE VORMEN VAN INTERGEMEENTELIJKE SAMENWERKING VLAAMS GEWEST

Vorm	Jaar	Aantal	%	Totaal samenwerkingen
Informele samenwerking	2007	110	69,6	158
	2010	102	61,8	165
	2014	97	66,9	145
Interlokale vereniging	2007	28	17,7	158
	2010	45	27,3	165
	2014	35	24,1	145
Projectvereniging	2007	21	13,3	158
	2010	12	7,3	165
	2014	19	13,1	145

Aan de gemeenten werd ook gevraagd om de intergemeentelijke samenwerkingen toe te lichten. Hieruit blijkt dat nogal wat gemeenten structureel overleg en/of structureel activiteiten organiseren met buurgemeenten. Ook rond tienerwerking, grabbelpas (en SWAP, Paspartoe)² en preventie wordt vaak samengewerkt met andere gemeenten.

² Met grabbelpas, SWAP en Paspartoe kunnen kinderen en jongeren aan voordelig tarief deelnemen aan tal van lokale vrijetijdsactiviteiten (o.a. sport, spel, creativiteit, knutselen, uitstappen, film, theater, circus,...). De doelgroep (en aard van de activiteiten) is verschillend. Grabbelpas richt zich tot kinderen, SWAP organiseert activiteiten voor tieners en Paspartoe wordt aangeboden door de Vlaamse Gemeenschapscommissie en richt zich tot de Nederlandstalige jeugd in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest.

Samengevat

Schepen van Jeugd

- CD&V levert nog steeds de meeste schepenen van Jeugd, maar hun aandeel daalt. In het Vlaams Gewest heeft de Vlaams nationalistische familie eenzelfde vertegenwoordiging binnen het jeugdbeleid als de socialistische en liberale familie.

Tewerkstelling jeugddienst

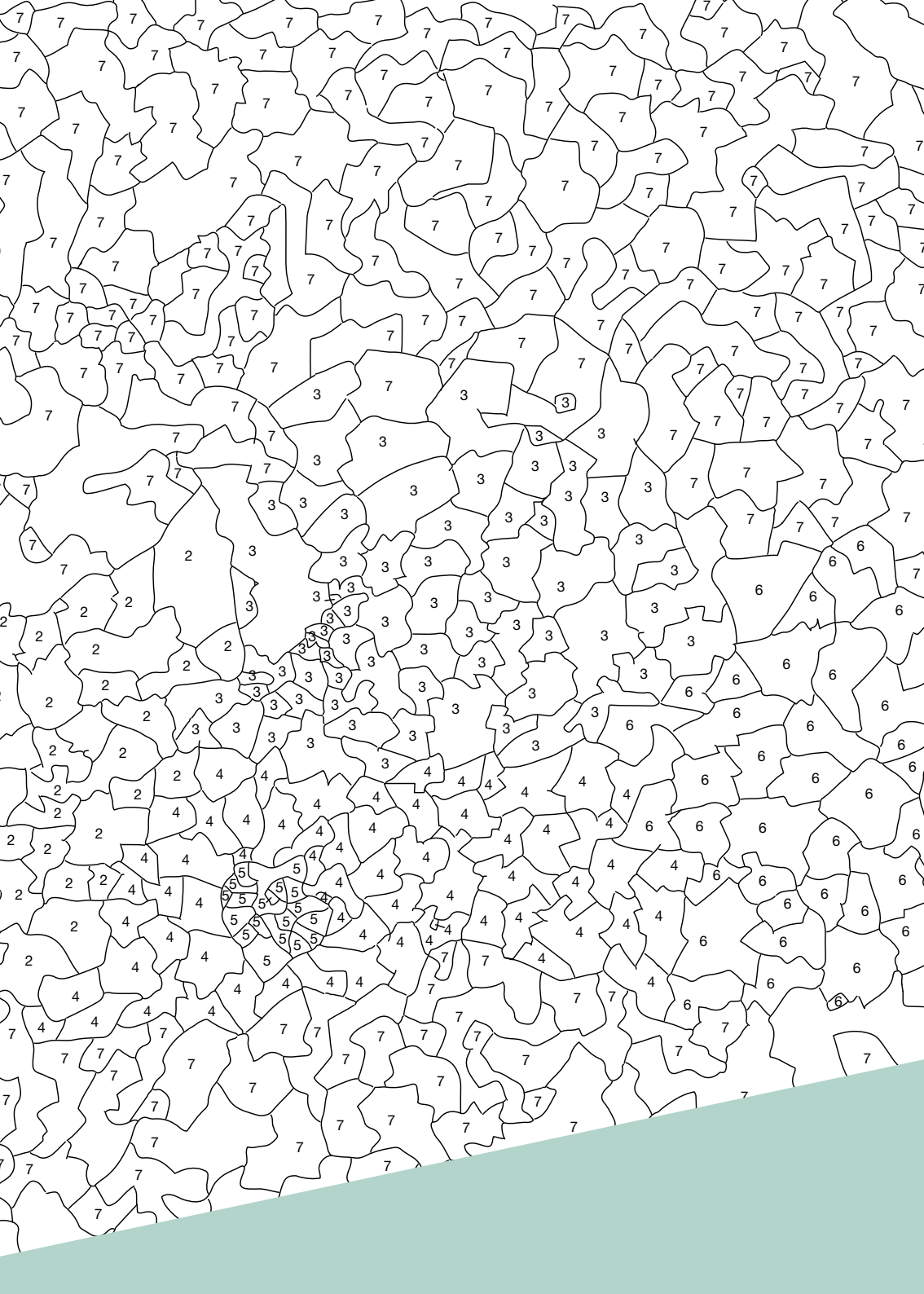
- Stijging van het aantal Vlaamse gemeenten dat ervoor kiest om één of meerdere jeugdconsulenten vanuit een andere dienst het jeugdbeleid van de gemeente vorm te geven
- Meer vrouwen dan mannen in Vlaamse jeugddiensten, maar de leiding wordt vaker door mannen opgenomen
- Verdubbeling van het aandeel personeelsleden in Vlaamse jeugddiensten met een A- en B-niveau in 15 jaar tijd
- Aantal personeelsleden in tijdelijke tewerkstellingscontracten stijgt met het aantal inwoners van de gemeente in het Vlaams Gewest
- Het aantal tijdelijke personeelsleden in een monitorenstatuut is sterk gedaald sinds 2010

Verzelfstandiging

- Neerwaartse tendens met betrekking tot verzelfstandiging in Vlaamse gemeenten (16,5%)
- Het percentage Vlaamse gemeenten met publiekrechtelijke EVA's is sterk gedaald, maar blijft de meest voorkomende vorm van verzelfstandiging

Intergemeentelijke samenwerking

- Intergemeentelijke samenwerking op vlak van jeugdbeleid daalt met 10% ten opzichte van 2010 in het Vlaams Gewest (48%)
- 67% intergemeentelijke samenwerkingen zijn gebaseerd op informele overeenkomsten

3 Interactief bestuur

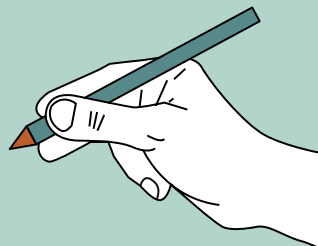
Communicatieve planning is één van de sleutelwoorden voor de opmaak en uitvoering van het jeugdbeleidsplan. Deze term duidt op het permanente samenspel tussen de drie belangrijkste partners binnen het lokale jeugd(werk)beleid: de schepen van Jeugd, de jeugdconsulent en het jeugdwerk en kinderen en jongeren, meestal vertegenwoordigd door de jeugdraad.

Met de decreetwijziging in 2006 werd de term 'interactief bestuur' opgenomen. Dit wordt omschreven als 'de bestuursstijl waarmee een overheid streeft naar een permanente en intensieve dialoog met de bevolking en het maatschappelijk middenveld'. Op deze manier wilde men de participatiegedachte extra kracht bijzetten.

De jeugdraad is ook in het nieuwe decreet³ verankerd en blijft ten dienste staan van de communicatieve planning en het bestuur. De jeugdraad is het kanaal waarlangs de jeugd en het jeugdwerk hun stem kunnen laten horen aan het lokaal beleid.

3. Decreet van 6 juli 2012 houdende de ondersteuning en stimulering van het lokaal jeugdbeleid en de bepaling van het provinciaal jeugdbeleid

Kleur alle gemeenten met het nummer 3 in de kleur oranje.

Wat is de jeugdraad?

Wil een gemeente aanspraak maken op subsidies van de Vlaamse overheid voor het voeren van een jeugdbeleid, dan is ze volgens het decreet van 14 februari 2003 verplicht om een door de gemeenteraad erkende jeugdraad te hebben. Wanneer een gemeentebestuur meerdere jeugdraden erkent (bijvoorbeeld per district, zoals in Antwerpen), dan moet er een overkoepelende jeugdraad zijn waarin leden van de andere raden zetelen. Enkel deze overkoepelende jeugdraad wordt als officiële raad gezien door de Vlaamse overheid. In de jeugdraad kunnen politieke mandatarissen geen stemrecht hebben en het lidmaatschap mag niet gekoppeld worden aan subsidies.

Kunnen lid zijn van een gemeentelijke jeugdraad volgens artikel 11 van het decreet van 14 februari 2003:

- De afgevaardigden van de geïnteresseerde plaatselijke intergemeentelijke jeugdwerkinitiatieven die een actieve werking of rekrutering kunnen aantonen binnen het grondgebied van de gemeente
- Geïnteresseerde jeugd uit de gemeente, gecoöpteerd door de gemeentelijke jeugdraad

Elke gemeente van het Vlaams Gewest die de vraag beantwoordde, gaf aan over een jeugdraad te beschikken. Van de 7 gemeenten van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest die antwoordden op de vraag, beschikten slechts 2 over een lokale jeugdraad.

Structuur jeugdraad

De structuur van de gemiddelde jeugdraad is vergelijkbaar met de bestuurlijke structuur van gekende verenigingssoorten zoals vzw's:

- De algemene vergadering is de groep die de adviezen van de jeugdraad aan de gemeente goedkeurt
- Het dagelijks bestuur bestaat uit een beperkt aantal leden en staat in voor de organisatie en werking van de jeugdraad

De namen van deze twee bestuurlijke organen van de jeugdraad kunnen evenwel verschillen van deze klassieke benaming.

Gemiddeld komt de algemene vergadering van de jeugdleden in de gemeenten van het Vlaams Gewest 7 keer per jaar samen. In 62% van de gemeenten werkt de jeugdraad met een dagelijks bestuur. In twee op drie gemeenten beschikt de jeugdraad over een afsprakennota met het gemeentebestuur (n=273).

Samenstelling jeugdraad

In **TABEL 3.1** wordt de evolutie weergegeven van de samenstelling van de gemiddelde jeugdraad in het Vlaams Gewest. Deze 'gemiddelde jeugdraad' schetst een algemeen beeld over de samenstelling van jeugdleden in Vlaanderen, maar mag zeker niet als referentie beschouwd worden. Hoe een lokale jeugdraad is samengesteld wordt onder meer beïnvloed door de grootte van de gemeente en het aantal jeugdwerkinitiatieven binnen de gemeente. Daarnaast zegt de samenstelling van een jeugdraad niets over de kwaliteit van zijn werking.

Naast stemgerechtigde leden kunnen ook waarnemers deel uitmaken van de jeugdraad. De schepen van Jeugd, gemeenteraadsleden of andere politieke mandatarissen en externe deskundigen kunnen als waarnemers in de jeugdraad zetelen, maar ook de jeugdconsulent of een andere gemeentelijke ambtenaar kan als waarnemer deel uitmaken van de jeugdraad. Volgens artikel 12 van het decreet van 14 februari 2003 mag hij/zij de functie van secretaris van de algemene vergadering opnemen.

Vertegenwoordiging van onderwijs, kinderopvang en jeugdafdelingen van sportverenigingen op de algemene vergadering van de jeugdleden is eerder uitzonderlijk. Jeugdverenigingen voor amateuristische kunstbeoefening of jeugdcultuur worden op Vlaams niveau als jeugdwerk beschouwd, verenigingen voor jeugdsport niet.

Gemiddeld telt een lokale jeugdraad in het Vlaams Gewest 22 stemgerechtigde leden. In 10 jaar tijd is de omvang van de jeugdraad gedaald met gemiddeld 6 stemgerechtigde leden. Dit is vooral toe te schrijven aan een daling van het aantal vertegenwoordigers van het jeugdwerk in de jeugdraad. In 2014 zetelden nog gemiddeld 17 vertegenwoordigers van het jeugdwerk in een lokale jeugdraad, 10 jaar geleden waren dit er gemiddeld 22. Het gemiddeld aantal vertegenwoordigers van politieke jongerenbewegingen en leden die ten individuele titel zetelen ligt veel lager, maar blijft constant over de voorbije 10 jaar (respectievelijk 1 en 3 leden). Ook het aantal waarnemers op de lokale jeugdraad blijft constant op gemiddeld 3.

TABEL 3.1 EVOLUTIE VAN DE GEMIDDELDE SAMENSTELLING VAN DE JEUGDRAAD - VLAAMS GEWEST

Algemene vergadering	2004	2007	2010	2014
Aantal stemgerechtigde leden	28	26	23	22
➔ Waarvan vertegenwoordigers jeugdwerk	22	21	19	17
➔ Waarvan vertegenwoordigers politieke jongerenbewegingen	2	1	1	1
➔ Waarvan leden ten individuele titel	4	3	3	3
Aantal waarnemers	3	3	2	3

TABEL 3.2 geeft de gemiddelde samenstelling van de jeugdraad weer, opgedeeld naar inwonersklassen. De categorie van steden met meer dan 200.000 inwoners werd weggelaten omdat slechts één van de twee steden de gegevens heeft ingevoerd.

Er is weinig verschil in de samenstelling van de jeugdraad tussen grotere en kleine gemeenten. Enkel de gemeenten met minder dan 10.000 inwoners hebben gemiddeld meer leden ten individuele titel in de jeugdraad dan gemeenten met meer dan 10.000 inwoners.

TABEL 3.2 GEMIDDELDE SAMENSTELLING VAN DE JEUGDRAAD, OPGEDEELD NAAR INWONERSKLASSEN (%)

Jeugdraad	<10.000 (n=69)	10.000- 15.000 (n=74)	15.001- 20.000 (n=46)	20.001- 30.000 (n=39)	30.001- 50.000 (n=33)	Totaal (n=269)
➔ Waarvan vertegenwoordigers jeugdwerk	74,4	77,0	79,6	79,3	83,1	78,4
➔ Waarvan vertegenwoordigers politieke jongerenbewegingen	4,6	2,5	3,4	5,0	4,3	3,9
➔ Waarvan leden ten individuele titel	19,4	15,3	15,1	11,4	15,0	16,1
Aantal stemgerechtigden	12	15	24	29	31	22

In **TABEL 3.3** worden enkele achtergrondkenmerken van de leden van de jeugdraad bekeken. Het gemiddeld aantal mannen in de jeugdleden is gedaald in de voorbije 10 jaar, het gemiddeld aantal vrouwen is vrijwel constant gebleven. Hierdoor is de man-vrouw verhouding meer gelijk dan 10 jaar geleden (54% mannen versus 46% vrouwen). Hiermee voldoet de gemiddelde jeugdraad aan artikel 200§2 van het gemeentedecreet dat een maximum van twee derde leden van hetzelfde geslacht vooropstelt. De gemiddelde aanwezigheid van leden met een etnisch-cultureel diverse achtergrond van 0,4 toont aan dat diversiteit binnen de jeugdraad zeer beperkt is.

TABEL 3.3 EVOLUTIE VAN DE GEMIDDELDE SAMENSTELLING VAN DE JEUGDRAAD NAAR ACHTERGRONDKENMERKEN VAN DE LEDEN - VLAAMS GEWEST

Leden	2004	2007	2010	2014
Mannen	16	15	13	12
Vrouwen	12	12	10	10
Leden met etnisch-cultureel diverse achtergrond	-	0,3	0,2	0,4
Leden met een beperking*	-	-	-	0,1

*niet bevroegd in 2007 en 2010

In **TABEL 3.4** wordt de evolutie van het gemiddeld aantal bijeenkomsten van de jeugdraad weergegeven. Over de voorbije 10 jaar is dit constant gebleven op gemiddeld 7 per jaar.

TABEL 3.4 EVOLUTIE VAN HET GEMIDDELD AANTAL BIJEENKOMSTEN VAN DE JEUGDRAAD - VLAAMS GEWEST

Jaar	aantal algemene vergaderingen per jaar
2004	7
2007	8
2010	7
2014	7

In 169 gemeenten van het Vlaams Gewest staat het dagelijks bestuur in voor de werking en organisatie van de jeugdraad. Gemiddeld telt een dagelijks bestuur 7 leden, waarvan 4 vertegenwoordigers van jeugdwerkinitiatieven. Dit aantal is de voorbije 10 jaar ongewijzigd gebleven (**TABEL 3.5**).

TABEL 3.5 EVOLUTIE VAN DE GEMIDDELDE SAMENSTELLING VAN HET DAGELIJKS BESTUUR VAN DE JEUGDRADEN - VLAAMS GEWEST

Vorm	2004	2007	2010	2014
Aantal leden	7	5	7	7
➔ Waarvan vertegenwoordigers van jeugdwerkinitiatieven	4	3	5	4

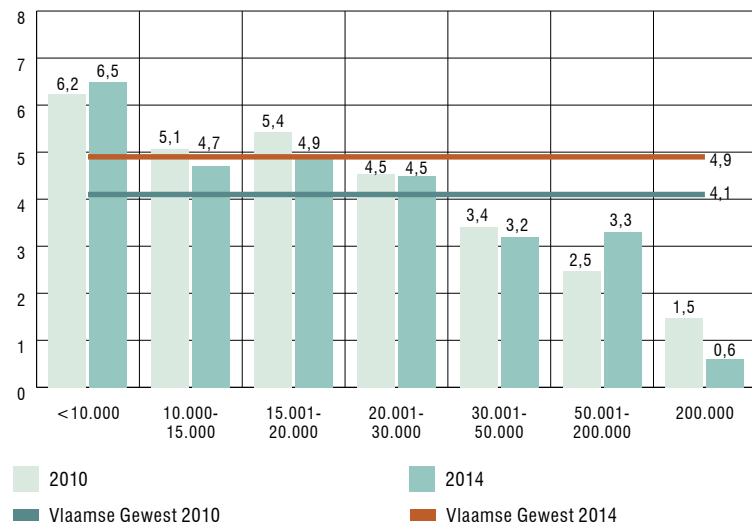
Het dagelijks bestuur van de jeugdraden komt gemiddeld 9 keer per jaar samen. Het gemiddeld aantal bijeenkomsten is met een derde gestegen sinds 2007. Mogelijk betekent dit dat de rol van het dagelijks bestuur binnen de organisatie van de lokale jeugdraden belangrijker wordt (**TABEL 3.6**).

TABEL 3.6 EVOLUTIE VAN HET GEMIDDELD AANTAL BIJEENKOMSTEN VAN HET DAGELIJKS BESTUUR VAN DE JEUGDRADEN - VLAAMS GEWEST

Jaar	aantal algemene vergaderingen per jaar
2004	6
2007	6
2010	9
2014	9

Tot slot geeft **GRAFIEK 3.1** een beeld van de mate waarin de -25 jarigen vertegenwoordigd worden op de algemene vergadering van de lokale jeugdraden. De index geeft weer hoeveel vertegenwoordigers er op de algemene vergadering zijn per 1.000 inwoners jonger dan 25 jaar. In de grafiek wordt de gemiddelde index weergegeven per inwonersklasse. Dit toont aan dat de vertegenwoordiging omgekeerd evenredig is met de inwonersklasse. Hoe groter het aantal inwoners, hoe kleiner de vertegenwoordiging op de jeugdraad per 1.000 inwoners jonger dan 25 jaar. Gemiddeld telt de algemene vergadering van de jeugdraad 5 vertegenwoordigers per 1.000 jongeren. In gemeenten met minder dan 10.000 inwoners zijn er 6,5 vertegenwoordigers op de algemene vergadering van de jeugdraad per 1.000 -25-jarigen. Voor gemeenten met 50.001 tot 200.000 inwoners daalt deze vertegenwoordiging tot 3,3 per 1.000 jongeren en in de twee grootsteden Antwerpen en Gent is er slechts 1 vertegenwoordiger per 2.000 -25-jarigen. In 2010 werd reeds eenzelfde tendens vastgesteld.

GRAFIEK 3.1 EVOLUTIE VAN HET GEMIDDELD AANTAL VERTEGENWOORDIGERS PER 1.000 INWONERS JONGER DAN 25 JAAR IN DE JEUGDRADEN, OPGEDEELD NAAR INWONERSKLASSE - VLAAMS GEWEST

Adviezen jeugdraad

De decretale opdracht van de jeugdraad is het formuleren van adviezen aan het gemeentebestuur.

In deze paragraaf worden de adviezen verstrekt door de lokale jeugdleden in 2012 en 2013, toegelicht. Er wordt een onderscheid gemaakt tussen adviezen over jeugdwerkbeleid en adviezen over het breder jeugdbeleid.

Adviezen over jeugdwerkbeleid omvatten onderwerpen zoals goedkeuring of wijziging van het jeugdbeleidsplan, de verantwoordingsnota's of de inhoudelijke uitwerking van het jeugdwerkbeleid: subsidiereglementen, materiële dienstverlening, jeugd-werkinfrastructuur etc. Adviezen over jeugdbeleid behandelen thema's die ruimer zijn dan het jeugdwerk en het jeugdwerkbeleid. Het gaat bv. om het lokale sport- en cultuurbeleid, uitgaan, kinderopvang, speelruimte, mobiliteit, etc.

In **TABEL 3.7** wordt de evolutie weergegeven van de verhouding adviezen over jeugdbeleid en adviezen over jeugdwerkbeleid van de lokale jeugdleden in het Vlaams Gewest. Maar liefst 70% van de adviezen van de jeugdraad hebben betrekking op jeugdwerkbeleid. Dit aandeel is de voorbije 10 jaar vrijwel ongewijzigd gebleven.

TABEL 3.7 EVOLUTIE VAN ADVIEZEN VAN DE JEUGDRAAD, OPGEDEELD NAAR ONDERWERP – VLAAMS GEWEST

Jaar	Adviezen jeugdwerk		Adviezen jeugdbeleid		Totaal
	aantal	%	aantal	%	
2002	2.181	63,4	1.259	36,6	3.440
2003	2.206	63,9	1.248	36,1	3.454
2006	1.669	73,1	614	26,9	2.283
2007	2.036	71,9	797	28,1	2.833
2009	1.216	72,3	467	27,7	1.683
2010	1.454	74,6	494	25,4	1.948
2012	1.178	70,1	503	29,9	1.681
2013	1.592	69,2	710	30,8	2.302

TABEL 3.8 geeft een overzicht van de meest voorkomende onderwerpen binnen het jeugdbeleid en het jeugdwerk waarover de jeugdraad advies geeft aan het gemeentebestuur. Meer dan één op drie adviezen heeft betrekking op de inhoudelijke uitwerking van het jeugdwerkbeleid (subsidiereglementen, materiële dienstverlening, jeugdwerkinfrastructuur, etc.). Daarnaast handelt bijna 20% van de adviezen over de goedkeuring van de meerjarenplanning of de wijziging van het jeugdbeleidsplan. Binnen het breder jeugdbeleid worden de meeste adviezen gegeven met betrekking tot het uitgangseven van de jongeren (fuiven, optredens,...).

TABEL 3.8 OVERZICHT VAN DE BELANGRIJKSTE THEMA'S WAAROVER DE JEUGDRADEN ADVIES FORMULEREN – VLAAMS GEWEST

Thema	2012		2013	
	aantal	%	aantal	%
Adviezen breder jeugd beleid	503	29,9	710	30,8
Jongeren en uitgaan: fuiven, optredens,...	117	7,0	150	6,5
Speelruimte en groene ruimte	78	4,6	85	3,7
Lokaal cultuurbeleid	34	2,0	42	1,8
Ruimtelijke ordening	30	1,8	42	1,8
Lokaal sociaal beleid / jeugd welzijn / Maatschappelijke achterstelling	28	1,7	32	1,4
Veiligheid en preventie	20	1,2	48	2,1
Jongereninformatie	17	1,0	23	1,0
Milieu	11	0,7	16	0,7
Lokaal sportbeleid	8	0,5	17	0,7
Mobiliteit/Verkeer	8	0,5	24	1,0
(Buitenschoolse) kinderopvang	6	0,4	9	0,4
Andere jeugd	146	8,7	222	9,6
Adviezen jeugdwerk	1.178	70,1	1.592	69,2
Inhoudelijke uitwerking jeugdwerkbeleid	648	38,5	793	34,4
Jeugd beleidsplan (goedkeuring meerjarenplan of wijziging jeugd beleidsplan)	292	17,4	433	18,8
Werking jeugdraad	90	5,4	166	7,2
Andere	148	8,8	200	8,7
Totaal adviezen	1.681	100,0	2.302	100,0

In **TABEL 3.9** wordt een onderscheid gemaakt tussen de adviezen die de jeugdraad op eigen initiatief formuleerde en de adviezen op vraag van het gemeentebestuur. Het betreft hier enkel de adviezen met betrekking tot het breder jeugd beleid. Algemeen kan vastgesteld worden dat het aantal adviezen van de jeugdraad veel hoger lag in 2013 dan in 2012. De toename in 2013 kan mogelijk toegeschreven worden aan de betrokkenheid van de jeugdraad bij de opmaak van het meerjarenplan.

In 2012 werden de helft van de adviezen op eigen initiatief ingediend en kwam de helft er op vraag van het gemeentebestuur. In 2013 werden iets meer adviezen geformuleerd op vraag van het gemeentebestuur (53%). Adviezen rond uitgaan, lokaal cultuurbeleid, mobiliteit en milieu werden zowel in 2012 en 2013 meer op initiatief van de jeugdraad zelf gegeven. Adviezen met betrekking tot lokaal sociaal beleid, jeugd welzijn en maatschappelijke achterstelling komen er vaker op vraag van het gemeentebestuur.

TABEL 3.9 THEMA'S ADVIEZEN BREDER JEUGDBELEID – VLAAMS GEWEST

Thema	2012			2013		
	% op vraag	% eigen initiatief	totaal	% op vraag	% eigen initiatief	totaal
Jongeren en uitgaan: fuiven, optredens,...	38,5	61,5	117	44,0	56,0	150
Speelruimte en groene ruimte	51,3	48,7	78	51,8	48,2	85
Lokaal cultuurbeleid	41,2	58,8	34	47,6	52,4	42
Ruimtelijke ordening	53,3	46,7	30	35,7	64,3	42
Lokaal sociaal beleid / jeugdwelzijn / maatschappelijke achterstelling	64,3	35,7	28	53,1	46,9	32
Veiligheid en preventie	35,0	65,0	20	58,3	41,7	48
Jongereninformatie	47,1	52,9	17	43,5	56,5	23
Milieu	27,3	72,7	11	43,8	56,3	16
Lokaal sportbeleid	37,5	62,5	8	58,8	41,2	17
Mobiliteit/verkeer	12,5	87,5	8	37,5	62,5	24
(Buitenschoolse) kinderopvang	16,7	83,3	6	55,6	44,4	9
Andere	63,0	37,0	146	67,1	32,9	222
Totaal adviezen breder jeugdbeleid	49,3	50,7	503	53,5	46,5	710

Activiteiten jeugdraad

Vlaams Gewest

Het formuleren en opvolgen van adviezen is de kerntaak van de jeugdraad, maar daarnaast kan de jeugdraad ook activiteiten organiseren. Maar liefst 92% van de gemeenten in het Vlaams Gewest geeft aan dat de jeugdraad ook activiteiten organiseert (TABEL 3.10). Dit is een lichte stijging ten opzichte van 2007 en 2010. Elk van de Vlaamse provincies volgt deze stijgende tendens.

TABEL 3.10 EVOLUTIE VAN HET AANDEEL JEUGDRADEN DAT ZELF ACTIVITEITEN ORGANISEERT, OPGEDEELD NAAR PROVINCIE – VLAAMS GEWEST

Provincie	jaartal	Ja		Nee		totaal
		aantal	%	aantal	%	
Antwerpen	2007	62	89,9	7	10,1	69
	2010	55	87,3	8	12,7	63
	2014	58	89,2	7	10,8	65
Limburg	2007	34	81,0	8	19,1	42
	2010	33	82,5	7	17,5	40
	2014	37	94,9	2	5,1	39
Oost-Vlaanderen	2007	57	90,5	6	9,5	63
	2010	58	95,1	3	4,9	61
	2014	53	96,4	2	3,6	55
Vlaams-Brabant	2007	53	88,3	7	11,7	60
	2010	43	84,3	8	15,7	51
	2014	46	88,5	6	11,5	52
West-Vlaanderen	2007	57	89,1	7	10,9	64
	2010	50	86,2	8	13,8	58
	2014	56	94,9	3	5,1	59
Totaal Vlaams Gewest	2007	263	88,3	35	11,7	298
	2010	239	87,6	34	12,5	273
	2014	250	92,6	20	7,4	270

In **TABEL 3.11** wordt een overzicht gegeven van de meest voorkomende activiteiten die door jeugdleden georganiseerd worden. Per activiteit wordt het gemiddelde in de provincies en voor het Vlaams Gewest weergegeven. Hieruit blijkt dat binnen het Vlaams Gewest jeugdleden vooral activiteiten organiseren die te maken hebben met spel, ontspanning en recreatie, het uitgangseven of het informeren van kinderen en jongeren. Gemiddeld werden in 2013 in een gemeente twee activiteiten georganiseerd door de lokale jeugdraad die kaderen binnen spel, ontspanning en recreatie. Activiteiten die betrekking hebben op het uitgangseven of bedoeld zijn om de jongeren te informeren worden gemiddeld 1,6 keer georganiseerd. Ook binnen elk van de provincies worden vooral deze drie types van activiteiten georganiseerd door de jeugdraad.

TABEL 3.11 OVERZICHT VAN ACTIVITEITEN GEORGANISEERD DOOR DE JEUGDRADEN, OPGEDEELD NAAR PROVINCIE – VLAAMS GEWEST

provincie		Sport	Cultuur	Spel/ont- spanning/ recreatie	Fuiven/ feesten	Infor- matie en vorming	Enquêtes/ jeugd- onderzoek	Sociale actie
Antwerpen	Gemeenten	5	17	40	30	27	9	5
	Activiteiten	5	23	79	36	46	10	6
	Gemiddelde	1	1,4	2	1,2	1,7	1,1	1,2
Limburg	Gemeenten	4	11	25	19	15	2	5
	Activiteiten	5	18	53	23	28	2	5
	Gemiddelde	1,3	1,6	2,1	1,2	1,9	1	1
Oost-Vlaanderen	Gemeenten	6	16	47	28	27	5	13
	Activiteiten	7	20	103	38	36	6	15
	Gemiddelde	1,2	1,3	2,2	1,4	1,3	1,2	1,2
Vlaams-Brabant	Gemeenten	4	8	35	17	16	1	4
	Activiteiten	4	12	58	24	23	1	5
	Gemiddelde	1	1,5	1,7	1,4	1,4	1	1,3
West-Vlaanderen	Gemeenten	3	15	47	28	22	5	2
	Activiteiten	4	22	106	70	35	5	6
	Gemiddelde	1,3	1,5	2,3	2,5	1,6	1	3
Totaal Vlaams Gewest	Gemeenten	22	67	194	122	107	22	29
	Activiteiten	25	95	399	191	168	24	37
	Gemiddelde	1,1	1,4	2,1	1,6	1,6	1,1	1,3

Brussels Hoofdstedelijk Gewest

Twee Brusselse gemeenten hebben een Nederlandstalige jeugdraad (n=7). Gemeenten uit het Brussels Hoofdstedelijk Gewest moeten niet voldoen aan de decretaal verplichte adviesvraag, wat maakt dat deze jeugdleden geen adviesorgaan zijn zoals in de gemeenten van het Vlaams Gewest.

De Vlaamse Gemeenschapscommissie (VGC) richtte een erkende jeugdraad op. Een huishoudelijk reglement regelt de relatie met het College van de VGC. Deze jeugdraad bestaat uit een algemene vergadering en twee vaste werkgroepen die autonoom advies verstrekken over subsidiëring, vakantieaanbod en speelpleinen.

In 2014 kwam de jeugdraad van de VGC 5 keer samen. Het aantal deelnemers varieerde tussen 16 en 32.

Andere participatie-instrumenten

De jeugdraad is het meest geïnstitutionaliseerde inspraakorgaan voor kinderen en jongeren. Zijn bestaan werd in 2003 decretaal verplicht voor het verkrijgen van subsidies. Daarnaast kan een gemeente beroep doen op andere participatie-instrumenten om kinderen en jongeren te betrekken bij het jeugd(werk)beleid.

TABEL 3.12 geeft een overzicht van een zestal mogelijke participatie-instrumenten die door de gemeenten gehanteerd kunnen worden om kinderen en jongeren inspraak te geven. Maar inspraak kan ook meer informeel verlopen, onder andere door openheid van het bestuur voor vragen en suggesties, bereikbaarheid van de jeugddienst en andere initiatieven die gemeenten kunnen nemen om de mening van kinderen en jongeren te kennen.

In **TABEL 3.12** wordt de evolutie weergegeven van gemeenten die naast de jeugdraad ook gebruik maken van andere participatie-instrumenten om inspraak van kinderen en jongeren in het jeugdbeleid te realiseren. Minder dan de helft van de gemeenten van het Vlaams Gewest (41%) maakt gebruik van andere participatie-instrumenten dan de lokale jeugdraad. Dit aandeel is de laatste jaren constant gebleven. Een opdeling naar provincie toont dat het aandeel gemeenten met andere participatie-instrumenten in West-Vlaanderen, Antwerpen en Limburg hoger ligt dan het gemiddelde voor heel Vlaanderen. In Oost-Vlaanderen en Vlaams-Brabant ligt het aandeel gemeenten met andere participatie-instrumenten opmerkelijk lager. In beide provincies kan een daling vastgesteld worden ten aanzien van 2010.

TABEL 3.12 EVOLUTIE VAN HET AANTAL GEMEENTEN MET ANDERE PARTICIPATIE-INSTRUMENTEN DAN DE JEUGDRAAD, OPGEDEELD NAAR PROVINCIE – VLAAMS GEWEST

Provincie	jaartal	Ja		Nee		Totaal
		aantal	%	aantal	%	
Antwerpen	2007	30	42,7	39	57,1	69
	2010	27	42,7	36	57,1	63
	2013	30	45,5	36	54,5	66
Limburg	2007	25	60,5	17	39,5	42
	2010	23	57,5	17	42,5	40
	2013	18	46,2	21	53,8	39
Oost-Vlaanderen	2007	16	25,4	47	74,6	63
	2010	24	39,3	37	60,7	61
	2013	15	27,3	40	72,7	55
Vlaams-Brabant	2007	27	45,3	33	54,7	60
	2010	23	45,1	28	54,9	51
	2013	18	34,6	34	65,4	52
West-Vlaanderen	2007	22	34,4	42	65,6	64
	2010	28	48,3	30	51,7	58
	2013	30	50,0	30	50,0	60
Vlaams Gewest	2007	121	40,5	177	59,5	298
	2010	125	45,8	148	54,2	273
	2013	111	40,8	161	59,2	272

TABEL 3.13 geeft een overzicht van de mate waarin gebruik gemaakt wordt van een zestal andere participatie-instrumenten. Van de 111 gemeenten in Vlaanderen die gebruik maken van andere participatie-instrumenten dan de jeugdraad, geeft 60% aan te werken met ad hoc initiatieven en 53% heeft een kinder(gemeente)raad. Ad hoc bevestigingen zijn meestal gericht op een bepaald project (of een deel daarvan) waarover de gemeente de mening wil kennen van de doelgroep. De kinder(gemeente)raad bestaat uit kinderen, verkozen door andere kinderen. In de kindergemeenteraad laten kinderen hun stem horen, onder begeleiding van volwassenen.

De jeugdparagraaf en tierraad worden zeer zelden als participatie-instrument voor kinderen en jongeren gehanteerd. De jeugdparagraaf is een beleidsinstrument dat bepaalde gemeentelijke beslissingen toetst op kindvriendelijkheid. In welke beleidsdomeinen dit gebeurt, kan de gemeenteraad vooraf vastleggen. De tierraad is de tegenhanger van de kinder(gemeente)raad.

TABEL 3.13 PERCENTAGE GEMEENTEN DAT GEBRUIK MAAKT VAN ANDERE PARTICIPATIE-INSTRUMENTEN, OPGEDEELD NAAR TYPE EN PROVINCIE – VLAAMS GEWEST

Type	Antwerpen	Limburg	Oost-Vlaanderen	Vlaams-Brabant	West-Vlaanderen	Vlaams Gewest
Kinder(gemeente)raad	63,3	55,6	46,7	61,1	40,0	53,2
Tienerraad	0,0	5,6	6,7	0,0	3,3	2,7
Jeugdparagraaf	3,3	0,0	0,0	0,0	0,0	0,9
Jeugdonderzoek	6,7	16,7	6,7	5,6	0,0	6,3
Website	6,7	16,7	26,7	22,2	30,0	19,8
Ad hoc initiatieven	66,7	50,0	66,7	50,0	60,0	59,5
Belevingsonderzoek	10,0	16,7	20,0	11,1	3,3	10,8
Totaal gemeenten met andere participatie-instrumenten	30	18	15	18	30	111

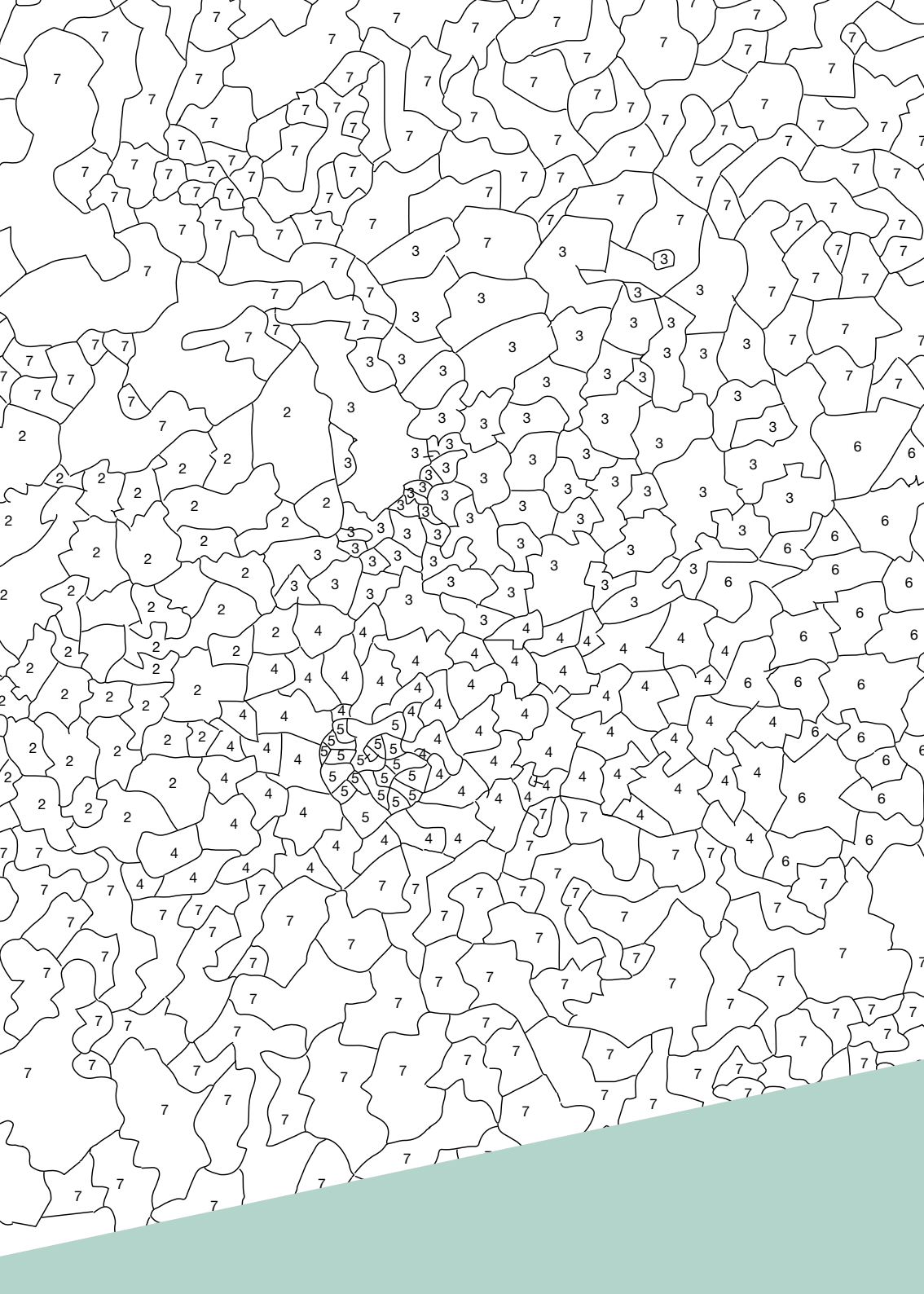
Samengevat

De jeugdraad

- Daling van het aantal stemgerechtigde leden op de lokale jeugdraden in het Vlaams Gewest door een daling van het aantal vertegenwoordigers van het jeugdwerk
- Gemiddeld 7 bijeenkomsten van de algemene vergadering, dit blijft constant over de jaren
- Stijging van het aantal bijeenkomsten van het dagelijks bestuur van de jeugdraad tot gemiddeld 9 bijeenkomsten per jaar
- Gemiddeld 5 vertegenwoordigers in de Vlaamse lokale jeugdraden per 1.000 inwoners jonger dan 25 jaar. Het aantal vertegenwoordigers per 1.000 jonge inwoners daalt naarmate het inwonersaantal in de gemeente stijgt
- 70% van de adviezen van de lokale jeugdraden hebben betrekking op jeugdwerkbeleid
- Het aantal adviezen van de lokale jeugdraden lag veel hoger in 2013 dan in 2012, mogelijk door de betrokkenheid van de jeugdraad bij de opmaak van het meerjarenplan
- In 92% van de gemeenten in het Vlaams Gewest organiseert de lokale jeugdraad ook activiteiten, waarvan gemiddeld 2 kaderen binnen spel, ontspanning en recreatie

Andere participatie-instrumenten

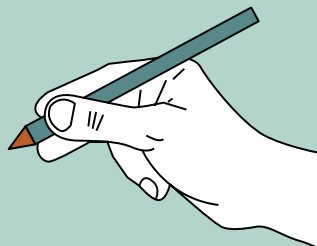
- 41% van de gemeenten maakt gebruik van andere participatie-instrumenten dan de lokale jeugdraad
- Ad hoc initiatieven en kinder(gemeente)raad komen het vaakst voor
- Jeugdparagraaf en tienerraad komen zelden voor

4 Jeugdwerk- beleid

In dit hoofdstuk komt het jeugdwerkbeleid aan bod. Eerst zullen een aantal termen toegelicht worden met betrekking tot het jeugdwerk en haar organisatoren. Jeugdwerk kan door de lokale overheid of particulier/privaat georganiseerd worden. De overheid heeft dan op haar beurt ruime mogelijkheden om dit privaat initiatief te ondersteunen. Met lokale overheid worden in dit hoofdstuk de steden en gemeenten van het Vlaams Gewest bedoeld. De situatie in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest wordt apart besproken in de laatste paragraaf. Het provinciaal jeugdbeleid wordt niet behandeld, omdat provincies niet in de bevraging werden opgenomen. Verder worden in dit hoofdstuk ook de jeugdwerkindex en jeugdruimte besproken.

Kleur alle gemeenten
met het nummer 4 in
de kleur oranje.

Wat is jeugdwerk?

De definitie

In het decreet van 6 juli 2012 'houdende de ondersteuning en stimulering van het lokaal jeugd beleid en de bepaling van het provinciaal jeugd beleid', wordt jeugdwerk gedefinieerd als:

Sociaal-cultureel werk op basis van niet-commerciële doelen voor of door kinderen en jongeren van drie tot en met dertig jaar, in de vrije tijd, onder educatieve begeleiding en ter bevordering van de algemene en integrale ontwikkeling van de kinderen en jongeren die daaraan deelnemen op vrijwillige basis en dat wordt georganiseerd door jongeren, particuliere jeugdverenigingen, gemeentelijke openbare besturen of de Vlaamse Gemeenschapscommissie.

Toelichting van enkele begrippen uit de definitie 'jeugdwerk':

- **Sociaal-cultureel werk:** het culturele moet hier geïnterpreteerd worden als de beleidssector die zich plaatst naast onderwijs, zorg en welzijn, gezondheid,... Cultureel duidt hier zeker ook op aspecten zoals vorming, ontplooiing, ontspanning, creativiteit, amateuristische kunstbeoefening,...
- **Niet-commerciële doelen:** het jeugdwerk behoort tot de sector van de social-profit. Dit sluit een gedeeltelijke commerciële werking niet uit, maar inkomsten uit commerciële activiteiten worden terug in het jeugdwerkinitiatief geïnvesteerd.
- **Jeugd:** de bevolkingsgroep van 3 tot 30 jaar. Het jeugdwerk trekt evenwel zelden kinderen jonger dan 6 jaar aan (met uitzondering van het speelpleinwerk). De bovengrens is arbitrair, maar zeker voor het plaatselijke jeugdwerk zijn de leden (animatoren en begeleiders inbegrepen) uitzonderlijk ouder dan 30 jaar.
- **In de vrije tijd:** jeugdwerk speelt zich af buiten de onderwijs- en gezinstijd. Met 'vrije tijd' wordt de resttijd bedoeld.
- **Onder educatieve begeleiding en ter bevordering van de algemene en integrale ontwikkeling van de jeugd die daaraan deelneemt:** doelt op het pedagogische aspect van het jeugdwerk. De aanwezigheid van begeleiders tijdens het spel maakt het verschil met niet begeleide eigen initiatieven van kinderen en jongeren.
- **Deelname op vrijwillige basis:** duidt op minstens drie belangrijke dimensies:
 - Deelname aan het jeugdwerk wordt niet door de maatschappij opgelegd, in tegenstelling tot onder andere de leerplicht
 - Het betekent dat deelname aan het jeugdwerk (zeker voor oudere kinderen) vooral een eigen, vrije keuze is of zou moeten zijn. Deze dimensie is echter zeer moeilijk te controleren en te operationaliseren
 - Ook de animator of begeleider van een jeugdwerkinitiatief doet dit op vrijwillige basis⁴
- **Organisatoren:** de definitie laat ruimte voor zowel particuliere als publieke organisatoren.

⁴ De wetgeving in België voorziet wel dat vrijwilligers een onkostenvergoeding kunnen krijgen. Daarenboven kunnen er binnen bepaalde jeugdwerkinitiatieven ook professionele werknemers actief zijn, maar vaak is dit ter ondersteuning van de vrijwilligerswerking.

De aard van het jeugdwerk

Op basis van de methodisch-pedagogische benadering van het jeugdwerk kunnen er twee types beschreven worden:

Eerstelijns jeugdwerk: jeugdverenigingen of initiatieven die zich rechtstreeks tot kinderen en/of jongeren richten, zoals lokale jeugdbewegingen, speelpleinen, ateliers en jeugdhuizen...

Tweedelijns jeugdwerk: jeugdwerk gericht op ondersteuning, begeleiding, vorming, informatieverstrekking ed. van het eerstelijns jeugdwerk: (begeleiding, animatoren, jeugdleiders,... Dit tweedelijns jeugdwerk komt meestal niet voor op het lokale niveau, maar werkt eerder bovenlokaal.

Dit hoofdstuk behandelt het jeugdwerk op gemeentelijk niveau. Daarnaast is het jeugdwerk ook actief op intergemeentelijk, provinciaal en Vlaams niveau.

De ondersteuning van het lokale jeugdwerk gebeurt grotendeels door de gemeente. Daarnaast is er een belangrijke verbinding tussen het tweedelijns en het eerstelijns jeugdwerk. Er is een sterke verbinding met het landelijk jeugdwerk, vaak via tussenstructuren, onder andere op provinciaal niveau. Deze verbinding is erg belangrijk voor onder meer methodische en organisatorische ondersteuning. Landelijke koepels van onder andere jeugdbewegingen bieden inhoudelijke, thematische of praktische ondersteuning aan de lokale afdelingen.

De initiatiefnemer: privaat versus publiek

De definitie van jeugdwerk volgens artikel 2 van het decreet van 14 februari 2003 vermeldt twee mogelijke initiatiefnemers voor jeugdwerkinitiatieven: particuliere jeugdverenigingen of gemeentelijke of provinciale openbare besturen. Deze bepaling impliceert een juridische en een politiek-maatschappelijke dimensie.

De juridische dimensie situeert de initiatiefnemer in het private recht (bv. een vzw of een feitelijke vereniging), of in het publieke recht (bv. een gemeentebestuur of OCMW).

Burgers mogen zich in Vlaanderen vrij verenigen om een eigen project uit te werken. Dit zijn particuliere of privé-initiatieven. Het begrip 'particulier' verwijst daarbij naar de belangen. Hier onderscheidt het privaat initiatief zich van het publiek initiatief dat primair het algemeen belang dient en daarom ook gestuurd wordt door de formele gemeenschap en met gemeenschapsmiddelen wordt gefinancierd. Deze verhouding tussen particulier en publiek kent een lange en turbulente geschiedenis, waarin politieke ideologieën zich duidelijk hebben geprofileerd. Op dit vlak situeert zich de politiek-maatschappelijke dimensie. In Vlaanderen leeft de overtuiging dat wat het particulier initiatief kan dragen, niet door de overheid georganiseerd moet worden. Hierdoor stelt de overheid zich vooral faciliterend op en houdt zich daarbij ver van het uitvoerende werk. De overheid heeft daarnaast als opdracht de blinde vlekken op te vullen.

Algemeen kan gesteld worden dat binnen het jeugdwerk het aantal particuliere initiatieven veel groter is dan het aantal publieke. Het aantal gemeentelijke

jeugdwerkinitiatieven blijft evenwel stijgen, onder andere door de kleuterwerking. Wel kan worden vastgesteld dat grote steden, zoals Antwerpen, de organisatie van activiteiten steeds vaker uitbesteden. Uit de antwoorden van de gemeenten over het jeugdwerk, valt echter niet af te leiden welke initiatieven uitbesteed werden en welke niet.

Ongeacht de juridische en politiek-maatschappelijke verschillen tussen het particuliere en private jeugdwerk, is het verschil voor deelnemers nauwelijks merkbaar en vaak te herleiden tot de rechtspersoon. De initiatieven kenmerken zich door een grote betrokkenheid en autonomie voor de jonge verantwoordelijken.

Naast het duidelijke onderscheid tussen private en publieke initiatieven, bestaat er ook een schemerzone in het jeugdwerk:

- Enerzijds zijn er de parageemeentelijke vzw's. Deze verenigingen zijn naar juridische status privaatrechtelijk, maar in de feiten vaak een gemeentelijk initiatief met grote of zelfs volledige afhankelijkheid van het gemeentebestuur.
- Anderzijds bestaan er gemeentelijke initiatieven met een zeer grote autonomie die bijna niet te onderscheiden zijn van particuliere initiatieven. Hier heerst eenzelfde cultuur als in het particuliere jeugdwerk.

Jeugdwerkinitiatieven

De meeste jeugdwerkinitiatieven zijn georganiseerd als jeugdwerkverenigingen. Het begrip 'vereniging' kan hierbij letterlijk genomen worden als het 'zich verenigen' voor het organiseren van activiteiten voor de jeugd. Deze omschrijving geldt evenwel niet voor het jeugdwerk dat door de overheid georganiseerd wordt. Ook projectmatige of tijdelijke initiatieven kunnen niet onder de noemer 'jeugdwerkvereniging' gevat worden. Om deze reden wordt verder in dit hoofdstuk de term 'initiatief' gebruikt. Jeugdwerkinitiatief omvat het geheel van jeugdwerkvormen, zoals jeugdhuizen, jeugdbewegingen, ateliers, speelpleinwerking,...

Tot slot worden nog enkele vaak voorkomende begrippen in het jeugdwerk toegelicht.

De **speelpleinwerking** is een gestructureerd speelaanbod. Het wordt gekenmerkt door een grote openheid, wordt georganiseerd op een vaste plaats en gedurende een bepaalde periode. Het is gericht op kinderen en er wordt een vorm van inschrijving gehanteerd. Het hoofddoel is spelen en de actieperiode voornamelijk de schoolvakanties.

Spelanimatie-initiatieven zijn minder formeel dan een speelpleinwerking, minder gestructureerd, op wisselende plaatsen, zonder inschrijving, mogelijk zonder regelmaat (bv. mobiele werkingen, wijkactiviteiten,...).

Met **Grabbelpas** kunnen kinderen deelnemen aan diverse activiteiten gespreid over het jaar, meestal aan verminderd tarief. De **SWAPPas** organiseert activiteiten voor tieners (12-16 jaar).

De primaire doelstelling van **jeugthuizen/jeugdclubs** is het creëren van een ruimte waar jongeren elkaar kunnen ontmoeten. Van daaruit kunnen ze zelf activiteiten organiseren.

In een **jeugdatelier** wordt op een niet-schoolse manier geknutseld, geboetseerd, geschilderd, etc. Niet het eindproduct, maar wel het proces is belangrijk.

Een **muziekatelier** is een jeugdwerkinitiatief dat zich tot doel stelt kinderen of jongeren in groepsverband op een creatieve manier te laten experimenteren met muziek. In die zin onderscheidt het jeugdmuziekatelier zich van een muziekschool, die zich in eerste instantie richt op de individuele muzikale vorming (en dus geen jeugdwerk is). Het jeugdmuziekatelier onderscheidt zich van jeugdgroepen voor amateuristische kunstbeoefening in de muzikale sfeer (zoals jeugdkoren en jeugdfanfares) waar het gezamenlijk produceren van bestaande muziekwerken de centrale doelstelling is.

Gemeentelijk jeugdwerkeraanbod

Wanneer aan bepaalde behoeften binnen het jeugdwerkeraanbod niet kan voldaan worden door de particuliere initiatieven, kan het gemeentebestuur dit hiaat opvullen. De focus van publieke initiatieven ligt dus hoofdzakelijk op activiteiten of doelgroepen die door het particulier initiatief niet of moeilijk aangeboden of bereikt worden. Het gemeentebestuur kan dan zelf initiatieven organiseren, of deze overlaten aan een budgethouder of een verzelfstandigde entiteit zoals een intern verzelfstandigd agentschap (IVA) of een autonoom gemeentebedrijf.

Binnen het gemeentelijk jeugdwerk kunnen twee categorieën onderscheiden worden:

- **Gemeentelijke jeugdwerkinitiatieven:** initiatieven die op regelmatige basis plaatsvinden en gedurende meerdere jaren worden georganiseerd (vergelijkbaar met de particuliere jeugdwerkinitiatieven).
- **Gemeentelijke jeugdwerkprojecten:** initiatieven die eenmalig of jaarlijks georganiseerd worden zonder een of andere vorm van jaarwerking (bv. Roefel of Week van de Jeugd).

Gemeentelijke jeugdwerkinitiatieven

Speelpleinwerking blijft het gemeentelijk jeugdwerkinitiatief bij uitstek. In maar liefst 8 op 10 Vlaamse gemeenten organiseert het gemeentebestuur speelpleinwerking (**TABEL 4.1**). Dit aandeel is sinds 2007 constant gebleven. Grabbelpas en SWAP daarentegen worden steeds minder door gemeenten georganiseerd. Bood in 2007 nog de helft van de gemeenten activiteiten aan in het kader van Grabbelpas of SWAP, dan is dit in 2014 gedaald tot respectievelijk 40% en 23% van alle gemeenten in het Vlaams Gewest. Deze daling kan mogelijk toegeschreven

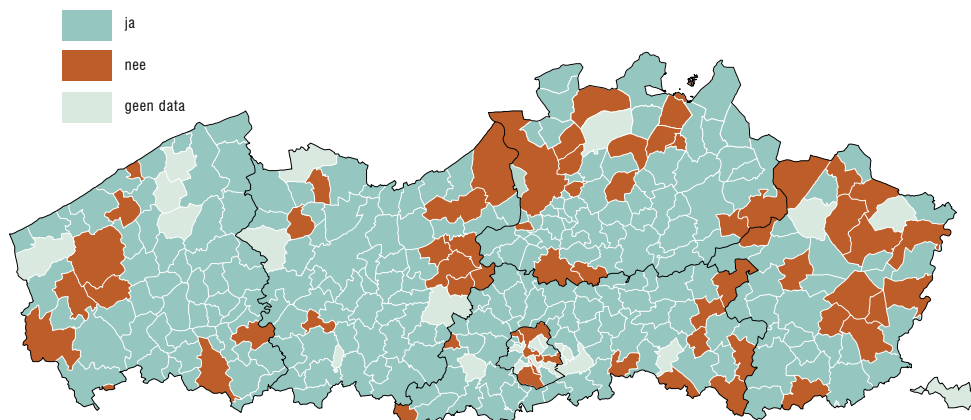
worden aan het stopzetten van de ondersteuning van het SWAP-concept door VVJ. Omgekeerd worden in steeds meer gemeenten publieke initiatieven opgestart voor kleuters. Mogelijk is het aanbod voor deze doelgroep ontoereikend in de particuliere jeugdwerking, waardoor de gemeenten hun rol als initiatiefnemer opnemen om deze leemte op te vullen.

TABEL 4.1 EVOLUTIE VAN HET PERCENTAGE GEMEENTEN MET GEMEENTELIJKE JEUGDWERKINITIATIEVEN, OPGEDEELD NAAR AANBOD – VLAAMS GEWEST

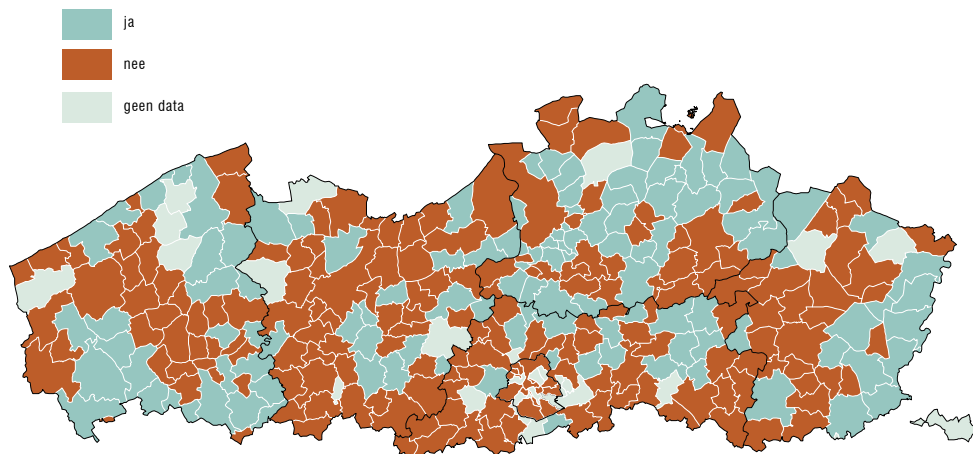
Soort initiatief	2007	2010	2014
Speelpleinwerking	78,0	79,9	79,8
Gemeentelijke spelanimatie-initiatieven	25,4	28,0	22,6
Grabbelpas	53,7	52,0	39,7
SWAP	49,1	38,0	23,0
Tienerwerking (niet SWAP)	26,8	34,8	33,4
Kleuterwerking	15,0	23,3	25,4
Jeugdhuizen, jeugdclubs	21,9	19,7	22,3
Jeugdateliers	16,0	16,1	12,9
Jeugdmuziekateliers	10,1	12,5	9,8
Kinder- en jeugdboerderij	4,9	7,9	7,7
(Tijdelijke) jeugdwerkinitiatieven	-	-	13,2
Totaal gemeenten (n)	287	279	287

FIGUUR 4.1 tot 4.3 geeft de geografische spreiding weer van gemeentelijke speelpleinwerking, grabbelpas en SWAP of andere tienerwerking in het Vlaams Gewest.

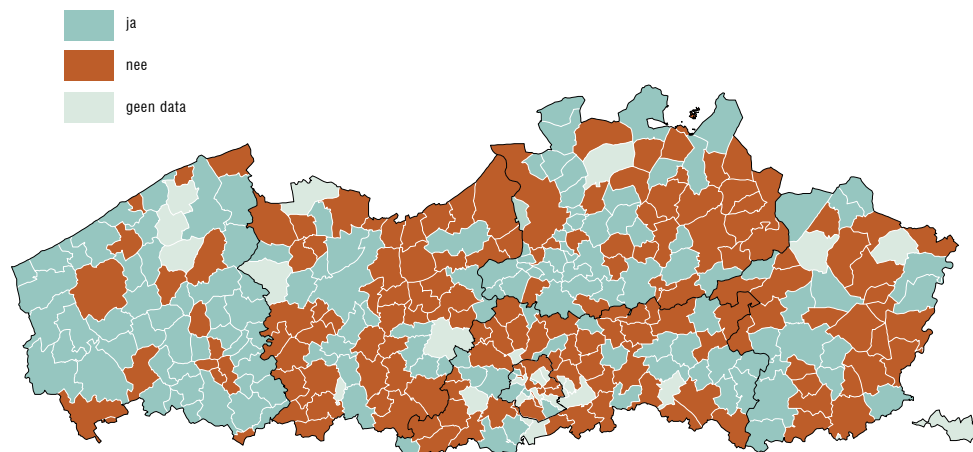
FIGUUR 4.1 GEMEENTEN MET GEMEENTELIJKE SPEELPLEINWERKING – VLAAMS GEWEST

FIGUUR 4.2 GEMEENTEN MET GRABBELPAS – VLAAMS GEWEST

FIGUUR 4.3 GEMEENTEN MET SWAP OF ANDERE TIENERWERKING

TABEL 4.2 geeft een overzicht van het gemiddeld aantal gemeentelijke initiatieven, opgedeeld naar type en inwonersklasse. Het gemiddelde werd berekend op alle gemeenten die het betreffende gemeentelijk initiatief aanbieden. De categorie van gemeenten met meer dan 200.000 inwoners werd buiten beschouwing gelaten, omdat voor deze categorie enkel Gent de vraag naar gemeentelijke initiatieven invulde. Dit zou een vertekend beeld opleveren.

Gemiddeld organiseert de gemeente per type één jeugdwerkinitiatief, ongeacht de grootte van de gemeente. Enkel het gemiddeld aantal kinder- en jeugdboerderijen op initiatief van de gemeente ligt heel wat lager (0,2). Het aantal initiatieven rond spelanimatie, speelpleinwerking en Grabbelpas/SWAP ligt gemiddeld iets hoger dan één per gemeente.

TABEL 4.2 GEMIDDELD AANTAL INITIATIEVEN PER GEMEENTE, OPGEDEELD NAAR TYPE EN INWONERSCATEGORIE – VLAAMS GEWEST

Inwonerscategorieën	<	10.000	15.001	20.001	30.001	50.001	Vlaams Gewest
	10.000	- 15.000	- 20.000	- 30.000	- 50.000	- 200.000	
Speelpleinwerking	1,1	1,2	1,2	1,2	1,5	3,2	1,3
Spelanimatie-initiatieven	2,3	1,7	2,1	1,7	1,4	1,0	1,8
Grabbelpas	2,5	1,3	1,2	1,0	1,0	1,0	1,4
SWAP	1,8	1,5	1,1	1,0	1,0	1,0	1,3
Tienerwerking (niet SWAP)	1,1	1,0	1,2	1,1	1,0	1,0	1,1
Kleuterwerking	1,0	1,2	1,1	1,1	1,0	1,0	1,1
Jeugdhuisen, Jeugdclubs	1,2	1,3	1,5	1,2	1,0	1,0	1,3
Jeugdateliers	1,0	1,0	1,1	1,2	1,0	1,0	1,1
Jeugdmuziekateliers	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0
Kinder- en jeugdboerderij	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,3	0,2
(Tijdelijke) jeugdwerkinitiatieven	0,3	0,3	0,4	0,2	0,3	0,2	0,3

In Vlaanderen leeft de overtuiging dat jeugdwerk in de eerste plaats particulier georganiseerd wordt en dat gemeenten de taak op zich nemen om leemten op te vullen. Dit wil zeggen dat publieke initiatieven ervoor zorgen dat bepaalde doelgroepen die geen aansluiting vinden bij de particuliere jeugdwerkinitiatieven, benaderd worden via het publiek jeugdwerkinitiatief.

Uit **TABEL 4.3** blijkt evenwel dat zeven op tien gemeenten in het Vlaams Gewest geen gemeentelijke doelgroepspecifieke jeugdwerkinitiatieven aanbieden. Of dit betekent dat deze doelgroepen terecht kunnen in het particulier aanbod of dat er toch nog leemten zijn in de organisatie van het jeugdwerk in de Vlaamse gemeenten, kan niet afgeleid worden uit de bevraging.

Een opdeling naar het soort doelgroep waartoe de gemeenten zich richten toont aan dat maatschappelijk kwetsbare kinderen en jongeren de meeste aandacht krijgen. Dit ligt in de lijn met het bovenlokale belang dat in de verschillende decreten gehecht werd aan deze doelgroep.

TABEL 4.3 GEMEENTELIJK DOELGROEPSPECIFIEK AANBOD - VLAAMS GEWEST

Jeugdwerkinitiatief	Antwerpen	Limburg
Werkingen maatschappelijk kwetsbare jeugd (WMKJ)	50	17,4
Jeugdwerkinitiatieven voor kinderen en jongeren met een beperking	40	13,9
Specifieke jeugdwerkinitiatieven voor laaggeschoolde jongeren	5	1,7
Andere doelgroepspecifieke jeugdwerkinitiatieven	26	9,1
Geen van deze	198	69,0
Totaal gemeenten Vlaams Gewest	287	100,0

In TABEL 4.4 wordt de evolutie van het gemiddeld aantal doelgroepspecifieke jeugdwerkinitiatieven per type weergegeven. Gemiddeld worden door de Vlaamse gemeenten 0,6 doelgroepspecifieke initiatieven georganiseerd. Dit gemiddelde ligt in de lijn met de registratie in 2007 en 2010. Opgedeeld naar type doelgroep blijft het gemiddelde constant voor initiatieven voor maatschappelijk kwetsbare jeugd en voor kinderen en jongeren met een beperking. Er is een opvallende daling van het aantal initiatieven voor laaggeschoolde jongeren. In vergelijking met voorgaande edities plaatsten gemeenten hun doelgroepspecifieke initiatieven vaker bij 'andere'. De vraag naar een omschrijving van deze andere initiatieven levert echter geen duidelijk beeld op van andere doelgroepen. Vaak lijken deze initiatieven aan te sluiten bij de vooropgestelde categorieën. Wel organiseren sommige gemeenten initiatieven uitsluitend gericht op meisjes of op allochtone kinderen en jongeren.

TABEL 4.4 EVOLUTIE VAN HET GEMIDDELD AANTAL GEMEENTELIJKE DOELGROEPSPECIFIEKE INITIATIEVEN, OPGEDEELD NAAR TYPE - VLAAMS GEWEST

Jeugdwerkinitiatief	jaar	Aantal initiatieven	Gemiddelde per gemeente
Werkingen maatschappelijk kwetsbare jeugd (WMKJ)	2007 (n=294)	68	0,23
	2010 (n=276)	106	0,38
	2014 (n=287)	74	0,26
Jeugdwerkinitiatieven voor kinderen en jongeren met een beperking	2007 (n=294)	53	0,18
	2010 (n=276)	52	0,19
	2014 (n=287)	41	0,14
Specifieke jeugdwerkinitiatieven voor laaggeschoolde jongeren	2007 (n=294)	34	0,12
	2010 (n=276)	24	0,09
	2014 (n=287)	4	0,01
Andere doelgroepspecifieke jeugdwerkinitiatieven	2007 (n=294)	4	0,01
	2010 (n=276)	2	0,01
	2014 (n=287)	52	0,18
Totaal gemeenten met gemeentelijke doelgroepspecifieke initiatieven	2007 (n=294)	159	0,54
	2010 (n=276)	184	0,67
	2014 (n=287)	171	0,60

Gemeentelijke jeugdwerkprojecten

In 2014 organiseerden 229 gemeenten van het Vlaams Gewest (n=279) eigen jeugdwerkprojecten of verleenden uitgebreide ondersteuning aan dergelijke projecten. Dit is 82% van alle gemeenten die antwoord gaven op de vraag naar jeugdprojecten. Tezamen organiseerden deze gemeenten 477 projecten. In 2014 had 20% van de gemeenten 1 jeugdwerkproject, 32% had er twee. Vooral in middelgrote gemeenten worden veel jeugdwerkprojecten georganiseerd. Meer dan 50% van de gemeenten met 20.000 tot 50.000 inwoners organiseerden of verleenden medewerking aan minstens 3 jeugdwerkprojecten.

TABEL 4.5 GEMEENTEN OPGEDEELD NAAR INWONERSKLASSEN EN AANTAL JEUGDWERK-PROJECTEN IN 2014 (%)

Inwonersklassen	1 project	2 projecten	3 projecten	meer dan 3 projecten	totaal
<10.000	35,2	22,2	7,4	35,2	54
10.000-15.000	21,0	38,7	14,5	25,8	62
15.001-20.000	28,6	22,9	22,9	25,7	35
20.001-30.000	11,8	32,4	11,8	44,1	34
30.001-50.000	0,0	33,3	24,2	42,4	33
50.001-200.000	0,0	66,7	11,1	22,2	9
>200.000	0,0	100,0	0,0	0,0	2
totaal gemeenten	20,1	32,3	14,8	32,8	229

TABEL 4.6 geeft de evolutie van het aantal jeugdprojecten die georganiseerd werden in het Vlaams Gewest, opgedeeld naar type. Een vergelijking met 2007 is niet mogelijk omwille van een veranderde bevraging.

De Buitenspeeldag blijft bij uitstek het meest populaire project. Van de 229 gemeenten met jeugdprojecten in 2014, organiseerden 185 de Buitenspeeldag (81%). Ook in 2010 was de Buitenspeeldag het meest populair. Maar ook de Dag van de jeugdbeweging wint aan populariteit. In 2014 organiseerde 62% van de gemeenten met jeugdprojecten de Dag van de jeugdbeweging. Dit is een stijging van bijna 20% ten opzichte van 2010.

TABEL 4.6 EVOLUTIE VAN HET AANTAL JEUGDPROJECTEN GEORGANISEERD IN DE GEMEENTEN - VLAAMS GEWEST.

Jeugdproject		aantal gemeenten met project	% gemeenten met project
Roefel (of gelijkwaardige opvolger)	2010 (n=216)	68	31,5
	2014 (n=229)	62	27,1
Dag/week van de jeugd	2010 (n=216)	56	25,9
	2014 (n=229)	35	15,3

Dag van de jeugdbeweging	2010 (n=216)	94	43,5
	2014 (n=229)	141	61,6
Buitenspeeldag	2010 (n=216)	156	72,2
	2014 (n=229)	185	80,8
Culturele projecten*	2010 (n=216)	24	11,1
	2014 (n=229)	24	10,5
Projecten rond sporten/spelen	2010 (n=216)	20	9,3
	2014 (n=229)	53	23,1
Fuiven/feesten	2010 (n=216)	19	8,8
	2014 (n=229)	24	10,5
Jongerencultuur-projecten**	2010 (n=216)	18	8,3
	2014 (n=229)	23	10,0
Thematische projecten rond feestdagen	2010 (n=216)	15	6,9
	2014 (n=229)	24	10,5
Festivals	2010 (n=216)	12	5,6
	2014 (n=229)	19	8,3
Andere	2010 (n=216)	29	13,4
	2014 (n=229)	70	30,6

* projecten met het doel verschillende vormen van cultuur dichterbij kinderen en jongeren te brengen (bv. kinderkunstweek)

** projecten die vertrekken van de leefwereld van jongeren (bv. skatehappening, graffiti-jam)

Het particuliere jeugdwerk

Tot het particuliere jeugdwerk behoren alle jeugdwerkinitiatieven met een privaatrechtelijke status. Dit jeugdwerk kent heel wat verschillende werkvormen of soorten. Elk van deze soorten heeft een eigen ontstaansgeschiedenis en ontwikkelde een eigen identiteit die als een specifiek methodisch en pedagogisch project kan beschreven worden. Het is belangrijk om te herinneren aan de periode voorafgaand aan het decreet op het gemeentelijk jeugdwerk.

Tot en met 1994 subsidieerde het ministerie van de Vlaamse Gemeenschap rechtstreeks een aantal van de plaatselijke particuliere jeugdwerkinitiatieven. Gekoppeld aan dit subsidiesysteem werd de werkvorm gedefinieerd via een aantal criteria. Tot op heden hebben deze definities nog een belangrijke nawerking, want heel wat van deze vroegere werkvormen bestaan nog altijd, hetzij sterk geactualiseerd.

Met de komst van wat toen nog het 'jeugdwerkbeleidsplan' heette in 1994, kwam een einde aan de rechtstreekse subsidiëring van lokale jeugdwerkinitiatieven door de Vlaamse overheid (met uitzondering van WMKJ's). Voortaan zouden de gemeenten instaan voor de verdeling van subsidies, aangepast aan de plaatselijke situatie.

Aantal en soorten lokale particuliere jeugdwerkinitiatieven

De cijfers van het aantal en de soorten particuliere jeugdwerkinitiatieven zijn gebaseerd op de respons van 280 gemeenten van het Vlaams Gewest. Het betreft de situatie op 1 september 2014.

TABEL 4.7 geeft de evolutie van het gemiddeld aantal lokale particuliere jeugdwerkinitiatieven per gemeente van het Vlaams Gewest, opgedeeld naar provincie. Gemiddeld telt een Vlaamse gemeente 16 particuliere jeugdwerkinitiatieven. Dit aantal is over de voorbije jaren vrij constant gebleven. Opgedeeld naar provincies merken we overal een lichte stijging, met uitzondering van Oost-Vlaanderen en Antwerpen. Vooral in Antwerpen daalt het gemiddeld aantal particuliere jeugdwerkinitiatieven significant ten aanzien van 2007 en 2010. Deze daling is evenwel toe te schrijven aan de non-respons van de stad Antwerpen, waardoor het gemiddelde voor de hele provincie sterk daalt ten aanzien van de vorige registraties.

TABEL 4.7 EVOLUTIE VAN HET GEMIDDELD AANTAL PARTICULIERE JEUGDWERK-INITIATIEVEN PER GEMEENTE, OPGEDEELD NAAR PROVINCIE – VLAAMS GEWEST

Provincie	jaartal	aantal gemeenten	aantal initiatieven	gemiddeld
Antwerpen	2007	70	1.405	20,1
	2010	65	1.259	19,4
	2014	68	1.074	15,8
Limburg	2007	43	755	17,6
	2010	41	633	15,4
	2014	40	666	16,7
Oost-Vlaanderen	2007	64	1.142	17,8
	2010	62	1.016	16,4
	2014	59	847	14,4
Vlaams-Brabant	2007	64	804	12,6
	2010	55	707	12,9
	2014	54	751	13,9
West-Vlaanderen	2007	63	1.040	16,5
	2010	58	995	17,2
	2014	59	1.083	18,4
Totaal Vlaams Gewest	2007	304	5.146	16,9
	2010	281	4.610	16,4
	2014	280	4.421	15,8

In **TABEL 4.8** worden de particuliere jeugdwerkinitiatieven opgedeeld naar type. Het aandeel jeugd- en jongerenverenigingen blijft dalen. Ten opzichte van 2010 is het aandeel gedaald met bijna 5%. Ook het percentage studentenverenigingen op het totaal aantal initiatieven is gedaald. Dit kan mogelijk worden toegeschreven aan de respons. Studentenverenigingen zijn gebonden aan gemeenten waar hoger

onderwijs wordt aangeboden. Indien het aantal gemeenten met hoger onderwijsinstellingen op hun grondgebied nu lager is dan bij de vorige edities van het Cijferboek, kan dit een verklaring zijn voor de daling in het aandeel studentenverenigingen. Omgekeerd kan een stijging van 2% vastgesteld worden van het aandeel initiatieven voor amateuristische kunstbeoefening (8,5%). De categorie 'andere' is ook sterk gestegen ten opzichte van 2007 en 2014. Deze categorie omvat initiatieven als jeugdvakanties, kinderboerderijen, kleuter- en tienerwerking, spelanimatie en initiatieven voor laaggeschoolde kinderen en jongeren.

TABEL 4.8 EVOLUTIE VAN HET LOKAAL PARTICULIER JEUGDWERK OPGEDEELD NAAR WERKSOORTEN – VLAAMS GEWEST (%)

Soort jeugdwerk	2007	2010	2014
Jeugd-/jongerenvereniging	48,9	45,9	41,4
Politieke jongerenbeweging	6,6	10,4	10,0
Jeugdhuis/jeugdclub	8,0	8,4	7,2
Studentenvereniging	5,2	8,0	1,2
Amateuristische kunstbeoefening	7,8	6,2	8,5
Speelpleinwerking	3,7	4,1	3,1
Levensbeschouwelijk jeugdwerkinitiatief	-	3,5	1,7
Jeugdverenigingen met als doel het organiseren van fuiven, concerten of (muziek)festivals	2,2	2,2	2,7
Jeugdwerk voor kinderen met een beperking	1,9	2,1	2,2
Thematische jeugdvereniging	1,9	2,1	3,5
Jeugdmuziekatelier	2,3	2,0	2,0
Zelforganisaties (allochtone) jongeren	1,7	1,9	0,7
Initiatief voor maatschappelijk kwetsbare jeugd	1,8	1,9	1,2
Jeugdateliers	1,5	1,4	1,2
Andere	3,9	4,1	13,4
Totaal particuliere initiatieven	5.146	4.610	4.420

TABEL 4.9 geeft een overzicht van het aantal lokale afdelingen van de Vlaamse jeugdbewegingen, opgedeeld per provincie. Deze aantallen zijn gebaseerd op cijfers die de Vlaamse overheid krijgt van de jeugdbewegingen zelf. Ze kunnen dus niet vergeleken worden met de cijfers in de tabellen gebaseerd op de enquête bij de jeugddiensten.

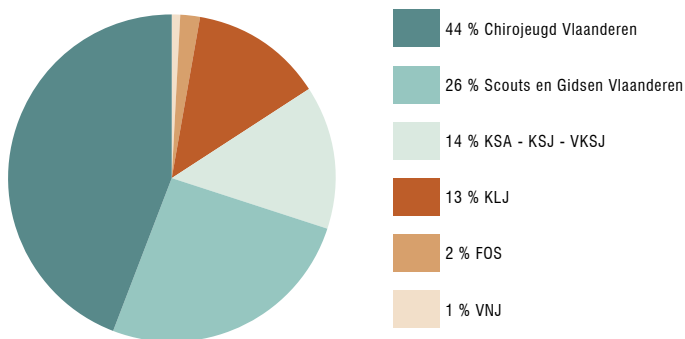
Uit de tabel blijkt dat het aantal lokale afdelingen van jeugdbewegingen daalt. In 2010 werden reeds 46 afdelingen minder geregistreerd. In 2014 is daalt het aantal opnieuw met 73 afdelingen. Antwerpen kent de grootste daling van het aantal lokale afdelingen sinds 2007. In die provincie zijn er sinds 2007 maar liefst 47 afdelingen van lokale jeugdverenigingen minder. Daarna volgt Vlaams-Brabant waar 37 afdelingen minder werden geregistreerd sinds 2007.

Chirojeugd Vlaanderen en Scouts en Gidsen Vlaanderen tellen de meeste lokale afdelingen (respectievelijk 902 en 541). Dit wordt visueel voorgesteld in **GRAFIEK 4.1**.

TABEL 4.9 AANTAL LOKALE AFDELINGEN VAN VLAAMSE JEUGDBEWEGINGEN PER PROVINCIE –VLAAMS GEWEST

Jeugdwerkinitiatief	Antwerpen	Limburg	Oost-Vlaanderen	Vlaams-Brabant	West-Vlaanderen	Vlaams Gewest
Chirojeugd Vlaanderen	260	133	170	154	185	902
Scouts en Gidsen Vlaanderen	203	57	116	95	70	541
KSA-KSJ-VKSJ	42	59	73	16	92	282
KLJ	54	44	58	35	80	271
FOS	5	1	19	8	13	46
VNJ	8	-	8	4	8	28
totaal 2013	572	294	444	312	448	2.070
totaal 2010	594	297	459	337	456	2.143
totaal 2007	619	305	461	349	455	2.189

GRAFIEK 4.1 LANDELIJKE JEUGDBEWEGINGEN: AANTAL LOKALE AFDELINGEN – PROCENTUELE VERHOUDING

De evolutie van het aantal lokale particuliere jeugdwerkinitiatieven tussen 1998 en 2014

Pas in 1998 stonden de lokale besturen op eenzelfde lijn wat betreft de perceptie van het lokale jeugdwerk en was er sprake van een betrouwbare registratie. Daarom wordt dat jaar als startpunt beschouwd voor het in kaart brengen van de evolutie van het particulier jeugdwerk. Deze evolutie wordt weergegeven in **TABEL 4.10**.

TABEL 4.10.

Enkele opmerkingen bij **TABEL 4.10**:

- Tot 2007 zijn de aantallen gebaseerd op een respons van 100% (n=308). De cijfers van 2010 en 2014 zijn een extrapolatie op basis van een respons van respectievelijk 281 en 280 gemeenten.
- Tot 2007 werd in het Cijferboek de categorie jeugd-/jongerenbewegingen opgesplitst in twee categorieën. In **TABEL 4.10** worden beide categorieën samengeteld om de vergelijkbaarheid met 2010 en 2014 mogelijk te maken.
- Tot 2001 werden jeugdwerkinitiatieven voor kinderen en jongeren met een beperking nog meegerekend in de categorie jeugd-/jongerenbewegingen.

Met betrekking tot de categorie 'speelpleinwerkingen' moeten volgende opmerkingen in acht genomen worden:

- Tot 2004 was er een sterke achteruitgang van particuliere speelpleinwerkingen, maar daartegenover stond een stijging van het aantal gemeentelijke initiatieven. Tot en met 1999 werden de particuliere en gemeentelijke werkingen opgeteld.
- De gebruikte operationalisering in de Cijferboeken tot en met 2001 wek enigszins af van de operationalisering die de Vlaamse Dienst Speelpleinwerking (VDS) hanteerde voor hun vijfjaarlijkse speelpleinbevraging (Vlaamse Dienst Speelpleinwerking, 2000). Vanaf 2005 lagen beide operationaliseringën dicht bij elkaar.
- Op basis van de bevraging voor het Cijferboek blijkt dat 32% van de speelpleinwerkingen in particuliere handen is. In 2010 lag dit percentage op 37%. Dit betekent een verschuiving naar meer gemeentelijk georganiseerde speelpleinwerkingen.

De evolutie van het aantal particuliere jeugdwerkinitiatieven opgedeeld naar werkvorm, toont aan dat de neerwaartse trend van het aantal jeugd- en jongerenbewegingen zich blijft verderzetten. Sinds de start van de telling in 1998 is het aantal in Vlaanderen met 1.000 gedaald tot een (geëxtrapolerd) aantal van 2.012 jeugd-/jongerenbewegingen in Vlaanderen in 2014. Ook het aantal particuliere speelpleinwerkingen is opnieuw gedaald. Het aantal jeugdhuizen en jeugdclubs daalde eveneens sterk ten aanzien van 2010. Tot dan toe kende de jeugdhuizen en jeugdclubs min of meer een constante evolutie.

TABEL 4.10 EVOLUTIE VAN HET (GEËXTRAPOLEERD) AANTAL LOKALE PARTICULIERE JEUGDWERKINITIATIEVEN OPGEDEELD NAAR WERKVORMEN - VLAAMS GEWEST

Jaar	Jeugd-/jongerenbewegingen	Politieke jongerenbewegingen	Speelpleinwerkingen	Jeugdhuizen, jeugdclubs
1998	3.014	425	-	411
2001	2.867	459	268	436
2004	2.665	437	179	470
2007	2.516	496	188	409
2010	2.231	503	197	410
2014	2.012	486	152	348

Ondersteuning door de gemeente

Door de invoering van het jeugdwerkbeleidsplan in 1995 kwam het stimuleren, ondersteunen en faciliteren van het particulier jeugdwerk – de jeugdwerkinitiatieven – centraal te staan in het gemeentelijk jeugdwerkbeleid. De manieren waarop een gemeentebestuur de lokale jeugdwerkinitiatieven ondersteunt, zijn zeer divers. Wel kunnen drie grote categorieën van ondersteuning genoemd worden:

- **het geven van subsidies:** het gemeentebestuur geeft financiële middelen aan de jeugdwerkinitiatieven. Dit kunnen werkingsmiddelen zijn, maar ook geormerkte middelen voor bijvoorbeeld kampen, vorming of tijdelijke projecten. In een aantal gevallen geven gemeentebesturen ook financiële steun aan individuele jongeren. Dit is bijvoorbeeld het geval bij vormingssubsidies en subsidies voor internationale uitwisseling.
- **het verlenen van materiële steun:** de gemeente biedt logistieke steun aan de jeugdwerkinitiatieven. Ook hier zijn verschillende mogelijkheden, zoals het beheren van een uitleendienst, het ter beschikking stellen van lokalen, hulp bij transport, het ter beschikking stellen van medewerkers bij de organisatie van kampen, etc.
- **het voorzien in begeleiding, advies en informatie:** het gemeentebestuur, en zeker de gespecialiseerde personeelsleden beschikken over heel wat informatie en kennen vaak de bovenlokale ondersteuningsmogelijkheden.

In het Cijferboek wordt vooral aandacht besteed aan de eerste twee vormen van ondersteuning. Het decreet op het gemeentelijk jeugdwerkbeleid van 14 februari 2003 speelt hierin een grote rol. Met dit decreet kregen de gemeentebesturen heel wat impulsen voor deze vormen van ondersteuning.

Binnen dit Cijferboek is onvoldoende ruimte om de kwalitatieve aspecten van deze ondersteuning te bespreken. Reglementen en ondersteuning zijn idealiter het gevolg van een goed aanvoelen en interpreteren van de noden en behoeften en van een goed beheer. In dit Cijferboek wordt een overzicht gegeven van de soorten dienstverlening, maar niet van de interne kwaliteiten, zoals het gelijkheidsbeginsel, de gemeentelijke boekhouding, ed.

FINANCIËLE ONDERSTEUNING

Gemeenten kunnen lokale particuliere jeugdwerkinitiatieven ondersteunen op basis van een convenant. Dit is een overeenkomst tussen de vereniging en het gemeentebestuur waarin de wederzijdse afspraken worden vastgelegd over de (kwantitatieve of kwalitatieve) criteria waar de vereniging zich toe engageert en de ondersteuning die het gemeentebestuur daar tegenover stelt. Indien niet aan deze criteria voldaan wordt, ontvangt de vereniging geen subsidie, ook al is dit een subsidie op naam. Gemeentebestuur en vereniging zijn volwaardige, gelijkwaardige partners, die bij de keuze voor de vorm(en) van ondersteuning maximaal inspelen op de specifieke noden en behoeften van de organisatie. Van de 272 gemeenten die de vraag beantwoordden, sloten 80 in 2014 een convenant af met particuliere jeugdwerkverenigingen (29%). In totaal werden in deze 80 gemeenten 214 convenanten afgesloten met lokale jeugdwerkinitiatieven. Dit soort ondersteuning wordt vooral geboden aan jeugdhuizen (26%), jeugd- en jongerenverenigingen (24%) en speelpleinwerking (10%).

Naast convenanten kunnen gemeenten ook gebruik maken van allerhande subsidies om lokale particuliere jeugdwerkinitiatieven financieel te ondersteunen. In **TABEL 4.11** wordt een overzicht gegeven van de verschillende subsidievormen evenals een evolutie van het aantal gemeenten dat gebruik maakt van deze subsidievorm voor de financiële ondersteuning van het lokale particuliere jeugdwerk. Over de hele lijn is er een daling van het aandeel gemeenten dat gebruik maakt van subsidievormen voor financiële ondersteuning. Wat betreft de structurele werkings-subsidies daalt het percentage gemeenten dat forfaitaire werkingssubsidies geeft aan lokale jeugdverenigingen met bijna de helft tot 31%. Bij de projectmatige subsidies is er een sterke daling van het aandeel gemeenten dat algemene of andere projectmatige subsidies toekent. Met het einde van de beleidsperiode waarin jeugdinfrastructuur als prioriteit naar voren werd geschoven, worden ook de subsidies in dit kader teruggeschroefd.

TABEL 4.11 EVOLUTIE VAN DE FINANCIËLE ONDERSTEUNING VAN LOKALE PARTICULIERE JEUGDWERKINITIATIEVEN, OPGEDEELD NAAR TYPE SUBSIDIE – VLAAMS GEWEST

Soort ondersteuning	2007 (n=299)		2010 (n=271)		2014 (n=289)	
	Aantal	%	Aantal	%	Aantal	%
Structurele werkingssubsidies						
Werkingssubsidies via punten	255	85,3	244	90	241	83,4
Werkingssubsidies forfaitair	128	42,8	152	56,1	91	31,5
Projectmatige subsidies						
Culturele manifestaties	96	32,1	132	48,7	88	30,4
Startende initiatieven	99	33,1	114	42,1	69	23,9
Vernieuwende projecten	-	-	106	39,1	63	21,8
Organisatie fuiven	42	14	74	27,3	73	25,3
Milieuprojecten	55	18,4	73	26,9	44	15,2
Prioriteit jeugdcultuur	-	-	68	25,1	49	17,0
Andere/algemeen	259	86,6	270	99,6	175	60,6
Subsidies i.k.v. prioriteit jeugdwerkinfrastructuur						
Kleine herstellingen, onderhoud, verfraaiing van jeugdlokalen	202	67,6	187	69,0	177	61,2
Subsidies brandveiligheid	-	-	177	65,3	158	54,7
Aankoop/bouw/grote verbouwing jeugdlokalen	174	58,2	176	64,9	153	52,9
Huur-/energietoelage	115	38,5	116	42,8	87	30,1
Andere vormen van subsidies i.k.v. prioriteit jeugdwerkinfrastructuur	55	18,4	89	32,8	49	17,0
Goedkope lening	29	9,7	41	15,1	33	11,4

Soort ondersteuning	2007 (n=299)		2010 (n=271)		2014 (n=289)	
	Aantal	%	Aantal	%	Aantal	%
Subsidies om de toegankelijkheid van het jeugdwerk te verhogen						
Subsidies voor structurele extra inspanningen om kansarmen te laten participeren	65	21,7	89	32,8	61	21,1
Subsidies voor structurele extra inspanningen om andersvaliden te laten participeren	60	20,1	86	31,7	58	20,1
Subsidies voor projecten om de toegankelijkheid voor bijzondere doelgroepen te verhogen	68	22,7	81	29,9	48	16,6
Andere specifieke subsidies						
Subsidie kadervorming	290	97	264	97,4	268	92,7
Kampsubsidie	229	76,6	213	78,6	204	70,6
Vervoerssubsidie	150	50,2	151	55,7	149	51,6
Korting op retributies	76	25,4	71	26,2	84	29,1
Andere vorm van financiële ondersteuning						
Materiaal	-	-	-	-	6	2,1
infrastructuur	-	-	-	-	14	4,8
Ledensubsidies	-	-	-	-	3	1,0
Jubileumvieringen van verenigingen	-	-	-	-	5	1,7
Andere	-	-	35	12,9	34	11,8

MATERIËLE ONDERSTEUNING

Van de 271 Vlaamse gemeenten die antwoordden op de vraag of het lokale particuliere jeugdwerk beroep kan doen op materiële dienstverlening van het gemeentebestuur, gaven slechts 3 gemeenten aan geen materiële ondersteuning te leveren.

TABEL 4.12 geeft een overzicht van verschillende vormen van materiële ondersteuning en de evolutie van de mate waarin gemeenten dit aanbieden aan het lokale particuliere jeugdwerk. In maar liefst 93% van de gemeenten kan het particulier jeugdwerk terecht bij een uitleendienst voor feest- en evenementenmateriaal. Dit was ook in 2007 en 2010 de meest voorkomende vorm van materiële ondersteuning. Daarnaast kunnen lokale jeugdwerkinitiatieven in 69% van de gemeenten gebruik maken van aanplakzuilen en informatiepanelen voor het afficheren van activiteiten, met bescherming tegen overplakking. Dit percentage is licht gedaald ten opzichte van 2007 en 2010 toen respectievelijk 73% en 76% van de gemeenten deze ondersteuning aanboden. Mogelijk is de nood aan aanplakzuilen gedaald door de opkomst van de sociale media of wordt hierin minder geïnvesteerd door het stopzetten van de prioriteit jeugdinformatie.

TABEL 4.12 EVOLUTIE VAN HET AANBOD AAN MATERIËLE ONDERSTEUNING DOOR GEMEENTEN – VLAAMS GEWEST

Soort materiële dienstverlening	2007 (n=297)		2010 (n=274)		2014 (n=268)	
	aantal	%	aantal	%	aantal	%
Uitleendienst - feest en evenementenmateriaal	266	89,6	255	93,1	250	93,3
Aanplakzuiden/informatiepanelen	217	73,1	209	76,3	186	69,4
Uitleendienst - audiovisueel materiaal	207	69,7	199	72,6	184	68,7
Ter beschikking stellen en/of laten controleren van brandpreventie- en bestrijdingsmateriaal	171	57,6	178	65,0	162	60,4
Uitleendienst - veiligheidsmateriaal	194	65,3	164	59,9	156	58,2
Vervoer van materiaal door eigen vrachtwagens	180	60,6	163	59,5	145	54,1
Klusjesdienst kleine klussen	142	47,8	142	51,8	130	48,5
Uitleendienst - sportmateriaal	156	52,5	133	48,5	125	46,6
Structurele samenwerking met de brandweer rond brandpreventie	122	41,1	137	50,0	121	45,1
Uitleendienst - spel- en knutselmateriaal	126	42,4	132	48,2	116	43,3
Drukkerij/kopiedienst	150	50,5	135	49,3	107	39,9
Assistentie bij grootschalige manifestaties	136	45,8	114	41,6	86	32,1
Opvolging veiligheidswetgeving speelterreinen	135	45,5	107	39,1	84	31,3
Klusjesdienst grote werken	72	24,2	65	23,7	59	22,0
Uitleendienst - didactisch materiaal/gespecialiseerde bibliotheek	75	25,3	60	21,9	49	18,3
Uitleendienst - kampeermateriaal	52	17,5	60	21,9	44	16,4
Gebruik maken van informatica en/of internet	41	13,8	29	10,6	34	12,7
Structurele samenwerking met de politie rond diefstalpreventie	25	8,4	22	8,0	31	11,6
Andere	16	5,4	8	2,9	8	3,0

TABEL 4.13 geeft de evolutie weer van enkele vormen van materiële ondersteuning die sinds 1998 geregistreerd worden en waarvoor dus naar tendensen gekeken kan worden. Opmerkelijk is de daling van het ter beschikking stellen van informatica en internet. In 15 jaar tijd is de toegankelijkheid en beschikbaarheid van informatica en internet in die mate veranderd dat de nood aan materiële ondersteuning door het beschikbaar stellen van informatica en internet sterk gedaald is. Ook de ondersteuning door diensten van de drukkerij en kopiedienst van de gemeente is sterk afgenomen sinds 1998. Dit is eveneens een gevolg van de toegankelijkheid van informatica en internet en de daarmee gepaard gaande evolutie in de sociale media. Hierdoor hebben particuliere jeugdwerkinitiatieven minder nood aan gedrukte communicatie. Toch biedt nog 40% van de gemeenten ondersteuning in de vorm van gedrukte publiciteit, wat erop wijst dat nog steeds gebruik wordt gemaakt van papieren communicatie. Op deze manier bereikt het jeugdwerk ook de jongeren die moeilijker toegang hebben tot sociale media.

Wat betreft de uitleendiensten, blijkt vooral feest- en evenementenmateriaal in de lift te zitten. Sinds de eerste registratie in 2001 is het aantal gemeenten met een dergelijke uitleendienst gestegen met 10%. Omgekeerd daalt het aantal gemeenten dat audiovisueel materiaal ter beschikking stelt met 10% tot 69% van alle gemeenten.

TABEL 4.13 EVOLUTIE VAN MATERIËLE ONDERSTEUNING DOOR GEMEENTEN SINDS 1998 – VLAAMS GEWEST

Soort materiële dienstverlening	1998	2001	2004	2007	2010	2014
Uitleendienst - audiovisueel materiaal	78,5	63,3	70,0	69,7	72,6	68,7
Vervoer van materiaal door eigen vrachtwagens	68,0	59,2	47,3	60,6	59,5	54,1
Drukkerij/kopiedienst	57,9	50,2	47,7	50,5	49,3	39,9
Klusjesdienst kleine klussen	42,4	47,8	14,4	47,8	51,8	48,5
Uitleendienst - didactisch materiaal/gespecialiseerde bibliotheek	24,2	22,2	26,8	25,3	21,9	18,3
Gebruik maken van informatica en/of internet	20,9	35,3	24,7	13,8	10,6	12,7
Uitleendienst - feest en evenementenmateriaal	-	81,7	83,5	89,6	93,1	93,3
Uitleendienst - sportmateriaal	-	46,0	53,1	52,5	48,5	46,6
Uitleendienst - kampeermateriaal	-	18,7	18,1	17,5	21,9	16,4

Jeugdwerkindex

Wat is de jeugdwerkindex

De index lokaal jeugdwerk of jeugdwerkindex drukt het aantal lokale jeugdwerkinitiatieven uit per 1.000 jonge inwoners (0 tot en met 24 jaar). Deze index geeft met andere woorden de densiteit van het jeugdwerk weer.

Enkele kanttekeningen bij de jeugdwerkindex:

- De index geeft het aantal initiatieven weer, maar zegt niets over de kwaliteit van deze initiatieven of interne kwantitatieve zaken zoals het aantal deelnemers of begeleiders, het aantal openingsuren per jaar,...

- De index is een ruwe maat, aangezien gemeentelijke en particuliere initiatieven worden samengeteld.
- De index wordt soms verfijnd naar organisator (gemeente versus particulier) of naar werkvorm. Werkvorm is echter enkel mogelijk wanneer er voldoende initiatieven zijn binnen eenzelfde werkvorm.
- De index wordt berekend op het totaal aantal kinderen en jongeren vanaf 0 jaar terwijl – met uitzondering van speelpleinwerk, grabbelpas en sommige kleuterinitiatieven – er niet gerekruteerd wordt beneden de 6 jaar. Bovendien richten niet alle initiatieven zich op de volledige doelgroep van 0 tot en met 24 jaar.
- Door het fusioneren van jeugdwerkinitiatieven kan de index dalen, zonder dat de effectieve werking daalt.

Ondanks deze kanttekeningen is de jeugdwerkindex een belangrijk instrument voor het Vlaams jeugdbeleid. Het meten van het aantal initiatieven laat toe een evolutie te schetsen en hypothesen te formuleren.

Hoe de jeugdwerkindex gebruiken en toepassen

BEREKENEN VAN DE JEUGDWERKINDEX

FORMULE:

$$\frac{\text{Aantal jeugdwerkinitiatieven}}{\text{Aantal inwoners van 0 t.e.m. 24 jaar}} \times 1.000$$

In dit Cijferboek worden verschillende jeugdwerkindexen berekend:

- **De algemene Vlaamse jeugdwerkindex** op basis van alle lokale jeugdwerkinitiatieven (gemeentelijk en particulier) en het totaal aantal inwoners van 0 t.e.m. 24 jaar.
- **De jeugdwerkindex voor het particulier lokaal jeugdwerk** enkel op basis van de particuliere jeugdwerkinitiatieven. Deze particuliere jeugdwerkindex wordt verder verfijnd naar grondgebied (provincie en inwonersklassen) en naar jeugdwerksoorten.
- **De jeugdwerkindex voor het gemeentelijk lokaal jeugdwerk** enkel op basis van de gemeentelijke jeugdwerkinitiatieven. Deze gemeentelijke jeugdwerkindex wordt verder verfijnd naar grondgebied (provincie en inwonersklassen) en naar jeugdwerksoorten.

BEREKENEN VAN DE JEUGDWERKINDEX OP GEMEENTELIJK NIVEAU

Aan de hand van bovenstaande formule kan elke gemeente zijn eigen jeugdwerkindex berekenen. Het kan voor de gemeente interessant zijn de eigen jeugdwerkindex te vergelijken met de Vlaamse jeugdwerkindex of de index op basis van inwonersklassen of provincie.

Een voorbeeld uit de fictieve gemeente 'Jeugdegem':

Jeugdegem telt 5.000 inwoners van 0 t.e.m. 24 jaar en er zijn 13 jeugdwerkinitiatieven (12 particuliere initiatieven en 1 gemeentelijk initiatief)

- Formule algemene jeugdwerkindex: $(13/5.000) \times 1.000 = 2,60$
- Formule particuliere jeugdwerkindex $(12/5.000) \times 1.000 = 2,40$
- Interpretatie: In Jeugdegem zijn er 2,6 jeugdwerkinitiatieven per 1.000 jonge inwoners.

Vergelijking met andere jeugdwerkindexen:

- **Met de Vlaamse jeugdwerkindex: 3,73:** Dit betekent dat Jeugdegem met een index van 2,60 onder het Vlaamse gemiddelde blijft. Er zijn in Jeugdegem minder jeugdwerkinitiatieven per 1.000 jonge inwoners dan het gemiddelde voor Vlaanderen.
- **Met de particuliere jeugdwerkindex voor inwonerscategorie 20.001 – 30.000 inwoners: 2,82:** Opnieuw scoort Jeugdegem met een particuliere jeugdwerkindex van 2,40 onder het gemiddelde van alle gemeenten uit de inwonersklasse 20.001 – 30.000 inwoners.
- **Met de provinciale particuliere jeugdwerkindex van Antwerpen: 3,08:** Jeugdegem scoort opnieuw onder het gemiddelde van alle gemeenten van de provincie Antwerpen.

Op basis van de jeugdwerkindex zou gezegd kunnen worden dat Jeugdegem als gemeente slecht scoort wat betreft het aanbod aan jeugdwerkinitiatieven. Maar dit is te kort door de bocht. De jeugdwerkindex zegt namelijk niets over de kwaliteit van de jeugdwerkinitiatieven in de gemeente, noch over het bereik. Het is mogelijk dat het kleiner aanbod aan jeugdwerkinitiatieven een groter aantal kinderen bereikt in de gemeente dan het geval is in een gemeente met een jeugdwerkindex hoger dan het Vlaamse gemiddelde.

De jeugdwerkindex toegepast

DE JEUGDWERKINDEX VOOR HET VLAAMS GEWEST

Voor het berekenen van de algemene jeugdwerkindex worden particuliere en gemeentelijke initiatieven bij elkaar opgeteld. In de algemene jeugdwerkindex is de initiatiefnemer niet van belang. Deze index geeft enkel de beschikbaarheid weer. Daarnaast wordt ook de particuliere jeugdwerkindex en de gemeentelijke jeugdwerkindex berekend. Deze indexen geven de beschikbaarheid per initiatiefnemer weer. De drie indexen van het Vlaams Gewest zijn gebaseerd op de respons van 281 gemeenten. In **TABEL 4.14** wordt het aantal jeugdwerkinitiatieven en het aantal jonge inwoners weergegeven waarop de indexen berekend werden. Voor het Vlaams Gewest bedraagt de algemene jeugdwerkindex 3,73. Dit betekent dat er voor elke 1.000 inwoners van 0 t.e.m. 24 jaar 3,73 jeugdwerkinitiatieven zijn in Vlaanderen, ongeacht de initiatiefnemer. Voor het particuliere jeugdwerk ligt de index op 2,92. Wat betreft de gemeentelijke initiatieven zijn er gemiddeld 0,8 per 1.000 jonge inwoners in Vlaanderen.

TABEL 4.14 BEREKENING VAN DE JEUGDWERKINDEX - VLAAMS GEWEST

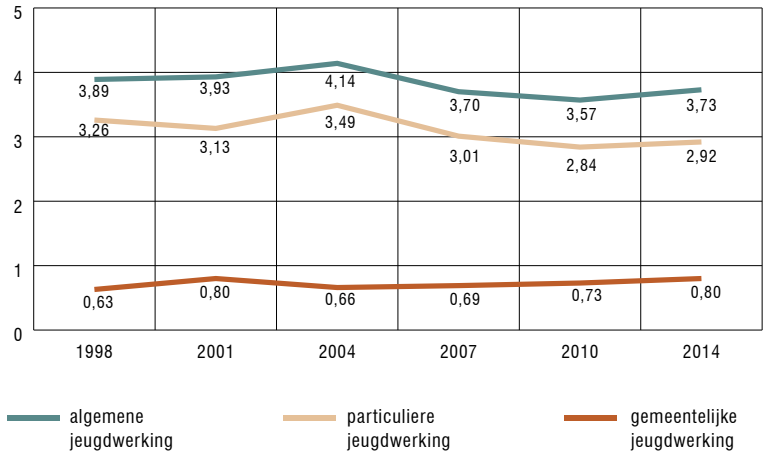
	Algemeen jeugdwerk	particuliere jeugdwerk	gemeentelijke jeugdwerk
Aantal jeugdwerkinitiatieven	5.635	4.421	1.214
Aantal inwoners 0 tem 24 jaar*	1.511.833	1.511.833	1.511.833
Index	3,73	2,92	0,80

* berekend op 281 gemeenten (=n)

GRAFIEK 4.2 geeft de evolutie weer van de jeugdwerkindexen in Vlaanderen. Het jeugdwerk kende zijn hoogtepunt in 2004, toen er gemiddeld 4,14 jeugdwerkinitiatieven waren per 1.000 inwoners van 0 t.e.m. 24 jaar. Daarna daalde de index, maar sinds 2014 kan opnieuw een lichte stijging vastgesteld worden. Opgedeeld naar initiatiefnemer, kent het particulier jeugdwerk eenzelfde verloop. Het gemeentelijk jeugdwerk daarentegen bleef de voorbije 15 jaar schommelen tussen 0,6 en 0,8 initiatieven per 1.000 jonge inwoners.

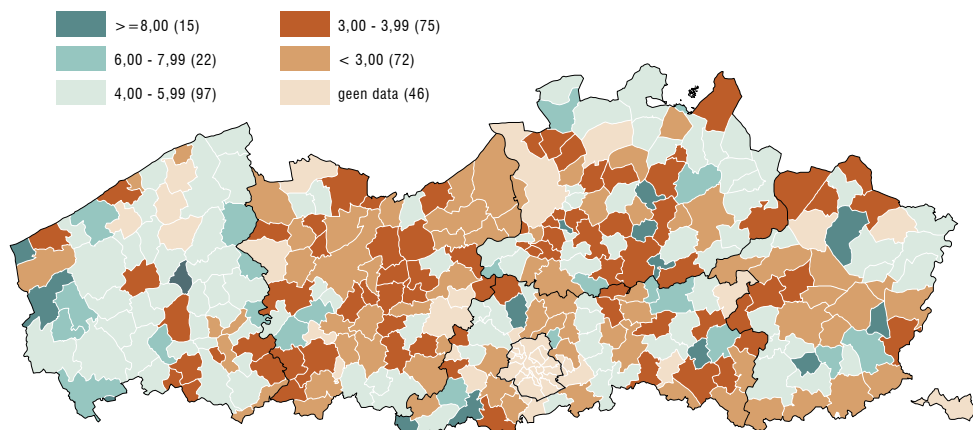
De evolutie van de jeugdwerkindex geeft enkel een indicatie van het aantal initiatieven, maar zegt niets over het bereik. Een daling van de index wil dus niet zeggen dat minder kinderen en jongeren lid zijn van een jeugdwerkinitiatief.

GRAFIEK 4.2 EVOLUTIE VAN DE JEUGDWERKINDEX - VLAAMS GEWEST

FIGUUR 4.4 geeft de algemene jeugdwerindex weer per gemeente in het Vlaams Gewest. Opvallend is het groot aantal gemeenten in West-Vlaanderen met een algemene jeugdwerindex groter dan 4.

FIGUUR 4.4 KAART VAN DE ALGEMENE JEUGDWERINDEX - VLAAMS GEWEST

JEUGDWERINDEX VAN JEUGDWERKVORMEN

In **TABEL 4.15** wordt voor de meest voorkomende jeugdwerkvormen een evolutie gegeven van de jeugdwerindex, opgedeeld naar initiatiefnemer. Hieruit blijkt dat de index van de jeugd- en jongerenbewegingen daalt. Waren er in 2007 nog 1,47 jeugdbewegingen per 1.000 inwoners van 0 tot 24 jaar, dan is dit aantal in 2014 gedaald tot 1,21. Omgekeerd is de index voor amateuristische kunstbeoefening en jeugd(muziek)ateliers in die periode toegenomen van 0,25 naar 0,39 per 1.000 jonge inwoners. De stijging van deze index is vooral toe te schrijven aan een stijging binnen het particulier aanbod. Mogelijk kan dit verklaard worden door de prioriteit jeugdcultuur tijdens de periode 2011-2013. De index van de andere jeugdwerkvormen blijven vrijwel constant over de periode van 2007 tot 2014.

TABEL 4.15 EVOLUTIE VAN DE JEUGDWERKINDEX VOOR DE MEEST VOORKOMENDE JEUGDWERKVORMEN – VLAAMS GEWEST

Jeugdwerksoort	Jaartal	Particuliere jeugdwerkindex	Gemeentelijke jeugdwerkindex	Algemene jeugdwerkindex
Jeugd-/jongerenbeweging	2007	1,47	0,00	1,47
	2010	1,25	0,00	1,25
	2014	1,21	0,00	1,21
Speelpleinwerking	2007	0,11	0,16	0,27
	2010	0,11	0,17	0,28
	2014	0,09	0,19	0,28
Politieke jongerenbeweging	2007	0,29	0,00	0,29
	2010	0,28	0,00	0,28
	2014	0,29	0,00	0,29
Jeugdhuis, jeugdclub	2007	0,24	0,05	0,29
	2010	0,23	0,04	0,27
	2014	0,21	0,05	0,26
Amateuristische kunstbeoefening/ jeugd(muziek)ateliers	2007	0,23	0,02	0,25
	2010	0,17	0,04	0,21
	2014	0,34	0,05	0,39
Grabbelpas	2007	0,00	0,09	0,09
	2010	0,00	0,11	0,11
	2014	0,00	0,10	0,10

DE PARTICULIERE JEUGDWERKINDEX

Voor het Vlaams Gewest bedraagt de particuliere jeugdwerkindex 2,92. Dit betekent dat er gemiddeld 2,92 particuliere jeugdwerkinitiatieven zijn per 1.000 jonge inwoners in Vlaanderen.

In **TABEL 4.16** wordt de evolutie weergegeven van de particuliere jeugdwerkindex per inwonersklasse. Voor 2014 werd de klasse '>200.000 inwoners' buiten beschouwing gelaten, omdat van Antwerpen de gegevens over particulier jeugdwerk ontbreken. Dit zou betekenen dat deze klasse enkel gebaseerd is op de situatie in Gent.

De particuliere jeugdwerkindex is omgekeerd evenredig met de grootte van de gemeenten. Hoe kleiner de gemeente, hoe groter de index. In 2007 lag enkel de gemiddelde index van de gemeenten met minder dan 10.000 inwoner hoger dan de index van het Vlaams Gewest (respectievelijk 3,49 en 3,01). Voor 2010 en 2014 is de gemiddelde index van alle gemeenten met minder dan 20.000 inwoners boven de gemiddelde index van het Vlaams Gewest gestegen. Opvallend is dat ook de gemeenten met 50.001 tot 200.000 sinds 2010 meer particuliere jeugdwerkinitiatieven tellen per 1.000 jonge inwoners dan het Vlaams gemiddelde.

**TABEL 4.16 EVOLUTIE VAN DE PARTICULIERE JEUGDWERKINDEX PER INWONERS-
KLASSE – VLAAMS GEWEST**

Inwonerscategorie	Particuliere jeugdwerkindex			Verschil met particuliere jeugdwerkindex Vlaams Gewest		
	2007	2010	2014	2007	2010	2014
< 10.000	3,49	3,21	3,63	0,48	0,37	0,70
10.000 - 15.000	2,19	2,87	3,04	-0,82	0,03	0,11
15.001 - 20.000	2,48	2,98	3,16	-0,53	0,14	0,24
20.001 - 30.000	2,16	2,52	2,82	-0,85	-0,32	-0,11
30.001 - 50.000	2,11	2,67	2,76	-0,90	-0,17	-0,17
50.001 - 200.000	2,98	3,2	3,05	-0,03	0,36	0,13
> 200.000	3,09	2,65	-	0,08	-0,19	-
Vlaams Gewest	3,01	2,84	2,92			

In **TABEL 4.17** wordt de jeugdwerkindex weergegeven voor de meest voorkomende particuliere jeugdwerkinitiatieven, opgedeeld naar inwonersklasse. In de kleinere gemeenten, tot maximum 20.000 inwoners ligt het aantal particuliere jeugdbewegingen per 1.000 inwoners jonger dan 25 jaar hoger dan het gemiddelde voor gans Vlaanderen. Dit geldt eveneens – maar minder uitgesproken – voor politieke jongerenbewegingen, jeugdhuizen en initiatieven rond amateuristische kunstbeoefening. Omgekeerd ligt het gemiddeld aantal studentenverenigingen per 1.000 jonge inwoners hoger in de grotere gemeenten. Dit is logisch gezien studentenverenigingen verbonden zijn aan hoger onderwijs en deze vaker gevestigd zijn in de grotere gemeenten en steden.

TABEL 4.17 JEUGDWERKINDEX VOOR DE MEEST VOORKOMENDE PARTICULIERE JEUGDWERKINITIATIEVEN PER INWONERSKLASSE – VLAAMS GEWEST

Inwonerscategorie	Jeugd-/jongeren-beweging	Politieke jongeren-beweging	Jeugdhuis/jeugdclub	Studenten-vereniging	Amateuristische kunst-beoefening
<10.000	1,51	0,35	0,33	0,03	0,43
10.000-15.000	1,39	0,31	0,25	0,03	0,41
15.001-20.000	1,29	0,31	0,23	0,03	0,37
20.001-30.000	1,16	0,36	0,19	0,02	0,40
30.001-50.000	1,07	0,32	0,17	0,06	0,29
50.001-200.000	1,06	0,18	0,20	0,06	0,29
Vlaams Gewest	1,21	0,29	0,21	0,04	0,34

In **TABEL 4.18** wordt de evolutie van de particuliere jeugdwerkindex weer-gegeven per provincie. Zoals eerder ook al uit **FIGUUR 4.4** bleek, ligt de gemiddelde particuliere jeugdwerkindex in West-Vlaanderen opvallend hoger dan in de andere provincies en dan de Vlaamse particuliere jeugdwerkindex. Dit was ook zo in 2007 en 2010.

TABEL 4.18 EVOLUTIE VAN DE PARTICULIERE JEUGDWERKINDEX OPGEDEELD NAAR PROVINCIE – VLAAMS GEWEST

Provinci	Particuliere jeugdwerkindex			Verschil met particuliere jeugdwerkindex Vlaams Gewest		
	2007	2010	2014	2007	2010	2014
Antwerpen	2,89	2,71	3,08	-0,12	-0,13	0,15
Limburg	3,28	2,79	2,99	0,27	-0,05	0,07
Oost-Vlaanderen	2,96	2,63	2,30	-0,05	-0,21	-0,63
Vlaams-Brabant	2,71	2,75	2,73	-0,30	-0,09	-0,19
West-Vlaanderen	3,32	3,45	3,65	0,31	0,61	0,72
Vlaams Gewest	3,01	2,84	2,92			

Opgedeeld naar vormen van jeugdwerk, kan vastgesteld worden dat vooral het gemiddeld aantal jeugdbewegingen en particuliere initiatieven voor amateuristische kunstbeoefening per 1.000 inwoners jonger dan 25 jaar hoger ligt in West-Vlaanderen dan in de andere provincies (**TABEL 4.19**).

TABEL 4.19 JEUGDWERKINDEX VAN DE MEEST VOORKOMENDE PARTICULIERE JEUGDWERKVORMEN, OPGEDEELD NAAR PROVINCIE – VLAAMS GEWEST

Provincie	Jeugd-/jongeren-beweging	Politieke jongeren-beweging	Jeugdhuis/jeugdclub	Studenten-vereniging	Amateuristische kunst-beoefening
Antwerpen	1,26	0,32	0,21	0,06	0,39
Limburg	1,22	0,29	0,23	0,01	0,27
Oost-Vlaanderen	1,09	0,27	0,14	0,02	0,25
Vlaams-Brabant	1,05	0,28	0,25	0,01	0,38
West-Vlaanderen	1,44	0,30	0,24	0,07	0,43
Vlaams Gewest	1,21	0,29	0,21	0,04	0,34

Jeugdwerkinfrastructuur

Voor de beleidsperiode 2005-2007 konden gemeenten in het hoofdstuk jeugdwerkbeleid van het jeugdbeleidsplan intekenen op de prioriteit 'jeugdruimte'. Dit hield in dat ze extra middelen konden krijgen als ze bereid waren extra inspanningen te leveren op het vlak van jeugdwerkinfrastructuur en/of jeugdruimte in de gemeente. Jeugdwerkinfrastructuur is infrastructuur – gemeentelijk en particulier – die ten dienste staat van het lokaal jeugdwerk. Onder jeugdruimte worden alle publieke ruimten verstaan die direct of indirect ten dienste staan van kinderen en jongeren in de gemeente. Het omvat het skatepark, de fuifzaal en het gemeentelijk speelpleintje, maar ook de straat, het dorpsplein, de fietspaden,... Voor de beleidsperiode 2008-2010 werd de prioriteit gedeeltelijk hernomen, hetzij dat jeugdruimte in brede zin werd beperkt tot 'jeugdwerkinfrastructuur'. Voor de beleidsperiode 2011-2013 werd binnen het jeugdwerkbeleid gekozen voor de beleidsprioriteit 'brandveiligheid'.

TABEL 4.20 geeft een overzicht van de thema's die de Vlaamse overheid naar voren heeft geschoven als aspecten waaraan de gemeenten konden werken in het kader van de prioriteit 'jeugdruimte' en 'jeugdwerkinfrastructuur'. **TABEL 4.21** geeft een overzicht van mogelijke acties in het kader van brandveiligheid.

Uit **TABEL 4.20** blijkt dat het aantal gemeenten dat acties onderneemt in het kader van jeugdinfrastructuur daalt wanneer dit niet meer tot de beleidsprioriteiten behoort. In 2007 en 2010 ondernam meer dan 90% van de gemeenten initiatieven in het belang van jeugdinfrastructuur van de gemeente, in 2014 is dit gedaald tot 67%.

Voor de gemeenten die wel acties ondernemen rond jeugdwerkinfrastructuur, blijft veiligheid het belangrijkste thema, gevolgd door hygiëne en sanitair.

TABEL 4.20 EVOLUTIE VAN DE ACTIES IN HET KADER VAN DE BELEIDSPRIORITEIT JEUGDINFRASTRUCTUUR – VLAAMS GEWEST

Thema	2007 (n=305)		2010 (n=274)		2014 (n=183)	
	aantal	%	aantal	%	aantal	%
Geen acties	26	8,5	21	7,7	88	32,5
Wel acties	279	91,5	253	92,7	183	67,5
Veiligheid	234	83,9	213	84,2	136	74,3
Hygiëne en sanitair	129	46,2	101	39,9	68	37,2
Inrichting van de directe omgeving	128	45,9	105	41,5	62	33,9
Beschikbaarheid	145	52,0	100	39,5	61	33,3
Duurzaamheid	94	33,7	95	37,5	53	29,0
Inbraak- en vandalismpreventie	95	34,1	82	32,4	43	23,5
Toegankelijkheid	-	-	75	29,6	43	23,5
Geluidsisolatie	65	23,3	41	16,2	34	18,6
Ruimtelijke vestiging	86	30,8	58	22,9	31	16,9
Andere	41	14,7	15	5,9	4	2,2

Voor de beleidsperiode 2011-2013 werd brandveiligheid als prioriteit naar voren geschoven door de Vlaamse overheid. In 2010 werd bij de gemeenten gepeild naar geplande acties rond deze prioriteit, opgenomen in het beleidsplan 2011-2013. De bevraging van 2014 peilt naar de acties die in 2014 ondernomen werden in het kader van brandveiligheid. Het betreft dus een verderzetting van acties rond brandveiligheid na de beleidsperiode waarin dit een prioriteit was.

Het aandeel gemeenten dat acties plande en het aandeel gemeenten dat (nog steeds) acties uitvoert in het kader van brandveiligheid is sterk gelijklopend. Meer dan 90% van de gemeenten zet hierop in binnen zijn jeugdwerkbeleid. Daarbij zijn aanschaf en controle van brandblusapparaten en controle door de brandweer de meest voorkomende acties. In 2010 plande respectievelijk 77% en 81% van de gemeenten deze acties, in 2014 zorgde nog 48% van de gemeenten voor aanschaf en controle van brandblusapparaten en voerde 46% van de gemeenten controles uit door de brandweer (TABEL 4.21).

TABEL 4.21 GEPLANDE EN UITGEVOERDE ACTIES ROND BRANDVEILIGHEID - VLAAMS GEWEST

Thema	Geplande acties 2010		Uitgevoerde acties 2014	
	aantal	%	aantal	%
Geen acties	21	7,7	13	4,5
Wel acties	253	92,7	274	95,5
Aanschaf en controle brandblusapparaten	195	77,1	131	47,8
Controle door brandweer	205	81,0	126	46,0
Aanschaf en controle rookmelders	131	51,8	89	32,5
Sensibiliseringscampagne	129	51,0	74	27,0
Evacuatieoefeningen	80	31,6	29	10,6

Jeugdwerkbeleid in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest

Omwille van een te beperkte respons op de vragenlijst, zijn de gegevens van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest die voor deze paragraaf gebruikt worden, afkomstig van de Vlaamse Gemeenschapscommissie.

De negentien Brusselse gemeenten behoren niet tot het Vlaams Gewest. Wel strekt de bevoegdheid van de Vlaamse Gemeenschap zich uit tot de Nederlandstalige instellingen (en hun publiek) in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest. Het aantal inwoners in deze gemeenten varieert van 20.000 tot 160.000.

Omdat het niet mogelijk is het aantal Nederlandstalige inwoners van dit gewest te bepalen, werd bij regeerakkoord de 'Brusselnorm' (30% van de bevolking) vastgelegd als hulpmiddel om beleidsmaatregelen die verband houden met bevolkingsgroepen zoals 'bevolking van gemeente of provincie' ook voor de gemeenschapsmateries in Brussel toe te passen.

De negentien tweetalige gemeenten voeren een jeugdbeleid waarvan de Nederlandstalige jongeren de doelgroep zijn. Veel gemeenten subsidiëren de Nederlandstalige jeugdverenigingen of werken met een dito jeugdraad. Sommige Nederlandstalige jeugdwerkinitiatieven maken gebruik van gemeentelijke infrastructuur, vaak krijgen ze ook materiële of logistieke ondersteuning. Bepaalde gemeenten organiseren zelf jeugdwerkinitiatieven, zoals Nederlandstalige speelpleinwerking of een atelieraanbod.

Naast de negentien tweetalige gemeenten bestaat in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest de Vlaamse Gemeenschapscommissie (VGC), die het jeugdbeleid ter harte neemt en aanvullend of plaatsvervangend initiatieven neemt waar de andere

overheden dat niet doen. De VGC heeft echter geen juridische zeggingskracht over de gemeentebesturen. De VGC werkt lokaal, maar ook bovenlokaal, voor initiatieven die het hele gewest als werkterrein hebben.

Voor de beleidsmatige benadering van het jeugdbeleid van de VGC wordt eveneens de Brusselnorm gehanteerd. De 30%-afpraak wordt toegepast op de reële cijfers van inwoners jonger dan 25 jaar.

De VGC ondersteunt zowel particuliere als gemeentelijke jeugdwerkinitiatieven en is zelf ook initiatiefnemer. **TABEL 4.22** geeft per jeugdwerkvorm het aantal door de VGC erkende en ondersteunde initiatieven weer. De indeling naar gemeente geeft de territoriale spreiding weer, maar doet geen uitspraak over de relatie die het gemeentebestuur al dan niet heeft met de initiatieven. Een belangrijk aantal organisaties heeft een aanbod dat ruimer is dan enkele gemeenten.

TABEL 4.22 AANBOD JEUGDWERKINITIATIEVEN PER GEMEENTE – BRUSSELS HOOFDSTEDELIJK GEWEST

Jeugdwerkinitiatief	Anderlecht	Brussel	Elsene	Ettelbeek	Evere	Ganshoren	Jette	Koekelberg	Oudergem	Schaarbeek	Sint-Agatha-Berchem	Sint-Gillis	Sint-Jans-Molenbeek	Sint-Joost-ten-Noode	Sint-Lambrechts-Woluwe	Sint-Pieters-Woluwe	Ukkel	Vorst	Watermaal-Bosvoorde	Totaal	
Amateuristische kunstbeoefening		5		1			3	1				1	2	1							14
Jeugd-/jongerenbeweging	3	8			1	2		1	1	1	2		2		1	4	2	1			29
Jeugdatelier	1		1		1		1			2		1							1		8
Jeugdhuis/jeugdclub		2				2	1		1	5	2		1	2	1		1				18
Jeugdmuziekatelier		1			2					4			2	1							10
Jeugdvakanties	2																				2
WMKJ	1	5		1						1			2								10
Kinderen met functiebeperking		1		1		2							1	1		1					7
Speelpleinwerking	7	7	2	2	2	1	3	2	1	5	4	2	4	3	2	3		1	1		52
Andere	4	6		3	1		1		1	2		2	5		1	3	1	1			31
Totaal	18	35	3	8	7	7	9	4	4	20	8	6	19	8	5	11	4	3	2	181	

Bron: VGC

TABEL 4.23 geeft de evolutie weer van het aanbod aan jeugdwerkvormen in de gemeenten van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest. Het aanbod in de gemeenten is met gemiddeld 1,5 initiatieven gestegen ten opzichte van 2010. Wel is er een verschuiving binnen de jeugdwerkvormen. Het gemiddeld aantal speelpleinen is sterk toegenomen van 0,8 tot 2,7. Omgekeerd is er een daling in het aanbod aan jeugd- en jongerenbewegingen en initiatieven m.b.t. jeugdvakanties.

TABEL 4.23 EVOLUTIE VAN HET AANBOD VAN JEUGDWERKINITIATIEVEN IN GEMEENTEN – BRUSSELS HOOFDSTEDELIJK GEWEST

Jeugdwerkinitiatieven	2010 (n=19)		2014 (n=19)	
	aantal	gemiddelde	aantal	gemiddelde
Speelpleinwerking	16	0,8	52	2,7
Jeugd-/jongerenbeweging	52	2,7	29	1,5
Jeugdhuis/jeugdclub	21	1,1	18	0,9
Amateuristische kunstbeoefening	4	0,2	14	0,7
Jeugdmuziekatelier	2	0,1	10	0,5
WMKJ	10	0,5	10	0,5
Jeugdatelier	10	0,5	8	0,4
Kinderen met functiebeperking	-	-	7	0,4
Jeugdvakanties	22	1,2	2	0,1
Andere	13	0,7	31	1,6
Totaal	150	7,9	181	9,5

JEUGDWERKINDEX VOOR HET BRUSSELS HOOFDSTEDELIJK GEWEST

Op 1 januari 2014 telde het Brussels Hoofdstedelijk Gewest 366.947 inwoners jonger dan 25 jaar. Dit betekent op basis van de Brusselnorm een schatting van 110.084 Nederlandstalige inwoners van 0 t.e.m. 24 jaar.

De jeugdwerkindex voor het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, gebaseerd op het inwonersaantal volgens de Brusselnorm en het aantal initiatieven volgens de telling van de VGC bedraagt 1,64. In 2010 was dit 1,47. Het aantal initiatieven per 1.000 inwoners jonger dan 25 jaar is dus licht gestegen.

Deze jeugdwerkindex van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest kan evenwel niet zomaar vergeleken worden met de jeugdwerkindex van het Vlaams Gewest. Het aantal initiatieven voor de berekening werd bepaald op basis van de cijfers van de VGC. Een aantal jeugdwerkvormen die in het Cijferboek voor het Vlaams Gewest worden aangegeven, behoren in de VGC echter niet tot de bevoegdheden van het jeugdbeleid. Studentenverenigingen, politieke jongerenbewegingen, levensbeschouwelijke en allochtone zelforganisaties ed. bestaan in de Brusselse gemeenten wel voor de Nederlandstalige jeugd, maar hebben geen rechtstreekse relatie met het VGC-jeugdbeleid. Ook initiatieven voor kinderen en jongeren die als onderdeel van de sportsector, de kunsten of het sociaal-cultureel werk voor volwassenen aangeboden worden, komen niet in de lijst voor. Daarnaast bestaat er een (tweetalig) aanbod van gemeenten en andere overheden en instanties waar ook Nederlandstalige kinderen en jongeren gebruik van maken en die evenmin in deze berekening werden opgenomen.

Samengevat

Publieke jeugdwerkinitiatieven in het Vlaams Gewest

- Gemeentelijke jeugdwerkindex 2014: 0,8
- In 8 op 10 Vlaamse gemeenten organiseert het gemeentebestuur speelpleinwerking. De organisatie van speelpleinwerking verschuift naar gemeentelijk i.p.v. particulier initiatief
- Daling van de organisatie van grabbelpas en SWAP door gemeenten
- Stijging van het aantal publieke initiatieven voor kleuters
- Zeven op tien gemeenten in het Vlaams Gewest bieden geen gemeentelijke doelgroepspecifieke jeugdwerkinitiatieven aan
- Buitenspeeldag blijft het meest populaire gemeentelijk jeugdwerkproject

Particuliere jeugdwerkinitiatieven in het Vlaams Gewest

- Particuliere jeugdwerkindex 2014: 2,92
- Gemiddeld 16 particuliere initiatieven per gemeente
- Aanhoudende daling van het aantal jeugd- en jongerenbewegingen

Ondersteuning particulier jeugdwerk

- Daling van het percentage Vlaamse gemeenten dat gebruik maakt van subsidievormen voor financiële ondersteuning. Helft minder gemeenten geeft forfaitaire werkingssubsidies
- Vrijwel alle Vlaamse gemeenten geven materiële ondersteuning. De vorm van ondersteuning verandert door betere toegankelijkheid tot het internet en sociale media

Jeugdwerkindex in het Vlaams Gewest

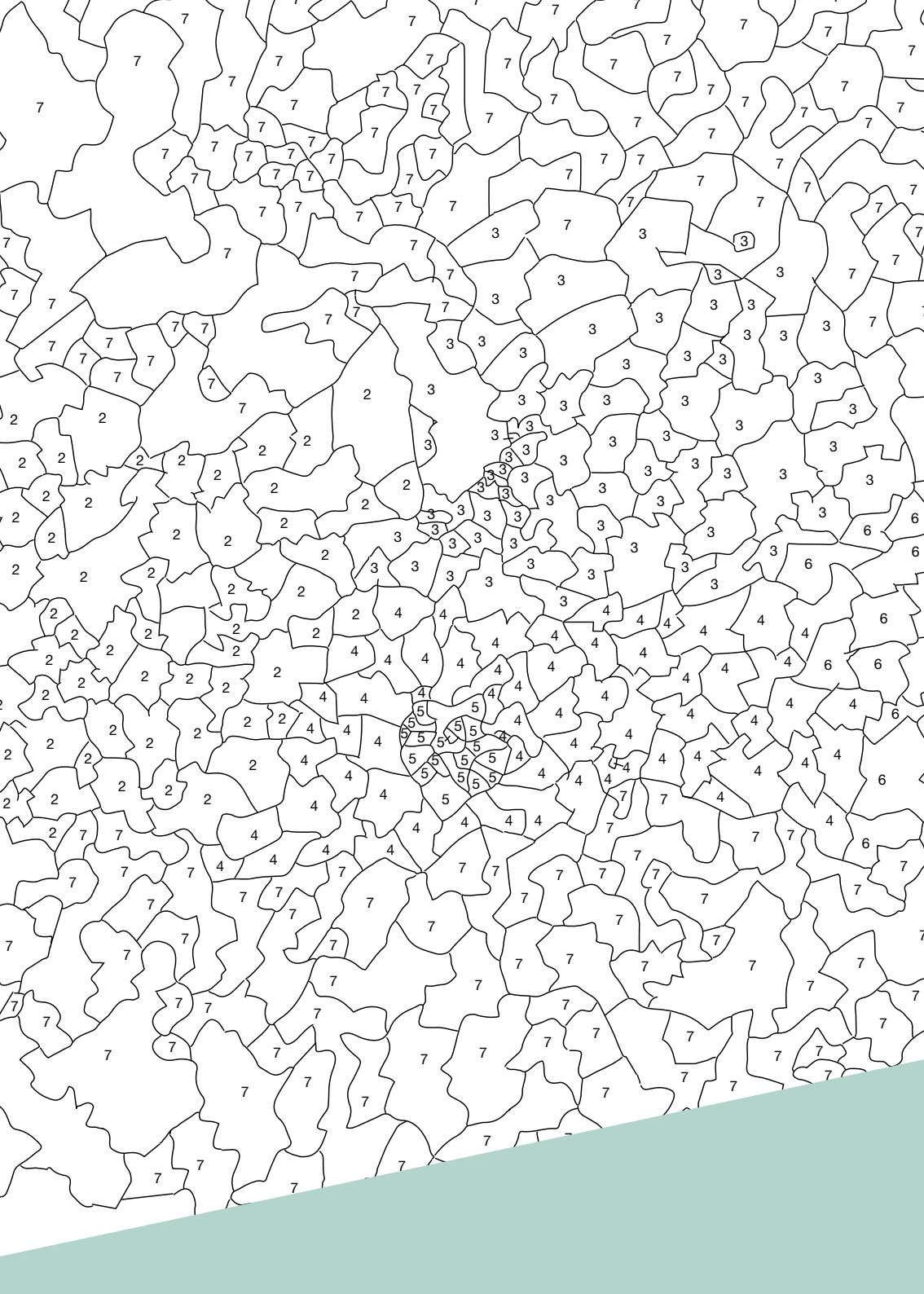
- Vlaamse jeugdwerkindex: 3,73
- Daling van de index van de jeugd- en jongerenbewegingen in Vlaanderen tot 1,21. Hoe kleiner de gemeente, hoe groter de index

Jeugdwerkinfrastructuur

- Daling van het aantal Vlaamse gemeenten dat acties onderneemt in het kader van jeugdinfrastructuur doordat dit niet meer tot de beleidsprioriteiten behoort
- Meer dan 90% van Vlaamse gemeenten investeert in brandveiligheid binnen het jeugdwerkbeleid

Jeugdwerkinitiatieven in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest

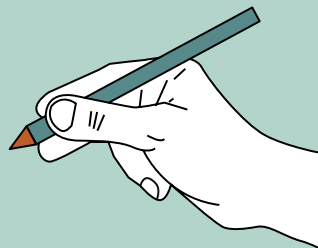
- Brusselse jeugdwerkindex 2014 (op basis van gegevens VGC): 1,64
- Stijging van het gemiddeld aantal initiatieven erkend door VGC tot 1,5 per gemeente
- Toename van het aantal speelpleinen, daling van het aantal jeugd- en jongerenbewegingen

5 Gemeentelijk jeugdbeleid

In dit laatste hoofdstuk worden de voorzieningen en inspanningen in kaart gebracht met betrekking tot jeugdruimte. Ook komt de communicatie van de gemeenten naar kinderen en jongeren aan bod. Tot slot wordt de samenwerking van de jeugddienst met andere diensten bekeken, met het oog op een geïntegreerd beleid.

Kleur alle gemeenten met het nummer 5 in de kleur oranje.

Jeugdruimte

Gemeentelijk jeugdcentrum of polyvalent centrum

Een **gemeentelijk jeugdcentrum** is een accommodatie in eigendom of exclusieve exploitatie van het gemeentebestuur dat specifiek ter beschikking gesteld wordt van het gemeentelijk jeugdbeleid. In deze accommodatie wordt minimaal een aanbod van gemeentelijke dienstverlening (de jeugddienst), ontmoeting/opvang en vrijetijdsprogrammatie voorzien. Het beheer van de accommodatie gebeurt in samenspraak met de gebruikers en betrokkenen.

Een **polyvalent centrum** met expliciete jeugdfuncties is een accommodatie in eigendom of exclusieve exploitatie van het gemeentebestuur, die niet specifiek voor het jeugdbeleid ter beschikking wordt gesteld, maar waar wel onderdak wordt geboden aan één of meerdere expliciete jeugdfuncties.

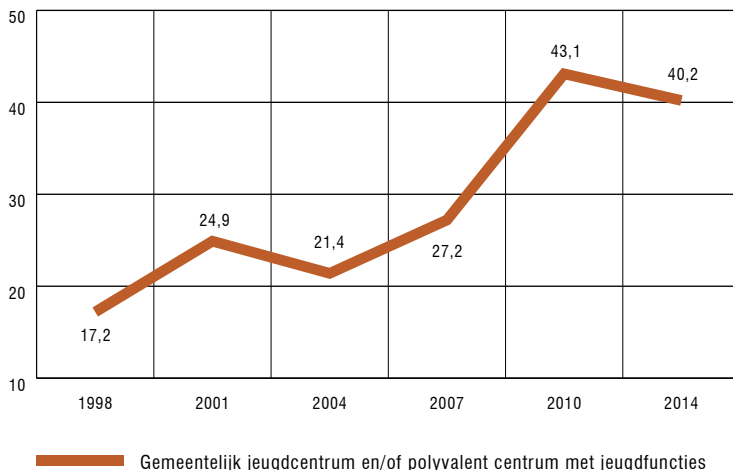
Van de 271 gemeenten die de vraag beantwoordden, gaven 109 aan over een jeugdcentrum of polyvalent centrum met jeugdfuncties te beschikken (40%). Nog eens 22 gemeenten stellen nu nog geen dergelijk centrum ter beschikking van het jeugdbeleid, maar hebben hiertoe wel plannen in de (nabije) toekomst.

TABEL 5.1 GEMEENTELIJK JEUGDCENTRUM OF POLYVALENT CENTRUM MET JEUGDFUNCTIES – VLAAMS GEWEST

	aantal	%
Gemeentelijk jeugdcentrum en polyvalent centrum met jeugdfuncties	12	4,4
Gemeentelijk jeugdcentrum	59	21,8
Polyvalent centrum met jeugdfuncties	38	14,0
Plannen voor gemeentelijk jeugdcentrum of polyvalent centrum met jeugdfuncties	22	8,1
Geen gemeentelijk jeugdcentrum of polyvalent centrum met jeugdfuncties	140	51,7
Totaal gemeenten (n)	271	100,0

GRAFIEK 5.1 toont sinds 1998 een stijgende tendens in het aandeel gemeenten met een jeugdcentrum en/of polyvalent centrum met jeugdfuncties. Op basis van de lichte daling in 2014 kan niet geconcludeerd worden dat deze tendens zal keren. Maar liefst 38 gemeenten gaven aan plannen te hebben voor het ter beschikking stellen van een dergelijk centrum voor het lokaal jeugdbeleid in de nabije toekomst.

GRAFIEK 5.1 EVOLUTIE VAN HET PERCENTAGE GEMEENTEN MET EEN GEMEENTELIJK JEUGDCENTRUM EN/OF POLYVALENT CENTRUM MET JEUGDFUNCTIES – VLAAMS GEWEST

Andere gemeentelijke jeugdwerkinfrastructuur

Het gemeentebestuur kan verschillende types infrastructuur ter beschikking stellen van de jeugd en het jeugdwerk. **TABEL 5.2** geeft hiervan een overzicht.

Formele buitenspeelruimten, zoals speelpleintjes zijn met stip de meest voorkomende infrastructuur die door gemeenten wordt aangeboden aan jeugd en jeugdwerk. In 2014 telden de gemeenten van het Vlaams Gewest gemiddeld 12,6 formele buitenspeelruimtes. Dit aantal is nog licht gestegen ten aanzien van 2010. Het aantal gemeenten dat formele buitenspeelruimten ter beschikking stelt, is evenwel gedaald van 87% naar 81%. Naast de formele buitenspeelruimten voorzien gemeenten steeds vaker in hangplekken of andere specifiek voor tieners of jongeren bedoelde en ingerichte ontmoetingsplekken. Gemiddeld heeft een gemeente in 2014 3,8 van dergelijke plekken ten opzichte van 0,7 in 2010. Mogelijk is dit een effect van de prioriteit jeugdcultuur tijdens de periode 2011-2013.

TABEL 5.2 EVOLUTIE VAN DE GEMEENTELIJKE JEUGDINFRASTRUCTUUR (BUITEN JEUGDCENTRUM) – VLAAMS GEWEST

	2007 (n=304)		2010 (n=272)		2014 (n=287)	
	gemiddelde per gemeente	% gemeenten	gemiddelde per gemeente	% gemeenten	gemiddelde per gemeente	% gemeenten
Formele buitenspeelruimte	-	-	11,9	87,5	12,6	80,8
Skate- en/of BMX-park buiten	1,6	72,0	1,1	70,6	1,3	66,2
Jeugdwerklokale voor permanente jaarwerking	-	-	3,2	66,9	3,3	63,4
Jeugdhuisaccommodatie	1,4	55,9	0,9	62,1	1,3	56,1
Vergaderzaal	3,7	57,9	2,0	58,8	2,6	63,1
Repetitielokaal	1,8	37,5	0,7	41,2	1,6	42,9
Speelstraat	2,5	34,9	2,8	39,3	3,1	46,0
Hangplek	2,9	32,2	0,7	29,8	3,8	27,5
Lokaal voor tienerwerking	1,2	17,8	0,2	17,7	1,1	12,5
Jeugdverblijfscentrum	1,5	10,2	0,1	12,5	1,1	7,0
Skate- of BMX-hal/ binnenspeeltuin	1,0	3,9	0,0	4,4	0,8	2,8

TABEL 5.3 geeft een overzicht van de soort accommodaties voor kinderen en jongeren in de gemeenten van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest. In 7 van de 13 gemeenten kunnen kinderen terecht op speelpleintjes en andere formele buitenspeelruimten. In één gemeente worden tijdens de schoolvakanties speelstraten ingericht.

TABEL 5.3 AANTAL GEMEENTEN MET ACCOMMODATIE VOOR KINDEREN EN JONGEREN – BRUSSELS HOOFDSTEDELIJK GEWEST

	aantal gemeenten	%
Formele buitenspeelruimte (bv. speelpleintjes)	7	53,8
Jeugdwerklokale voor permanente jaarwerking	2	15,4
Jeugdhuisaccommodatie	2	15,4
Skate- en/of BMX-park buiten	2	15,4
Jeugdverblijfscentrum	1	7,7
Vergaderzaal	1	7,7
Speelstraat	1	7,7
Totaal gemeenten BHG	13	100,0

Speelstraten blijven over de jaren heen populair in gemeenten in het Vlaams Gewest. **TABEL 5.4** geeft de evolutie weer van het aantal speelstraten, opgedeeld naar inwonersklasse. De cijfers van gemeenten met meer dan 200.000 inwoners konden voor 2014 niet worden opgenomen, omdat zowel Antwerpen als Gent deze vraag niet beantwoordden. Het gemiddeld aantal in het Vlaams Gewest is sinds 2007 min of meer constant gebleven (3,1), maar er kan wel een verschuiving tussen de gemeenten worden vastgesteld. In kleinere gemeenten zijn de speelstraten aan een opmars bezig, waardoor ze op het gemiddelde van het Vlaams Gewest komen. In grotere gemeenten met meer dan 30.000 inwoners daalt het aantal speelstraten, waardoor ook zij rond het gemiddelde van het Vlaams Gewest scoren.

TABEL 5.4 EVOLUTIE VAN HET GEMIDDELD AANTAL SPEELSTRATEN PER GEMEENTE, OPGEDEELD NAAR INWONERSKLASSE – VLAAMS GEWEST

	2007	2010	2014
<10.000	0,7	0,7	3,3
10.000-15.000	1,1	1,2	3,1
15.001-20.000	1,8	2,0	3,5
20.001-30.000	2,3	2,1	2,5
30.001-50.000	3,8	4,7	3,2
50.001-200.000	11,0	12,8	2,0
>200000	97,0	93,5	-
Vlaams Gewest	2,5	2,8	3,1

Fuiven

Gemeenten die een eigen fuifbeleid uitbouwen, streven daarbij naar minstens één geschikte fuiflocatie op hun grondgebied. In het huidige klimaat van strenge milieuwetgeving en kritische, mondige burgers is dit echter niet eenvoudig.

Een gemeentebestuur is evenwel niet altijd genoodzaakt om zelf een fuifzaal te voorzien. Mogelijk beschikt de gemeente over een particuliere fuifzaal en kan het gemeentebestuur in het kader van het fuifbeleid samenwerken met de eigenaar om deze locatie te optimaliseren tot een veilige en aangename fuifzaal.

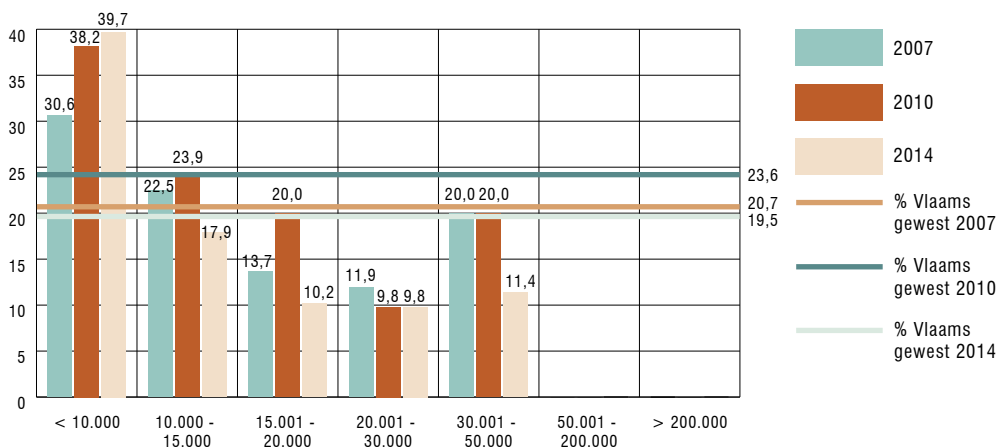
Gemiddeld is het aantal fuifzalen per gemeente in het Vlaams Gewest met 0,7 gestegen tot 3,7 zalen. Mogelijk kan dit een effect zijn van de prioriteit jeugd-cultuur. Een opdeling naar inwonersklasse toont aan dat het gemiddeld aantal fuifzalen in alle gemeenten toeneemt, ongeacht de grootte van de gemeente. Enkel voor de gemeenten met 50.001 tot 200.000 inwoners wordt een daling geregistreerd, maar met een gemiddeld aantal van 13,3 blijft dit boven het gemiddelde van 2007.

TABEL 5.5 EVOLUTIE VAN HET GEMIDDELD AANTAL FUIFZALEN PER GEMEENTE, OPGEDEELD NAAR INWONERSKLASSE – VLAAMS GEWEST

	2007	2010	2014
<10.000	1,5	1,2	2,4
10.000-15.000	2,1	1,6	2,7
15.001-20.000	3,2	3,0	3,8
20.001-30.000	3,1	3,5	3,4
30.001-50.000	3,5	3,7	4,6
50.001-200.000	10,5	15,7	13,3
>200.000	17,5	38,5	-
Vlaams Gewest	2,8	3,0	3,7

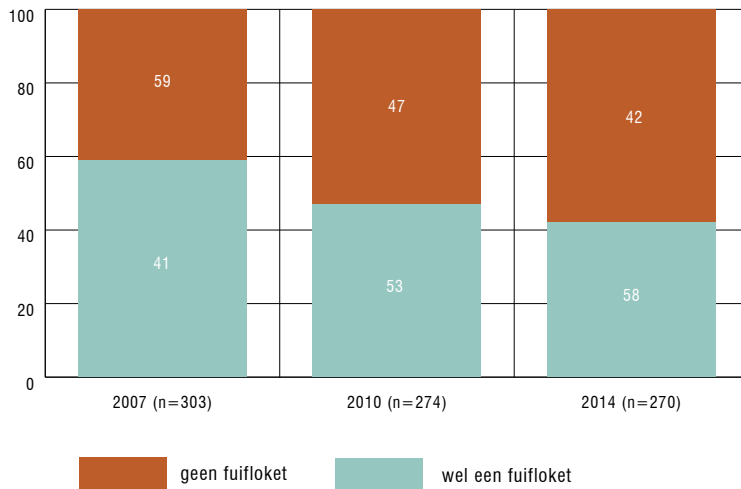
GRAFIEK 5.2 geeft de evolutie van het percentage gemeenten zonder fuifzaal op zijn grondgebied. In het Vlaams Gewest heeft 19,5% van de gemeenten geen fuiflocatie. Dit is een lichte daling sinds 2007. Vooral de grotere gemeenten kunnen een fuifzaal ter beschikking stellen van jongeren. Voor gemeenten met minder dan 10.000 inwoners blijft dit vaak niet haalbaar of wenselijk. In tegenstelling tot alle andere gemeenten blijft het percentage van de kleinste gemeenten zonder fuiflocatie stijgen. In 2014 had 40% van deze gemeenten geen fuifzaal. Omgekeerd hebben alle gemeenten met meer dan 50.000 inwoners sinds 2007 een fuiflocatie op hun grondgebied.

GRAFIEK 5.2 EVOLUTIE VAN HET PERCENTAGE GEMEENTEN ZONDER FUIFZAAL, OPGEDEELD NAAR INWONERSKLASSE – VLAAMS GEWEST

Dienstverlening binnen het fuifbeleid van een gemeente beperkt zich niet enkel tot het ter beschikking stellen van infrastructuur. Door de oprichting van een fuif- en feestloket kunnen gemeenten tegemoet komen aan de administratieve vragen van organisatoren van fuiven. De aanpak van dit loket verschilt tussen de gemeenten. In **GRAFIEK 5.3** wordt de evolutie weergegeven van het aandeel gemeenten met een feestloket. Sinds 2007 is dit percentage blijven stijgen. In 2014 heeft 58% van de Vlaamse gemeenten een feestloket, in vergelijking met 41% in 2007.

GRAFIEK 5.3 EVOLUTIE VAN HET PERCENTAGE GEMEENTEN MET EEN FEESTLOKET – VLAAMS GEWEST

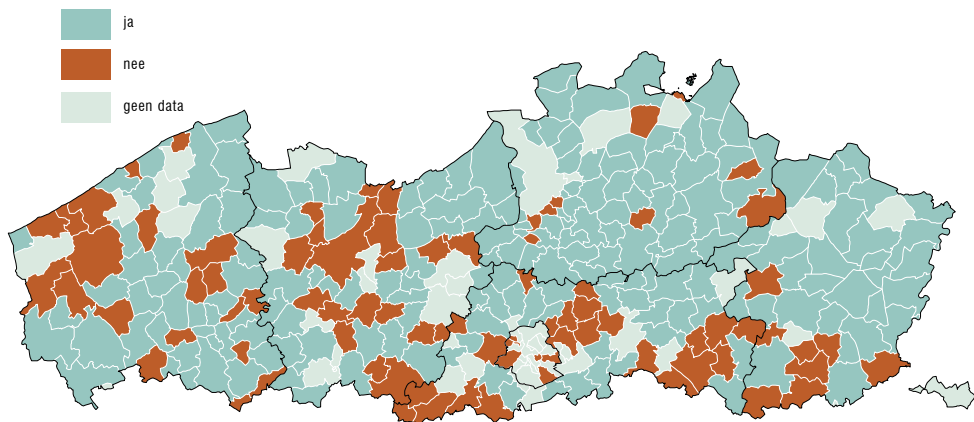

In het Brussels Hoofdstedelijk Gewest gaf één gemeente aan te beschikken over een gemeentelijke fuifzaal. In een andere gemeenten kunnen organisatoren terecht bij een feestloket.

Speelbossen

Dat kinderen de mogelijkheid moeten hebben om buiten te spelen, lijkt een vanzelfsprekendheid. Maar door de verstedelijking van Vlaanderen wordt steeds meer groene ruimte ingericht als woonzone of industriegebied. Toch groeit ook het besef dat deze evolutie de speelmogelijkheden van kinderen bedreigt, waardoor stemmen voor behoud van speelruimten of het opnieuw inrichten van groene speelzones steeds luider klinken. Het inrichten van speelbossen is daarbij een van de (minder evidente) mogelijkheden. Gemeenten die opteren voor een speelbos, kunnen rekenen op financiële steun van de Vlaamse overheid. In 2014 had 61% van de gemeenten een speelbos op zijn grondgebied. Ook in 2010 had 61% van de gemeenten een speelbos, de licht stijgende tendens van 2007 (59%) wordt daarmee niet verder gezet. In **FIGUUR 5.1** wordt de geografische spreiding van de gemeenten met een speelbos in Vlaanderen weergegeven.

FIGUUR 5.1 GEOGRAFISCHE SPREIDING VAN DE GEMEENTEN MET EEN SPEELBOS
- VLAAMS GEWEST

Informatie en communicatie

Voor de beleidsperiode 2008-2010 werd jeugd informatie als beleidsprioriteit binnen het jeugd beleid naar voren geschoven door de Vlaamse overheid. Gemeenten konden extra middelen ontvangen voor de uitbouw van een gemeentelijk jeugd informatie beleid. In deze paragraaf wordt de situatie vier jaar na de beleidsprioriteit vergeleken met de situatie voor (2007) en tijdens (2010) de beleidsprioriteit.

Websites

De digitale evolutie dwingt gemeenten om te investeren in digitale informatie verspreiding, zeker als het gaat om het informeren van de jeugd en het jeugd werk. Als 'digital natives' zijn kinderen en jongeren vertrouwd met het gebruik van informatica en internet als bron van informatie.

TABEL 5.6 geeft de evolutie weer van het percentage gemeenten in het Vlaams Gewest dat beschikt over een eigen gemeentelijke website voor het informeren van kinderen en jongeren. Ten opzichte van 2007 is het percentage gestegen met 4%.

TABEL 5.6 EVOLUTIE VAN HET PERCENTAGE GEMEENTEN MET EEN GEMEENTELIJKE WEBSITE VOOR JEUGD EN JUEGDWERK - VLAAMS GEWEST

	2007		2010		2014	
	aantal	%	aantal	%	aantal	%
Wel gemeentelijke website voor jeugd	245	80,1	235	84,8	226	83,7
Geen gemeentelijke website voor jeugd	61	19,9	42	15,2	44	16,3
Totaal gemeenten (n)	306	100,0	277	100,0	270	100

In **TABEL 5.7** worden de verschillende soorten van gemeentelijke websites voor het informeren van jeugd en jeugdwerk weergegeven. Gemeenten kunnen over meer dan één website met jongereninformatie beschikken, waardoor de som van de kolompercentages hoger ligt dan 100%. In 90% van de gemeenten wordt een website met informatie voor kinderen en jongeren opgenomen als onderdeel van de gemeentelijke website. Sinds 2007 is dit de meest voorkomende vorm voor het digitaal aanbieden van jongereninformatie. Daarnaast heeft in één op vijf gemeenten de jeugddienst een eigen website. Dit is een lichte daling ten opzichte van 2010. Ook het aantal gemeenten waar de jeugdraad een eigen website beheert, daalt.

TABEL 5.7 EVOLUTIE VAN HET TYPE GEMEENTELIJKE WEBSITE VOOR JEUGD EN JEUGDWERK – VLAAMS GEWEST

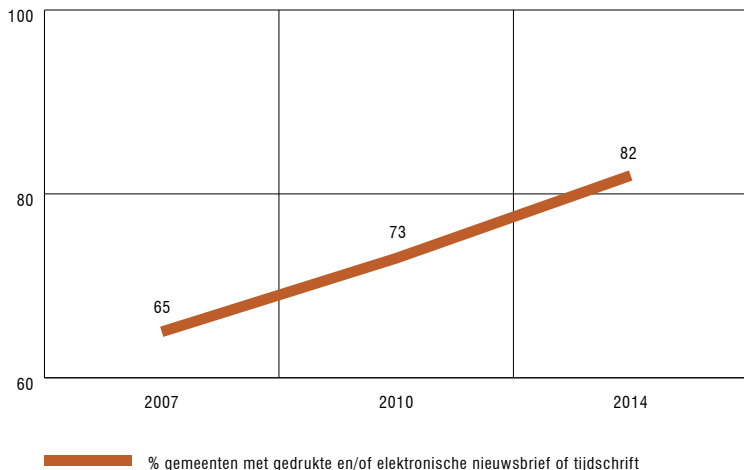
	2007	2010	2014
Onderdeel gemeentelijke website	80,1	59,6	88,9
Zelfstandige website jeugdcentrum	6,6	2,5	3,1
Zelfstandige website jeugddienst	17,8	26,7	21,7
Zelfstandige website jeugdraad	17,0	12,3	10,6
Zelfstandige website vzw of andere aan het gemeentebestuur verbonden instantie	5,0	3,6	4,4

Van de 7 Brusselse gemeenten die de vraag beantwoordden, gaven 5 aan te beschikken over een gemeentelijke website voor het informeren van jeugd en jeugdwerk.

Tijdschriften en nieuwsbrieven

In het Vlaams Gewest maakt 77% van de gemeenten gebruik van gedrukte tijdschriften of nieuwsbrieven voor het informeren van de jeugd en het jeugdwerk. **GRAFIEK 5.4** toont aan dat het gebruik van deze communicatie-instrumenten nog steeds toeneemt, ongeacht de digitalisering van de samenleving. Van de 209 gemeenten die gebruik maken van gedrukte tijdschriften of nieuwsbrieven voor het informeren van de jeugd en het jeugdwerk, geeft 30% aan ook via een digitale nieuwsbrief te informeren. Daarnaast beschikt 4% van de gemeenten enkel over een digitale nieuwsbrief.

GRAFIEK 5.4 EVOLUTIE VAN HET PERCENTAGE GEMEENTEN MET GEDRUKTE EN/OF ELEKTRONISCHE NIEUWSBRIEF OF TIJDSCHRIFT VOOR HET INFORMEREN VAN DE JEUGD EN HET JEUGDWERK – VLAAMS GEWEST

Een opdeling naar inwonersklassen toont aan dat vooral de kleine gemeenten aan een opmars bezig zijn in het gebruik van nieuwsbrieven en tijdschriften als communicatie-instrument naar kinderen en jongeren (TABEL 5.8).

TABEL 5.8 EVOLUTIE VAN HET PERCENTAGE GEMEENTEN MET GEDRUKTE EN/OF ELEKTRONISCHE NIEUWSBRIEF OF TIJDSCHRIFT VOOR HET INFORMEREN VAN DE JEUGD EN HET JEUGDWERK – VLAAMS GEWEST

	2007	2010	2014
<10.000	57,5	64,5	83,8
10.000-15.000	53,1	70,4	84,9
15.001-20.000	68,0	80,0	82,6
20.001-30.000	73,8	75,6	77,5
30.001-50.000	93,3	76,7	76,5
50.001-200.000	80,0	90,0	75,0
>200.000	100,0	100,0	100,0

Andere informatie-instrumenten

Naast nieuwsbrieven en tijdschriften kunnen gemeenten gebruik maken van nog heel wat andere communicatie-instrumenten. TABEL 5.9 geeft een overzicht van de meest voorkomende. De evolutie in het gebruik van deze instrumenten toont de opmars van de elektronische communicatie, zowel in gebruik als in diversiteit van de informatie-instrumenten. Maar liefst 77% van de gemeenten verspreidt informatie voor kinderen en jongeren via Facebook. Dit is een stijging van meer

dan 20% ten opzichte van 2010. Ook Twitter is aan een opmars bezig als informatie-instrument voor jeugd en jeugdwerk. Omgekeerd daalt het percentage gemeenten dat informeert via het zenden van collectieve e-mails aan jongeren. Ongeacht de stijging van de elektronische communicatie, blijven andere vormen van communicatie minstens even belangrijk voor de gemeenten. Het percentage gemeenten met een gedrukt gemeentelijk infoblad is sinds 2007 gestegen met 10% tot 71% van alle gemeenten in Vlaanderen. Andere vormen van gedrukte communicatie, zoals flyers, affiches en massamailings via de post, verliezen aan belang.

TABEL 5.9 EVOLUTIE VAN HET PERCENTAGE GEMEENTEN DAT GEBRUIK MAAKT VAN ANDERE INFORMATIE-INSTRUMENTEN – VLAAMS GEWEST

	2007 (n=302)	2010 (n=274)	2014 (n=287)
Gedrukt			
Gemeentelijk infoblad	60,6	68,2	71,1
Flyers	51,3	67,5	59,6
Affiches	48,3	59,5	54,0
Massamailings via post	30,1	35,0	19,9
Elektronisch			
Facebook	-	54,4	77,0
Collectieve e-mail	36,1	-	26,8
Elektronische nieuwsbrief	-	25,9	26,5
Twitter	-	4,0	11,5
YouTube	-	-	7,0
Collectieve SMS	6,3	8,4	5,6
Instagram	-	-	3,1
Google+	-	-	1,4
Andere	-	-	2,8
Pers			
Persberichten	63,4	43,8	59,2
Regionale bladen	60,0	43,1	51,9
Regionale televisie	22,0	13,5	15,3
Regionale radio	13,7	8,4	12,5
Andere			
Informatiezuilen en -borden	59,0	42,7	57,5
Lichtkrant	22,4	19,7	28,9
Informatiesessies	19,2	16,4	21,6

Vijf gemeenten van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest (n=7) informeren kinderen en jongeren aan de hand van gedrukte tijdschriften en nieuwsbrieven. Eén gemeente heeft een elektronische nieuwsbrief.

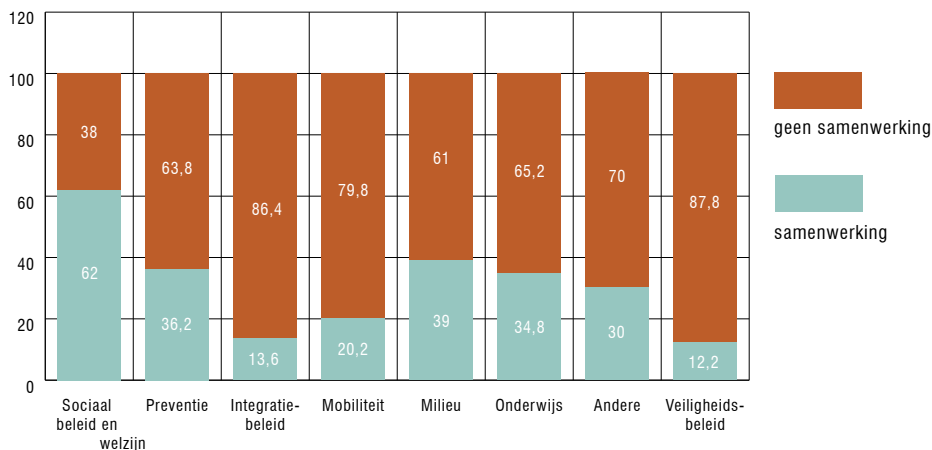
Samenwerking met andere beleidsdomeinen

Het brede geïntegreerde jeugdbeleid wordt niet enkel gestuurd door de prioriteitenregeling vanuit de Vlaamse overheid. Een gemeentelijk jeugdbeleid wordt bovenal bepaald door de kansen en uitdagingen die zich lokaal voordoen. Steeds meer wordt verwacht van een jeugddienst dat een jeugdbeleid wordt gevoerd over de verschillende diensten en sectoren in een gemeente heen. **GRAFIEK 5.5** geeft de mate weer waarin gemeenten samenwerken met andere diensten op het vlak van verschillende beleidsdomeinen. Een vergelijking met 2007 en 2010 is niet mogelijk omwille van een andere bevraging van dit thema.

In 62% van de gemeenten werkt de jeugddienst samen met andere diensten rond sociaal beleid en welzijn. In 2008 kregen gemeenten de mogelijkheid tot het opmaken van een gemeentelijk lokaal sociaal beleidsplan, wat geleid heeft tot een nauwere samenwerking tussen jeugd en welzijn. Dit verklaart mogelijk dit hoge percentage.

Daarnaast zijn milieu, preventie en onderwijs belangrijke beleidsdomeinen waar rond de jeugddienst samenwerkt met andere diensten. Veiligheid en integratie daarentegen leiden minder vaak tot een samenwerking tussen diensten.

GRAFIEK 5.5 PERCENTAGE GEMEENTEN MET EEN SAMENWERKING TUSSEN JEUGDDIENST EN ANDERE DIENSTEN, OPGEDEELD NAAR BELEIDSDOMEINEN – VLAAMS GEWEST

TABEL 5.10 geeft per beleidsdomein een overzicht van de projecten en thema's waarrond de jeugddienst samenwerkt met andere sectoren.

TABEL 5.10 OVERZICHT VAN THEMA'S EN PROJECTEN WAARROND DE JEUGDDIENST SAMENWERKT MET ANDERE DIENSTEN, OPGEDEELD NAAR BELEIDSTHEMA – VLAAMS GEWEST

	aantal gemeenten	%
Sociaal beleid en welzijn	178	100,0
LOK (Lokaal Overleg Kinderopvang)	134	75,3
OCMW (bv. kansentas)	109	61,2
Kinderopvang	98	55,1
Welzijnsoverleg	53	29,8
Jeugd welzijnsoverleg	52	29,2
Andere	13	7,3
Preventie	104	100,0
Alcohol- en drugpreventie	75	72,1
Preventie-overleg	54	51,9
Andere	19	25,3
Integratiebeleid	39	100,0
Integratieprojecten	29	74,4
Integratieraad	4	10,3
Andere	0	0,0
Mobiliteit	58	100,0
Verbindingsweefsel / speelweefsels	35	60,3
Andere	23	39,7
Milieu	112	100,0
Afval(preventies)	50	44,6
Buitenspeelruimten	29	25,9
Geluidsnormen	20	17,9
Duurzaamheid	10	8,9
Milieu-overleg en -advies	7	6,3
Andere	19	17,0
Onderwijs	100	100,0
LOP (Lokaal Overleg Platform)	41	41,0
Brede school	34	34,0
Andere	47	47,0
Veiligheidsbeleid	35	100,0
GAS	19	54,3
Andere	21	60,0
Andere	86	100,0

In 5 van de 7 Brusselse gemeenten die antwoord gaven op de vraag, werkt de jeugddienst samen met andere diensten. Vooral op het vlak van preventie (3) en onderwijs (3) wordt samengewerkt.

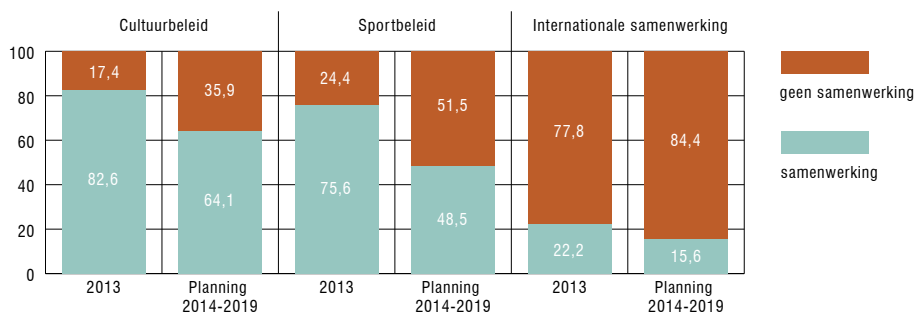
MEERJARENPLANNING

Dit Cijferboek wordt afgesloten met een blik naar de toekomst. De invoering van de beleids- en beheerscyclus betekende het einde van de jeugdbeleidsplannen en de komst van het geïntegreerd meerjarenplan, waar jeugdbeleid een onderdeel van uitmaakt. In deze laatste paragraaf wordt aan de hand van een eerste summier bevraging een prognose gemaakt over de impact van deze meerjarenplanning op de samenwerking tussen de verschillende diensten. Op de algemene vraag of de opmaak van de meerjarenplanning geleid heeft tot meer samenwerking tussen de verschillende diensten, antwoordden 43% van de gemeenten positief (n=270).

Sport, cultuur en internationale samenwerking zijn de drie domeinen waarrond jeugddiensten het meest samenwerken met andere diensten. In **GRAFIEK 5.6** wordt het percentage gemeenten weergegeven dat in 2013 samenwerkingsprojecten had binnen deze beleidsdomeinen. Daarnaast werd aan de gemeenten gevraagd in welke mate de meerjarenplanning heeft bijgedragen tot een toename van deze samenwerking.

In 2013 liepen in meer dan drie op vier gemeenten samenwerkingsprojecten tussen de jeugddienst en de cultuur- en sportdienst (respectievelijk 83% en 76%). In 64% van de gemeenten zal de samenwerking tussen de jeugddienst en de cultuurdienst nog toenemen door de meerjarenplanning. Bijna de helft van de gemeenten ziet het aantal samenwerkingsprojecten tussen de jeugddienst en de sportdienst stijgen door het meerjarenplan. De samenwerking van de jeugddienst met betrekking tot internationale projecten blijft eerder beperkt. In 22% van de gemeenten had de jeugddienst hierrond projecten lopen met andere diensten, slechts 16% van de gemeenten verwacht een stijging van het aantal internationale samenwerkingsprojecten door toedoen van de meerjarenplanning.

GRAFIEK 5.6 SAMENWERKINGSPROJECTEN TUSSEN JEUGDDIENST EN ANDERE DIENSTEN – VLAAMS GEWEST

Samengevat

Jeugdruimte

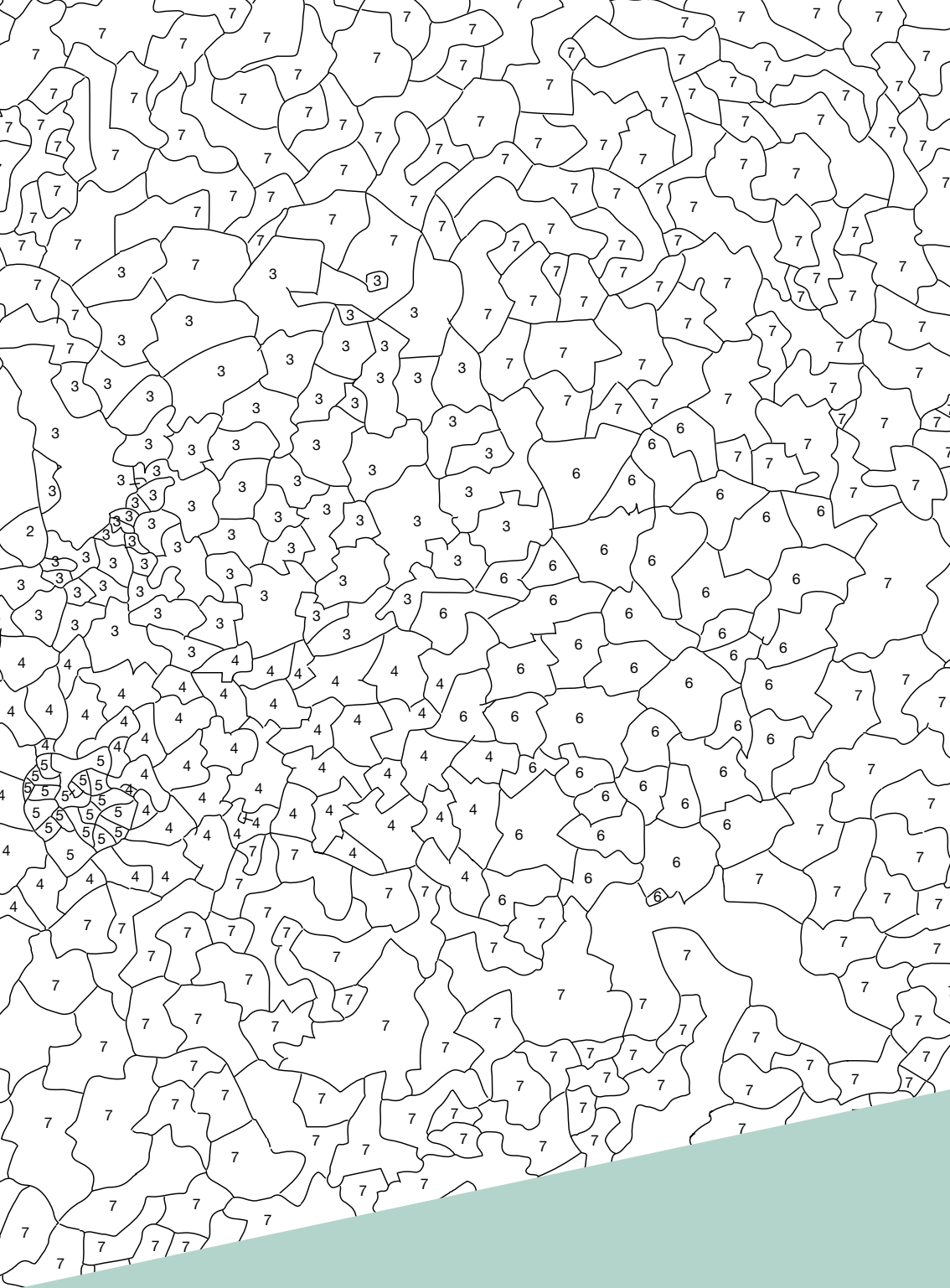
- Stijgende tendens van het percentage Vlaamse gemeenten met een jeugdcentrum sinds 1998. 40% van de gemeenten beschikt over een jeugdcentrum of polyvalent centrum, 8% plant een jeugdcentrum in de nabije toekomst
- Gemiddeld 12,6 formele buitenspeelruimten per Vlaamse gemeente, ook in de Brusselse gemeenten is dit de meest voorkomende vorm van jongereninfrastructuur
- Stijging van het gemiddeld aantal hangplekken tot 3,8 per gemeente in het Vlaams Gewest
- Stijging van het gemiddeld aantal speelstraten in kleinere Vlaamse gemeenten, daling in grotere gemeenten
- Lichte stijging van het gemiddeld aantal fuifzalen per gemeente in het Vlaams Gewest
- 19,5 % van de Vlaamse gemeenten heeft geen fuiflocatie op zijn grondgebied, vooral in kleine gemeenten blijft dit aandeel stijgen
- Stijging van het aantal Vlaamse gemeenten met een feestloket tot 58%
- 61% van de Vlaamse gemeenten heeft een speelbos op zijn grondgebied

Informatie en communicatie

- 84% van de Vlaamse gemeenten heeft een eigen website voor het informeren van kinderen en jongeren, meestal als onderdeel van de gemeentelijke website
- Ondanks de digitalisering van de samenleving stijgt het percentage Vlaamse gemeenten dat gebruik maakt van gedrukte tijdschriften of nieuwsbrieven voor het informeren van de jeugd en het jeugdwerk (77%)
- Stijging van het gebruik en diversiteit van elektronische communicatiemiddelen. Vooral het gebruik van Facebook voor het informeren van jeugd en jeugdwerk is sterk gestegen

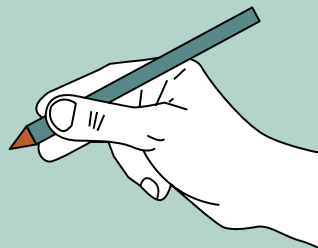
Samenwerking met andere beleidsdomeinen

- In 62% van de Vlaamse gemeenten werkt de jeugddienst samen met andere diensten rond sociaal beleid en welzijn
- In 43% van de Vlaamse gemeenten heeft de opmaak van het meerjarenplan (BBC) geleid tot meer samenwerking tussen verschillende diensten
- In 83% van de Vlaamse gemeenten liepen samenwerkingsprojecten tussen de jeugddienst en de cultuurdienst. In 64% van de gemeenten zal de samenwerking toenemen naar aanleiding van het meerjarenplan
- In 76% van de Vlaamse gemeenten liepen samenwerkingsprojecten tussen de jeugddienst en de sportdienst. In 48% van de gemeenten zal de samenwerking toenemen naar aanleiding van het meerjarenplan

6 Bijlagen

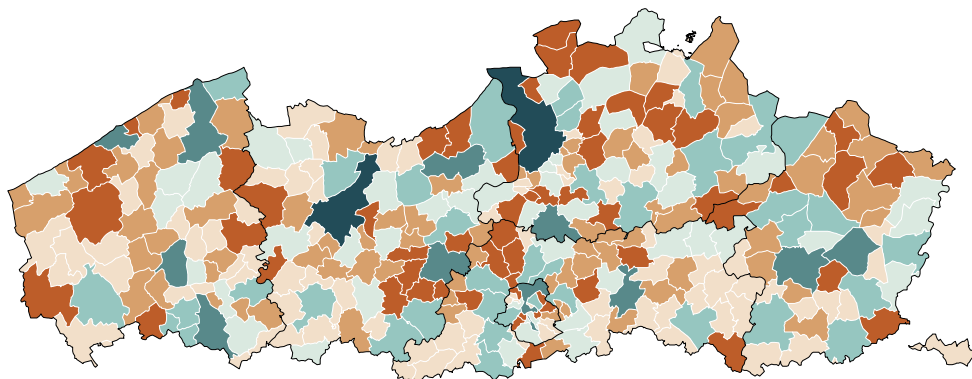
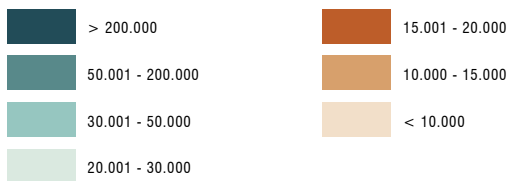
Kleur alle gemeenten met het nummer 6 in de kleur oranje.

FIGUUR 6.1 INDELING VAN DE GEMEENTEN NAAR PROVINCIE EN GEWEST

FIGUUR 6.2 INDELING VAN GEMEENTEN VOLGENS INWONERSKLASSE

Colofon

Het Cijferboek Lokaal Jeugdbeleid 2014-2015 is een uitgave van de afdeling Jeugd van het Departement Cultuur, Jeugd, Sport en Media.

OPDRACHTNEMER

Artesis Plantijn Hogeschool Antwerpen (AP)

STUURGROEP

Ilse Holvoet (VVJ), Chris Peeters (VVSG), Simon Kenens (De Ambassade), Bert Bijloos (VGC), Griet Willems (vertegenwoordiging Vlaamse Provincies), Guy Pauwels (Studiedienst Vlaamse Regering), Kristof Gaublomme en Ann Vandenbussche (Afdeling Jeugd)

VERWERKING GEGEVENS

Ellen Schryvers (AP)

AUTEUR

Ellen Schryvers (AP)

EINDREDACTIE

Ellen Schryvers (AP), Els Cuisinier, Kristof Gaublomme en Ann Vandenbussche (Afdeling Jeugd)

VERANTWOORDELIJKE UITGEVER

Johan Van Gaens (afdeling Jeugd)

VORMGEVING

MadebyHanna bvba

DRUK

Drukkerij Geers Offset NV

OPLAGE

1.000 exemplaren

WETTELIJK DEPOTNUMMER

D/2015/3241/295

